

АРТЪР КЛАРК

ПЕСНИТЕ НА ДАЛЕЧНАТА

ЗЕМЯ

Превод от английски: Румяна Танева, 1990

chitanka.info

На Тамара, Шерийн, Валери и Хектор с обич и признателност

Никъде в безкрайното пространство или в безбройните светове не ще се намерят хора да споделят нашата самота. Може да съществува разум; може да има сила; отнякъде гигантски телескопи може да се взират през безкрая в рееция се облак на нашата мъглявина, а притежателите им напразно да търсят, и те — с нашия копнеж. Може би. Но ние намерихме своя отговор за произхода на живота и принципите на еволюцията. За човека другаде, и отвъд, никога не ще да има...

*Лорин Айсли
„Безкрайно
пътешествие“ (1957)*

*Написах жестока книга, а се чувствам
чист като агнец!*

*Мелвил до Хоторн
(1851)*

БЕЛЕЖКА ОТ АВТОРА

Този роман се основава на идея, развита преди около тридесет години в разказ със същото заглавие (включен сега в сборника ми „Обратната страна на небето“). Както и да е, тази версия бе в пряк — и в *отрицателен* — смисъл вдъхновена от сегашния взрив на космическите епоси, залял телевизията и кинотеатрите. (Въпрос: кое е обратното на вдъхновение — издъхновение?)

Моля, не ме разбирайте погрешно. С удоволствие се наслаждавах на най-доброто от „Звездно преселение“ и епосите на Лукас и Спилбърг, да спомена само най-известните примери от *жанра*. Но тези произведения са фантазия, не научна фантастика. Вече е почти сигурно, че в действителната Вселена никога няма да превишим скоростта на светлината. Дори най-близките звездни системи завинаги ще си останат раздалечени на десетки и стотици години една от друга; кривата на времето няма да ни пренася от един в друг период навреме за седмичните вноски. Великият създател на Вселената не я е подредил така.

През последните години отношението на учените към въпроса за съществуването на извънземен разум претърпя значителна и доста неочаквана промяна. Самата теза не получи тежест (освен сред съмнителни личности като писателите фантасти) до 60-те години: „Разумът във Вселената“ (1966) на Шкловски и Сейгън отбеляза повратната точка.

Но сега се появи засечка. Пълният неуспех да се открие следа от живот в нашата Слънчева система или да се уловят междוזвездни радиосигнали, които нашите големи локатори би трябвало лесно да откриват, подсказа на някои учени да започнат спора: „Може би *сме сами* във Вселената...“. Д-р Франк Типлър, най-известният поддръжник на това мнение, разгневи (без съмнение, умишлено) сейгънистите, давайки на един от своите трудове провокиращото заглавие „Няма разумни извънземни“. Карл Сейгън и съмишлениците

му опонират, че е прекалено рано да се приемат толкова крайни заключения.

Междувременно полемиката бушува; както сполучливо бе отбелязано — и единият, и другият отговор разпалват въображението. Спорът може да се разреши само чрез явно доказателство, а не по пътя на логиката, колкото и правдоподобен да е той. Искане ми се дебатът да бъде изоставен привидно за едно-две десетилетия, докато радиоастрономите спокойно пресеят, както златотърсачите промиват пясъчинки, пороите от шумове, изливащи се от Космоса.

Този роман освен всичко друго, е и опит да създам едно напълно *реалистично* художествено произведение на междузвездна тема — по същия начин както в „Прелюдия към Космоса“ (1951) използвах известни или предвиждани технически постижения, за да опиша първото пътешествие на човека в Космоса. В тази книга няма нищо, което да поставя под въпрос или да отрича известни принципи; единственото фантастично е доразвиването на идеята за „квантовия двигател“, но дори и тя има надеждни източници. Ако излезе, че е въздушна кула, има няколко възможни алтернативи; и ако ние, първобитните хора на двадесетия век, можем да ги измислим, науката на бъдещето несъмнено ще открие много повече.

Артър К. Кларк

Коломбо, Шри Ланка
юли, 1985 г.

I

ТАЛАСА

НА БРЕГА НА ТАРНА

Още преди лодката да премине рифа, Мириса разбра, че Брант бе ядосан. Стегнатата стойка на тялото му, изправено пред руля — просто фактът, че не бе поверил последния преход от плаването в опитните ръце на Кумар, — показваше, че нещо го беше раздразнило.

Тя излезе от сянката на палмите и се запъти бавно към морския бряг. Мокрият пясък полепваше по босите ѝ стъпала. Кумар вече събираше платната, когато тя стигна до водата. Малкият ѝ брат, сега висок почти колкото нея и налял здрави мускули, радостно ѝ махна. Колко често ѝ се бе искало Брант да има неговия лек, добродушен характер. Него нищо не можеше да го смути...

Брант не дочака лодката да опре в пясъчния бряг, а скочи още в дълбокото и газейки до кръста, зашляпа към нея ядосано. Той носеше разкривено метално парче, обкичено с изпокъсани кабели, като го държеше високо, за да може тя да го види добре.

— Виж! — извика той. — Пак!

Със свободната си ръка махна към север.

— Този път няма да ги оставя да се измъкнат, а кметицата да приказва каквото си ще!

Мириса отстъпи настрани, когато малкият катамаран бавно като някое праисторическо морско животно, атакуващо за пръв път сушата, се заизмъква на брега върху въртящите се външнобордови валци. Едващо ватерлинията се показва над водата, Кумар спря двигателя и скочи от лодката подир своя все още ядосан капитан.

— Казвам му, че сигурно случайно е станало — обади се той. — Може би влачеща се котва. В края на краищата, защо им е на северняците да правят нещо подобно, и то *нарочно*?

— Ще ти кажа — отвърна Брант. — Защото са прекалено мързеливи, за да си създадат сами техника. Защото ги е страх, че ще хванем много риба. Защото...

Зърнал ухилената му физиономия, Брант запрати към него омотаната телена топка. Кумар я хвана без усилие.

— Както и да е. Дори случайност да е, те нямат право да пускат котва тук. Тази зона много ясно е отбелязана на картата: НЕ ВЛИЗАЙ — ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ОБЕКТ. Така че аз въпреки всичко ще се оплача.

Брант бе възвърнал доброто си настроение. Дори и най-силният му гняв рядко траеше повече от няколко минути. Зарадвана от бързия обрат, Мириса нежно плъзна пръсти по гърба му и ласкаво запита:

— Хванахте ли риба?

— Не, разбира се — изпревари го Кумар. — Той се интересува само от лов на данни... килограми на киловат... от този роя глупости. Добре, че си взех въдицата. За вечеря ще имаме тон.

Той се наведе над лодката и издърпа почти метър дълга, струйно обагрена мощна красавица — цветовете ѝ бързо повяхващи, невиждащите ѝ очи — забулени вече от покоя на смъртта.

— Не се случва често човек да улови такова чудо — гордо каза Кумар.

Те все още се любуваха на улова му, когато Съдбата отново се намеси в историята на Таласа^[1] и нейният прост, безгрижен свят, който бяха опознали в младия си живот, неочаквано свърши.

Знакът от преминаването ѝ бе изписан там, на небето, сякаш някоя гигантска ръка бе прокарала тебеширена линия по синия небесен свод. Блестящата бяла следа бързо избледня по ръбовете, разкъса се в малки облачета, докато заприлича накрая на мост от пухкав сняг, прехвърлен от единия до другия край на хоризонта.

Далечен гръм се изтъркаля надолу по ръба на пространството. Това бе звук, който Таласа не бе чувала от седемстотин години, но би разпознала веднага.

Въпреки че вечерта бе топла, Мириса потръпна и потърси ръката на Брант. Пръстите му обгърнаха нейните почти несъзнателно — все още се взираше в разцепеното небе.

Дори Кумар стоеше безмълвен; все пак той пръв проговори:

— Някоя от колониите ни е открила...

Брант кимна замислено. Не изглеждаше съвсем убеден.

— Притрябвали сме им. Те сигурно имат старите карти — не може да не знаят, че Таласа почти цялата е океан. Какъв смисъл има да идват тук?

— Научно любопитство? — предложи Мириса. — Да видят какво е станало с нас. Колко пъти съм казвала, че старият комуникационен възел трябва да се поправи.

Това бе стар спор, който се подновяваше на всеки няколко десетилетия. Повечето хора бяха съгласни, че големият локатор на Източния остров, разрушен преди четиристотин години при изригването на Кракан, действително трябва да се построи отново някой ден. Но междувременно имаше толкова много по-важни, по-скоро по-забавни неща.

— Създаването на междупланетен кораб изисква *огромен* труд — каза замислено Брант. — Не вярвам някоя от колониите да се наеме, освен ако е належащо... Както на Земята...

Гласът му заглъхна. Толкова много векове бяха минали, а все още бе трудно да се произнесе това име.

Те едновременно се обърнаха на изток, откъдето внезапната екваториална нощ се спускаше над океана.

Най-ярките звезди вече се виждаха, а точно над палмите висеше малката компактна група на Триъгълника. Трите му звезди бяха от почти еднаква величина, но някога един много по-ярък самозванец бе блестял сред тях, близо до южния връх на съзвездие, в продължение на няколко седмици. Свитата му сега шушулка все още се забелязваше през мощните телескопи, но никакъв уред не би могъл да улови обикалящия го угаснал въглен, който някога бяха наричали Земя.

[1] Thalassa — море, океан (гр.) — Б.пр. ↑

НЕВИДИМАТА НЕУТРАЛНА

Преди повече от хиляда години след двадесетия век велик историк нарекъл периода 1901–2000 „Век на откритията“. Той добавил, че хората от онова време биха се съгласили с него, но по съвсем други причини.

Те биха изтъквали, в много случаи с оправдана гордост, научните постижения на ерата — покоряването на въздуха, освобождаването на атомната енергия, откриването на основните закони на живота, тържеството на електронната и комуникационната революция, създаването на изкуствен интелект и най-грандиозното от тях — овладяването на Слънчевата система и първото кацане на Луната. Но както посочил историкът с точност на ретроспекция 20/20, надали и един на хиляда е чул за откритието, което надминало всички тези постижения, заплашвайки да ги направи напълно несъществени.

То изглеждало толкова безобидно и толкова маловажно за съдбата на хората, колкото онази замъглена фотографска плака в лабораторията на Бекерел, която само петдесет години по-късно довела до избухването на огненото кълбо над Хиросима. Всъщност то било вторичен продукт на същото това откритие и известило за съществуването си със същата невинност.

Природата е много стриктен счетоводител и винаги прави баланс на сметките си. Така че физиците невероятно много се изненадали, когато открили, че при определени ядрени реакции след сумиране на частиците нещо от едната страна на равенството се губело.

Като библиотекар, набързо въвеждащ ред в дневника за дребни приходи и разходи, за да бъде изряден при ревизия, физиците били принудени да измислят нова частица. А за да се обясни несъответствието, тя трябвало да бъде най-невероятна, без маса и без заряд, и толкова фантастично проникваща, че можела без особени трудности да преминава през оловна стена с дебелина *милиарди* километри.

Дали на този фантом галеното име „неутрино“ — от „неутрон“ и „бамбино“. Изглеждало, че няма никаква надежда да се отдели една толкова неуловима частица, но през 1956 г. чрез героични подвизи при манипулация с уредите физиците успели да уловят първите няколко. Това било триумф и за теоретиците също — те най-после успели да докажат неправдоподобните си равенства.

Светът нито знаел, нито искал да знае, но отброяването на дните до страшния съд започнало.

3 СЪВЕТЪТ

Местната комуникационна мрежа на Тарна никога не бе работила с натоварване деветдесет и пет процента, *не по-малко* от осемдесет и пет на сто от нея обаче работеше непрекъснато. Както повечето от техническите съоръжения на Таласа, тя бе създадена от отдавна забравени гении, така че катастрофални аварии бяха практически невъзможни. Дори повечето от съставните ѝ елементи да излезеха от строя, системата щеше да продължава да функционира задоволително, докато някой загуби търпение и направи ремонта.

Инженерите наричат това „елегантна деградация“ — фаза, която, както някои цинично се изразяваха, доста точно характеризираше начина на живот на ласаните.

Според данните от Централния компютър в момента съобщителната мрежа работеше с капацитет около деветдесет и пет на сто, но кметица Уолдрън не се радваше особено на това свръхпостижение. През последния половин час ѝ се бяха обаждали едва ли не всички жители, а в заседателната зала се бяха скупчили около петдесет човека — деца и възрастни, — далеч повече, отколкото тя нормално би побрала, без да говорим за места. Кворумът на едно обикновено заседание бе дванадесет и понякога бяха необходими драконови мерки, за да се събере дори този толкова малък брой присъстващи на едно място.

Два пъти ѝ звъня областният управител, веднъж ѝ се обаждаха от кабинета на президента и веднъж от осведомителната агенция на Северния остров, като всички имаха една и съща, напълно излишна молба и на всички тя даде един и същ кратък отговор: „Разбира се, ще ви известим, ако се случи нещо... Благодаря за загрижеността.“

Кметица Уолдрън не обичаше емоционалните изблици и сравнително успешната ѝ кариера на местен административен ръководител се дължеше на избягването им. Но имаше, разбира се, положения, когато това бе невъзможно. Нейното вето например не би

могло да отклони урагана през девета година, който и до днес си оставаше най-забележителното събитие на века.

— Тихо там! — извика тя. — Рина, не пипай раковините — някой е положил много старания, за да ги подреди. Време е да си лягаш, хайде! Били, ставай от масата! *Веднага!*

Изумителната бързина, с която се въдвори ред в залата, показваше, че поне този път жителите с готовност щяха да слушат това, което кметицата имаше да им каже. Тя изключи настоящето бибкане на ръчния си радиотелефон, като прехвърли повикването към информационния център.

— Повярвайте ми, аз не зная нищо повече от това, което знаете вие, и никаква вероятност няма да научим повече през следващите няколко часа. Това несъмнено *беше* някакъв тип космоплан и прелитането му над нас означава, че той вече отново е навлязъл — навярно не би трябвало да казвам „отново“, а само „навлязъл“ — в орбита около планетата. Тъй като няма къде другаде да кацне на Таласа, вероятно по някое време ще се върне на Трите острова. Но ако наистина обикаля планетата — няма да е скоро.

— Опитайте ли радиовръзка? — запита някой.

— Да. Ала все още нищо.

— А нима има смисъл да се правят опити изобщо? — обади се разтревожен глас.

Настъпи тишина. Наруши я съветник Симънс, главният „стършел“ на кметицата, като изсумтя възмутено:

— Невероятно! Каквото и да измислим — ще ни открият за не повече от десет минути. Ала те, така или иначе, знаят точно къде се намираме.

— Напълно съм съгласна със съветника — отбеляза кметицата, наслаждавайки се на тази необикновена възможност. — На всеки колониален кораб задължително има карти на Таласа. Те може да са и отпреди хиляда години, но и на тях е отбелязана Площадката на първото кацане.

— Защо да не допуснем, само да допуснем, че те *са* извънземни!

Кметицата въздъхна. Помисли си, че тази теза бе отпаднала още преди векове.

— Никакви извънземни няма! — отсече тя. — Най-малкото няма разумни дотолкова, че да полетят в Космоса. Разбира се, никога не

можем да бъдем сто на сто сигурни, но Земята е търсила с всички възможни уреди в продължение на повече от хиляда години.

— Има и друга възможност — обади се Мириса, която заедно с Брант и Кумар стоеше в дъното на залата.

Всички се обърнаха към нея, но не и Брант. Той изглеждаше малко смутен. Въпреки любовта му към Мириса имаше моменти, в които му се искаше тя да не бе толкова начетена и последните пет поколения на рода ѝ да не бяха работили в Информационното хранилище.

— И каква е тя, скъпа?

Този път Мириса се смути, въпреки че успя да скрие раздразнението си. Никак не ѝ бе приятно някой, който не е много умен в действителност, макар че несъмнено „буден“ или може би „остроумен“ бе по-подходяща дума, да се отнася към нея със снизхождение. Фактът, че кметицата Уолдърн винаги гледеше влюбено Брант, ни най-малко не безпокоеше Мириса. Това просто я забавляваше и тя дори изпитваше известна симпатия към тази по-възрастна от нея жена.

— Възможно е това да е друг роботизиран кораб-разселник, като този, донесъл на Таласа гениите образци на нашите деди.

— Чак сега? Толкова късно?

— Защо не? Първите кораби-разселници са развивали само няколко процента от скоростта на светлината. А Земята е продължавала да ги усъвършенствува до самата си гибел. Тъй като по-късните модели са били почти десет пъти по-бързи, те са изпреварили с около сто години първите, така че много от тях вероятно все още са на път. Съгласен ли си, Брант?

Мириса винаги се стараеше да го включва в разговора, и то така, че ако е възможно, да го накара да мисли, че той е бил инициаторът. Познаваше чувството му за малоценност и внимаваше да не го подклажда.

Да бъдеш най-умният човек в Тарна понякога означаваше да се чувствуваш много самотен. Въпреки че се свързваше чрез мрежата с петима-шестима от равните ѝ по ерудиция от Трите острова, тя рядко се срещаше с тях очи в очи, което дори след всички тези хилядолетия никаква комуникационна техника не би могло да замени.

— Интересна идея — откликна Брант. — Може би си права.

Не можеше да се каже, че историята бе най-силната му дисциплина, но Брант Фолкхърн имаше технически знания относно комплексната последователност от събития, които бяха довели до колонизирането на Таласа.

— И какво ще правим — запита той, — ако се окаже, че това е друг кораб-разселник, и ако се опита да ни колонизира? Ще кажем „Благодарим много, но не днес“, така ли?

От няколко места се чу слаб нервен смях. Съветникът Симънс, сериозно умислен, отбеляза:

— Сигурен съм, че ще съумеем да се справим с кораб-разселник, ако се наложи. Но... няма ли обслужващите го роботи да са достатъчно интелигентни, за да отменят програмите си, когато видят, че задачата вече е изпълнена?

— Може би. Но възможно е да си помислят, че те ще могат да я изпълнят по-добре. Както и да е, дали е реликва от Земята или по-късен модел от някоя от колонииите, трябва да се командува от робот.

Никакъв смисъл нямаше да усложняват нещата; всички познаваха фантастичните трудности и разходи за междузвездни полети *с хора* на борда. Даже и осъществимо технически, това бе напълно безсмислено. Роботите могат да свършат същата работа хиляди пъти по-евтино.

— Робот ли е, реликва ли е, какво ще правим с него? — запита един от жителите. — Изглежда, всички сме решили, че той ще се насочи към Площадката на първото кацане, но защо пък точно там? В края на краищата, към Северния остров е много по-възможно...

Често опровергаваха кметицата, но никога толкова бързо. Този път звукът, който се разнесе в небето над Тарна, не бе далечният тътен от йоносферата, а пронизващото свистене на ниско прелитащ реактивен самолет. Всички с невероятна бързина изскочила от заседателната зала, но само първите няколко изхвърчаха навреме, за да успеят да видят тъпоносия ракетоплан с делтаобразни крила, засенчил звездите. Той определено летеше към мястото, все още почитано с благоговение като последен спомен от Земята.

Кметица Уолдрън се забави малко, за да се обади в управлението, после и тя се присъедини към тълпата отвън.

— Брант, ти можеш да стигнеш там пръв. Вземи делтаплана!

Главният инженер на Тарна трепна. За пръв път получаваше толкова пряко нареждане от кметицата. Погледна я сконфузено:

— Преди два дни един кокосов орех му прониза крилото. Нямах време да го поправя, пак имах проблеми с рибните капани. Това не е от значение обаче. Той не е подходящ за нощни полети.

Кметицата го изглежда настойчиво.

— Надявам се, че колата е в движение — каза тя саркастично.

— Разбира се — сподави гласа си Брант. — Заредена е, готова за път.

Необичайно беше колата на кметството да пътува някъде. Човек спокойно можеше да прекоси Тарна пеш за не повече от двадесет минути, а локалното транспортиране на храни и стоки се осъществяваше с малки дюноходи. За седемдесетте си години административна служба колата бе навъртяла по-малко от сто хиляди километра я ако се изключеха евентуални злополуки, би могла да бъде в движение най-малко още едно столетие.

Ласаните с радост бяха експериментирали разните пороци, но между тях не фигурираха планираното разрушаване и умишленото пропиляване. Никой не би си помислил, че когато тръгна по своя най-забележителен маршрут, колата бе по-стара от пасажерите си.

ТОКСИН

Никой не чул първия звън на камбаните, оповестяващ гибелта на Земята. Не го чули даже и учените, които дълбоко в недрата ѝ, в една запустяла златна мина край Колорадо, направили фаталното откритие.

Това бил смел експеримент, напълно немислим преди средата на двадесетия век. След като било открито неутрино, бързо станало ясно, че човечеството е намерило нов прозорец към Вселената. То било нещо толкова всепроникващо, преминавало през планетата така лесно, както светлината през тънко стъкло, и можело да се използва, за да стигне до ядрата на слънцата. И най-вече — на *Слънцето*.

Астрономите били сигурни, че разбират реакциите, даващи мощ на слънчевата пещ, от които зависел буквално целият живот на Земята. При невероятно големите температури и налягания на слънчевото ядро водородът се съединявал с хелия в последователност от реакции, при които се освобождавали огромни количества енергия и... неутрино, като случаен вторичен продукт.

Намирайки милиардите тонове материя пред себе си за препятствие, не по-голямо от облаче дим, тези слънчеви неутрино се изстрелвали от мястото на зараждането си със скорост, равна на скоростта на светлината. Само след две секунди те излизали в пространството и се разпространявали навън, във Вселената. Колкото и звезди и планети да се изпречвали на пътя им, повечето от тях оставали неуловени от тези „невеществени призрази от твърда материя“ и продължавали движението си из безкрайността чак до края на Времето.

Осем минути след като се отделили от Слънцето, малка част от слънчевия поток преминал през Земята — а учените в Колорадо успели да отделят още по-малка част дори. Заровили апаратурата си на повече от километър под земята, което давало възможност да се филтрират всички по-слабо проникващи излъчвания, те имали щастието да хванат от тези редки, уникални пратеници на слънчевото ядро. Учените се надявали, че като преброят уловените неутрино, ще

могат подробно да изследват условията в едно поле, за което всеки философ лесно би могъл да докаже, че ще остане завинаги затворено за човешките знания или наблюдения.

Експериментът успял. Отделили слънчеви неутрино. Но *те били много малко на брой*. Трябвало да са три или четири пъти повече, отколкото успяла да улови мощната апаратура.

Явно нещо не било наред и през 1970-те случаят „Липсващите неутрино“ се превърнал в голям научен скандал. Проверявали и препроверявали експеримента... но винаги с един и същ неразгадаем резултат.

Към края на двадесетия век астрофизиците били принудени да приемат едно обезпокояващо заключение, макар че тогава все още никой не съзнавал пълния му смисъл.

Нищо грешно нямало в теорията, нито в апаратурата. Бедата била вътре в самото Слънце.

Първото секретно заседание в историята на Международния съюз на астрономите се състояло през 2008-а година в гр. Аспин, Колорадо, недалеч от мястото, където бил осъществен първият експеримент, проведен по-късно в още десетина страни. Седмица по-късно брой 55/08 на „Специалния бюлетин“ на МСА преднамерено с обикновеното заглавие „Някои наблюдения върху слънчевите реакции“ бил разпространен по всички правителства на Земята.

Човек би могъл да си помисли, че известие (информация все пак изтекла) за приближаването на Края на света би предизвикало голяма паника. В действителност обаче всеобщата реакция била: в първия момент — слисано мълчание, после повдигане на рамене и връщане към обичайните ежедневни задължения.

Малко правителства са гледали някога по-далече от следващите избори, малко хора са се замисляли за живота на поколенията след собствените си внуци.

Освен това... астрономите може и да грешат...

Макар и осъдено на смърт, денят на екзекуцията на човечеството все още не бил определен. Слънцето нямало да избухне през следващите хиляда години, а кой би могъл да скърби за четиридесетото поколение след него!?

НОЩЕН ИЗЛЕТ

Нито една от двете луни не бе изгряла, когато колата, в която бяха Брант, Уолдърн, съветникът Симънс и двама от по-възрастните жители, пое по най-използувания път на Тарна. Както обикновено, Брант шофираше леко и уверено, въпреки че все още хапеше устни, уязвен от смъмрянето на кметицата. Фактът, че тя сякаш случайно бе отпуснала пълната си ръка върху голите му рамене, съвсем не подобряваше нещата.

Но спокойното великолепие на нощта, приспивният ритъм на палмите, люлеещи се отмерено в движещото се ветрило от светлините на фаровете, бързо възстановиха доброто му настроение. А как иначе? Нима може да допусне толкова незначителни лични чувства да нарушат изключителността на това историческо събитие.

След десет минути щяха да бъдат на Площадката на първото кацане — началото на историята им. Какво ли ги очакваше там? Само едно бе сигурно — гостенинът се бе насочил към все още действащия фар на древния кораб-разселник. Знаеше накъде да се ориентира, значи би трябвало да е от някоя друга човешка колония в тая част на пространството.

Да, но от друга страна — изведнъж тревожна мисъл прониза Брант, — който и да е, всяко *нещо* би могло да открие маяка, сигнализиращ на цялата Вселена, че някога оттук е минал Разумът. Той си спомни, че преди няколко години бе поставян въпросът за преустановяване на сигнализирането, като обосновката бе, че излъчването не почива на никакво полезно основание и че евентуално може да причини вреда. Тогава с малко мнозинство предложението бе отхвърлено по причини по-скоро сантиментални и емоционални, отколкото логични. Таласа може би скоро ще съжали за това решение, но, разбира се, вече бе прекалено късно да се предприема каквото и да е.

Съветникът Симънс, протегнал се от задната седалка, тихо шепнеше на Уолдърн:

— Хелга — Брант за пръв път го чуваше да се обръща към нея с малкото ѝ име, — мислиш ли, че ще можем да се разбираме все пак? Толкова бързо се развива роботолингвистиката, знаеш...

Уолдрън не знаеше, но умееше да скрива невежеството си.

— Това е най-малкият проблем. Да изчакаме да се появи. Брант, може ли да караш малко по-бавно! Бих искала да стигна там жива.

Скоростта, с която се движеха по този толкова познат път, бе съвсем безопасна, но Брант послушно намали на четиридесет клика. Помисли си, че тя се опитва да отложи мига на конфронтацията; това е огромна отговорност — да се изправиш пред едва втория в историята на тая планета космически кораб, идващ от неизвестното пространство. Цяла Таласа наблюдава!

— Кракан! — изруга един от пътниците на задната седалка. — Някой носи ли камера?

— Късно е да се връщаме — откликна съветник Симънс. — Във всеки случай много време ще има за снимки. Не вярвам да кажат „Здрасти“ и да отлетят...

В гласа му определено се чувствуваше тиха истерия, но Брант не го винеше за това. Нима знаеше някой какво ги очаква там, току зад билото на следващото възвишение.

— Ще ви докладвам веднага, щом разберем нещо, господин президент — говореше кметица Уолдрън по радиотелефона.

Унесен в мислите си, Брант не бе забелязал повикването. За пръв път в живота си съжаляваше, че не бе учил повече история.

Разбира се, той добре познаваше основните факти — всяко дете на Таласа израстваше с тях. Знаеше как с безмилостното изнизване на вековете диагнозите на астрономите ставали все по-убедителни, датата на техните прогнози — все по-точна. През 3600-на, плюс или минус 75, Слънцето трябвало да стане Нова^[1]. Не много голяма, но достатъчно...

Древен философ е казвал някога, че човек го овладявало чудно спокойствие, когато узнавал, че ще бъде обесен с настъпването на утрото. Нещо подобно се случило с човечеството през последните години на четвъртото хилядолетие. Ако е имало единствен миг, в който човешкият род най-после да е осъзнал истината със смирение и твърдост едновременно, то той е бил онзи миг през декемврийската нощ на 2999-а, в който започнала да тече първата минута на 3000-та.

Никой от тези, които видели появата на първата цифра „3“, не можел да не си помисли, че никога няма да има „4“.

Все пак оставало още половин хилядолетие. Много можело да се направи от тридесетте поколения, които все още щели да живеят и умират на Земята, така както живеели измирали дедите им преди тях. Най-малкото, те поне можели да съхранят знанията на човешкия род и най-големите постижения на изкуството му.

Още в самото утро на космическата епоха първите автоматизирани сонди, които напускали Слънчевата система, носели записи на музика, послания и картини, в случай че бъдат срещнати от други изследователи на Космоса. И въпреки че не била открита и следа от друга цивилизация в нашата Галактика, дори и най-големите песимисти вярвали, че там *някъде*, сред милиардите други вселени, простиращи се докъдето погледът на най-мощния телескоп стигал, не можело да няма разум.

Векове наред терабайт след терабайт човешки знания били насочвани към Мъглявината Андромеда и по-далечните ѝ съседи. Разбира се, никой никога не би могъл да узнае дали сигналите са били получени изобщо, или пък, ако са били получени, дали са ги разбрали. Но мотивировката била такава, каквато споделяли повечето хора — силното желание да оставят някакво последно послание, някакъв последен сигнал, казващ: „Ето, вижте — и аз някога съм живял!“

Около 3000-та година астрономите вярвали, че грамадните телескопи на орбита са открили всички планетни системи на разстояние петстотин светлинни години от Слънцето. Били открити десетки светове, големи приблизително колкото Земята, а на някои от най-близките от тях били съставени груби карти. Някои от тях имали атмосфера, съдържаща безпогрешния знак на живота — неестествено високо съдържание на кислород. Имало голяма вероятност хората да оцелеят там, ако биха могли да ги достигнат.

Хората не биха могли, но Човек би успял.

Първите космически кораби-разселници били доста примитивни, но все пак били изключително постижение на техниката по онова време. Снабдени с двигатели, разработени до 2500-та година, те можели да достигат най-близката планетна система за двеста години, носейки на бордовете си ценния товар от замразени ембриони.

Но това било най-малкото им задължение. Те носели също и автоматични системи, които трябвало да съживят и отгледат тези потенциални човешки същества, да ги научат как да оцелеят в неизвестната, но най-вероятна враждебна среда. Безсмислено, по-скоро жестоко би било да се захвърлят голи непросветени деца сред светове толкова бездушно враждебни, колкото Сахара и Антарктида. Те трябвало да бъдат отгледани, възпитани, образовани; трябвало да им бъдат дадени сечива; трябвало да бъдат научени как да откриват природните богатства. След кацането си корабът-разселник ставал кораб-майка и трябвало да се грижи, храни и отглежда своята челяд поколения наред.

Не само човешки същества трябвало да бъдат пренасяни, но и цялата *биота*^[2]. Растения (въпреки че никой не знаел дали щяло да има почва за тях), домашни животни; невероятно разнообразие от съществено необходими насекоми и микроорганизми също трябвало да бъдат включени, в случай че предвидените за производство на храна системи излязат от строя и се наложи да се премине към традиционното земеделско стопанство.

Такова ново начало имало и една добра страна — всички болести и паразити, които тормозели човечеството от самото му възникване, щели да останат назад във времето, за да загинат в стерилизиращия огън на Новата звезда.

Информационни банки, „експертни системи“ с възможности да се справят с какъвто и да е проблем, работи, ремонтни и поддържащи съоръжения — всичко трябвало да бъде предвидено, обмислено, проектирано и изработено. И всичко това трябвало да бъде разработено за експлоатационен живот — поне толкова дълъг, колкото периода между Декларацията на независимостта и първото кацане на Луната.

Въпреки че задачата изглеждала почти невъзможна, тя била толкова вдъхновяваща, че почти цялото човечество се обединило за реализирането ѝ. Това било една дългосрочна програма — *последната* далечна цел, която можела да придаде някакъв смисъл на живота дори и след гибелта на Земята.

Първият кораб-разселник напуснал Слънчевата система през 2553-та година, отправяйки се към най-близкия близък на Слънцето, Алфа Кентавър-А. Климатът на голямата почти колкото Земята планета

Пасадена варираше до стихийни крайности поради близостта на планетата до Кентавър-Б, но следващата подходяща цел се намирала на почти два пъти по-голямо разстояние. Летателното време до Сириус-Х било повече от четиристотин години; когато корабът най-после достигнал целта си, Земята може би нямало да я има вече.

Но ако човечеството успее да създаде колония на Пасадена, щяло да има достатъчно време за обратна връзка. Двеста години летателно време, петдесет години — за да си стъпят на краката и да построят малък предавател, около четири години, за да достигне сигналът до Земята — ех... с малко повече късмет улиците щели да се изпълнят с ликуващи тълпи през 2800-та.

В действителност това се случило през 2786 година. Пасадена надхвърлила очакванията. Новината била наелектризираща и дала ново вдъхновение на програмата за разселването. По това време вече били разпратени повече от двадесет кораба, всеки един — рожба на по-напреднала технология. Последните модели развивали една двадесета от скоростта на светлината и повече от петдесет обекта били в обхвата на техните маршрути.

Дори когато сигналът от Пасадена, оповестяващ кацането, замлъкнал, обезсърчаването било само моментно. Онова, което веднъж вече е постигнато, може да се осъществи отново, при това — с много по-голяма вероятност за успех.

През 2700-та била изоставена несъвършената технология за замразяване на ембриони. Генната информация, зашифрована от природата в спиралообразната молекула на ДНК, можела вече по-лесно и по-безопасно, дори по-цялостно да се съхранява в паметта на най-усъвършенствуваните компютри, така че кораб-разселник, не по-голям от пътнически самолет с хиляда пътници на борда, можел да пренася милиони генотипи; една цяла неродена нация с всички репликационни системи, необходими за създаването на нова цивилизация, можела да се побере в неколкостотин кубически метра и да се отнесе към звездите.

Брант знаеше, че всъщност точно това се бе случило на Таласа преди седемстотин години. Изкачвайки се по пътя, виещ се по хълмовете, те бяха минали край някои от следите, оставени от първите роботизирани земекопни машини, търсили суровите материали, от

които били създадени дедите му. След миг щяха да видят и отдавна изоставените технологични инсталации и...

— Какво е *това*? — напрегнато прошепна съветникът Симънс.

— Спри! — заповяда кметицата. — Изключи двигателя, Брант!

Тя посегна към радиотелефона:

— Тук кмет Уолдрън! При знака на седми километър сме. Пред нас — светлина... Вижда се иззад дърветата... Струва ми се, идва точно от Площадката на първото кацане... Не се чува нищо. Потегляме.

Брант не изчака нареждането. Леко бутна напред скоростния лост. След връхлитането на урагана през девета година това бе второто необикновено вълнуващо събитие, което преживяваше в живота си.

Първото бе нещо много повече от необикновено вълнуващо — тогава бе имал късмет да се измъкне жив. И сега го очакваше опасност може би, но не му се вярваше много. Нима е възможно роботите да бъдат врагове! А ако са извънземни, каквито и да са, те несъмнено не могат да търсят на Таласа друго освен знания и приятелство...

— Знаете ли — обади се пак съветник Симънс, — аз успях да видя добре това нещо, преди да се скрие зад дърветата. Сигурен съм, че беше някакъв тип самолет. Разбира се, корабите-разселници никога не са имали аеродинамична форма и крила. И друго — беше много малък.

— Каквото и да е — каза Брант, — ще узнаем след пет минути. Вижте светлината! Кацнал е в Земния парк... не ще и дума! Не е ли по-добре да оставим колата и да продължим пеш?

Земният парк представляваше затревена, добре поддържана овална поляна в източната част на Площадката на първото кацане, скрита сега от очите им зад извисяващата се пред тях черна колона на Кораба-Майка — най-стария и най-почитан паметник на планетата. Иззад него, разсипвайки се около блестящите все още стени на огромния цилиндър, пламтеше поток от светлина, струяща явно от един-единствен искрящ източник.

— Ще спреш малко преди да стигнем кораба! — нареди кметицата. — Ще слезем и ще можем да го огледаме, скрити зад него. Загаси фаровете! Няма нужда да ни виждат, преди ние да сме решили да им се покажем.

— Те или То? — продума тревожно някой от пътниците.

Не му обърнаха внимание.

Брант спря колата в гигантската сянка на кораба и веднага я обърна.

— За всеки случай, ако се наложи внезапно изтегляне — обясни той полусериозно, полушеговито. Все още не вярваше, че може да ги заплашва реална опасност. Даже на моменти се чудеше дали всичко това бе действителност — може би още спеше и сънуваше необикновен сън.

Тихо се измъкнаха от колата, прокраднаха се до кораба, заобиколиха го и спряха пред ярката, искряща стена от светлина. Брант заслони очи и надникна изотзад, примижавайки от блясъка.

Съветник Симънс е бил съвсем прав — това наистина *беше* някакъв вид аероплан или космоплан, при това много малък. Нима Северните? Не! Абсурд! Не съществуваше никаква реално допустима възможност за използване на такова превозно средство върху ограничената площ на Трите острова, а и създаването му не би могло да остане скрито.

То имаше форма на затъпен връх на стрела, а това, че по тревата наоколо нямаше никакви следи, показваше, че е кацнало вертикално. Светлината идваше от умело прикрито аеродинамично гнездо, над което равномерно просветваше червена сигнална лампичка. Общо взето, това бе една съвсем обикновена, дори разочароващо обикновена машина. Машина, която не би могла да прекоси пространството от дванадесет светлинни години — разстоянието до най-близката колония.

Изведнъж главната светлина угасна, оставяйки малката група от наблюдатели заслепени за миг. Когато очите му привикнаха с тъмнината, Брант видя, че в предната част на космоплана имаше малки илюминатори, просветващи слабо от вътрешно осветление. Виж ти, това, изглежда, е *обитаем*, а не роботизиран апарат, както предполагаша.

Уолдърън с удивление бе стигнала до същото заключение.

— Не е робот! Вътре има хора! Да не губим повече време! Брант, освети ни с фаровете, нека ни видят!

— Хелга! — възпротиви се съветник Симънс.

— Не ставай глупав, Чарли! Хайде, Брант!

Какво бил изрекъл първият човек, стъпил на Луната преди повече от две хилядолетия? „Една малка крачка...“

Те бяха направили около двадесет, когато някаква врата в стената на космоплана се отвори, от нея се подаде една двойна шарнирна рампа, плъзна се бързо надолу и двама антропоиди излязоха да ги посрещнат.

Това бе първата мисъл на Брант. В следващия миг разбра, че го беше заблудил цветът на кожата им, или каквото можеше да се види през еластичния прозрачен слой материя, който ги покриваше от глава до пети.

Това не бяха антропоиди. Това бяха хора! Ако не се покажеше на слънце никога вече, може би и той щеше да стане блед като тях.

Уолдърн бе протегнала напред ръце в традиционната поза: „Вижте! Не носим оръжие!“ — жест, стар колкото света.

— Предполагам, че няма да ме разберете — промълви тя, — но ви приветствувам с „Добре дошли на Таласа!“

Гостите се усмихнаха и по-старият от двамата — красив мъж е посивели коси, надхвърлил шестдесетте, вдигна ръце в отговор.

— Напротив! — отвърна той с най-дълбокия и звучен глас, който Брант бе чувал някога. — Разбираме ви много добре. Приятно ни е да се запознаем!...

Ласаните стояха замръзнали в удивено мълчание.

Но какво чудно има, помисли си Брант, та нали без всякакви трудности разбираха речта на хората, живели две хилядолетия преди тях!

След като изобретили звукозаписа, хората заложили и съхранили в паметта на машините всички основни фонемни системи на земните езици. Речниковият състав щеше да се разшири, синтаксисът и граматиката щяха да се променят, но произношението щеше да остане същото в продължение на хилядолетия.

Първа се съвзе кметицата.

— Чудесно! Това ни спестява много неприятности — каза тя не съвсем убедено. — Но откъде идвате? Антената ни за далечна космическа връзка се повреди за съжаление. Загубихме контакт със съседите.

По-възрастният от гостите погледна към своя доста по-висок спътник и някакво безмълвно съобщение мигновено протече между

тях. После отново обърна очи към стоящата в очакване кметица.

Невъзможно бе да не се долови тъгата в този красив глас, изричащ абсурдното твърдение:

— Трудно ще повярвате... Ние не сме от колониите. Идваме направо от Земята.

[1] Нова — Нови звезди — звезди, които увеличават блясъка си от хиляди до стотици хиляди пъти, изхвърлят външната си газова обвивка, която със скорост над 1000 км/сек се отдалечава и разсейва в пространството. Звездите постепенно се свиват. Блясъкът им намалява. Причините за това явление още не са изяснени. Предполага се, че става бурно отделяне на огромно количество енергия в недрата на звездите. — Б.пр. ↑

[2] *Биота* — флора и фауна на дадена местност. — Б.пр. ↑

II

„МАГЕЛАН“

6 В ОРБИТА

Още преди да отвори очи, Лорън ясно съзнаваше точно къде се намира и това малко го изненадваше. Нормално е да изживяваш известно объркване, след като си спал в продължение на двеста години, но на него му се струваше, че едва вчера бе вписал последния си рапорт в корабния дневник. А и доколкото си спомняше, не бе сънувал нищо. Благодарен бе за това.

Държейки очите си все още затворени, той концентрира цялото си внимание последователно върху останалите сетива. Чуваше тих шепот на гласове, които вдъхваха увереност. Чуваше познатите въздишки на въздухообменниците, усещаше върху лицето си едва доловим полъх с приятен аромат на антисептици.

Не усещаше единствено теглото си. Повдигна дясната ръка без никакво затруднение. Тя увисна, плуваща в пространството, очаквайки следващата команда.

— Здравейте, господин Лоренсън! — обади се подканящ глас. — Значи благоволихте да се присъедините към нас. Как се чувствувате?

Лорън най-после отвори очи и се опита да се съсредоточи върху замъглената фигура, плуваща край леглото му:

— Здравейте... докторе! Добре съм. Чувствувам глад.

— Това винаги е добър признак. Можете да се облечете, но в началото не правете много резки движения! Пък по-късно ще решите дали ще си оставите брадата.

Лорън насочи все още своята плуваща в пространството ръка към лицето си. Изненада го допирът с буйната растителност, която намери там. Както и повечето други мъже, той не бе приел възможността за алопеция^[1] — тонове психология имаше изписани на *тази* тема. Може би бе време да помисли дали да не го направи. Странно как такива баналности му минаваха през главата дори в момент като този.

— Пристигнахме ли?

— Разбира се, в противен случай щяхте да спите още. Всичко се движи според програмата. Корабът започна да ни събужда преди един месец. Вече сме в орбита около Таласа. Екипите по поддръжката провериха всички системи. Сега е ваш ред да поработите малко. Подготвили сме ви изненада...

— Приятна, надявам се?

— И ние също. Капитан Бей е насрочил оперативка след два часа в Главната заседателна зала. Ако предпочитате да не се движите още, останете и наблюдавайте отгук.

— Ще дойда на заседанието. Бих искал да видя всички. Но може ли да хапна нещо преди това? Толкова отдавна...

Капитан Сърдар Бей, уморен, но щастлив, посрещаше радостно току-що събудените петнадесет мъже и жени и ги представяше на присъстващите тридесет — състава на дежурните „А“ и „Б“ екипажи. Според корабните правила екипаж „В“ трябваше да почива, но в дъното на Заседателната зала се спотайваха няколко от членовете му, криейки се зад гърбовете на другите.

— Радвам се, че се присъединявате към нас — обърна се той към влизащите. — Приятно е да видиш свежи физиономии. А още по-приятно е да видиш планета и да узнаеш, че звездолетът е изпълнил първите двеста години от плана на мисията ни без никакви сериозни произшествия. Ето я Таласа — точно според предвижданията!

Всички се обърнаха към видеоекрана, заел почти изцяло една от стените на залата. Част от него бе предназначена за изнасяне на данни и информационен бюлетин за общото състояние на кораба, но по-голямата можеше да се отваря като прозорец, открит към пространството. Сега той целият бе изпълнен от зашеметяващо прекрасния образ на едно синьо-бяло кълбо, обляно в светлина. Сигурно всички в залата забелязаха покъртителната прилика със Земята, погледната високо отгоре над Тихия океан — също такава синьо полукълбо, само с няколко изолирани островни групи сред водата.

И тук имаше земя — компактна група от три острова, отчасти забулени в облаци. Лорън се сети за Хавайските острови, които не бе имал възможността да види и... които не съществуваха вече. Но имаше

една съществена разлика между двете планети — другото полукълбо на Земята бе покрито предимно със суша, а на Таласа — от безбрежен океан.

— Ето я! — каза капитанът гордо. — Точно според предвижданията на организаторите на мисията. Но има една неочаквана подробност, която положително ще окаже влияние върху работата ни. Ще ви припомня, че Таласа е заселена от модул „Марк 3 А“, петдесет хиляди отсека, който излетял от Земята през 2751 година и пристигнал тук през 3109-а. Всичко вървяло нормално. Първите предавания се получили сто и шестдесет години по-късно и продължавали без прекъсване два века. После, след кратко съобщение за вулканично изригване, изведнъж секнали. Не се получил повече никакъв сигнал и се приело, че нашата колония на Таласа е загинала или най-малкото, че била върната към първобитността, каквито случаи имало вече няколко. За да са в течение и новодошлите, позволете ми да повтора какво открихме. Естествено, когато влязохме в системата, прослушахме всички честоти. Нищо. Не регистрирахме дори изпуснато от енергосистеми лъчение. Когато се приближихме повече, разбрахме, че това не доказва нищо. Таласа има много плътна йоносфера. Възможно е под нейния слой да гъмжи от средно- и късовълнови предавания, но отвън никой не би могъл да предположи. Микровълните, разбира се, биха преминали, но те може би не работят с тях или пък ние не сме имали късмет да ги засечем. Както и да е, там долу съществува една добре развита цивилизация. Ние видяхме светлините на градовете им — най-малкото на градчетата им, — когато получихме добра видимост откъм нощната страна. Имат много малки предприятия, неголяма крайбрежна пътна мрежа и нито един голям кораб. Успяхме да забележим два малки самолета, движещи се със скорост петстотин клика, която би ги отвела където и да е най-много за петнадесет минути. Очевидно те нямат нужда от мощен въздушен транспорт при тези малки разстояния, а имат и добре развита сухопътна система. При все това още не сме уловили никакви комуникации. Нямат и спътници, дори метеорологични, а всеки от нас би счел, че те са от първа необходимост... макар не всъщност за тях може и да не са, тъй като корабите им едва ли се отдалечават толкова, че да не могат да се виждат от сушата. Просто защото няма друга земя, до която биха могли да стигнат, разбира се. И така, ето къде сме! Не

мислите ли, че е интересно и много приятно изненадващо! Поне *надявам се* да е така! А сега... Имате ли въпроси? Моля, господин Лоренсън.

— Правени ли са опити да се свържем с тях, сър?

— Още не. Решихме, че не е разумно, преди да разберем какво е равнището на развитието им. Както и да постъпим — стресът ще бъде голям.

— Знаят ли, че сме тук?

— Вероятно не.

— А звездолетът? Не може да не са го видели?

Логичен въпрос. Невъзможно бе да не се забележи квантов изстребител. В движение с пълна мощност той представляваше най-невероятната гледка, сътворена някога от човечеството. Излъчваше блясъка на атомна бомба, но в продължение на месеци вместо на милисекунди.

— Може би... но се съмнявам. Бяхме от другата страна на Слънцето през по-големия период на спирането. Не биха могли да ни видят в сиянието му.

Най-сетне някой зададе въпроса, който вълнуваше всички:

— Капитане, как ще се отрази това на мисията ни?

Сърдар Бей погледна замислено:

— На този етап все още е невъзможно да се прецени. Неколкостотин хиляди човека, каквото е населението тук, биха могли да улеснят нещата или поне да ги направят по-приятни. От друга страна обаче, ако не им се нравим...

Той повдигна рамене и продължи:

— Спомням си съвета, отправен от един стар пътешественик към негов колега: „Приеми аборигените с приятелство и те ще ти отвърнат със същото. *И обратно!*“

— Така че, докато не се докаже обратното, ще допускаме, че са приятелски настроени?

— Ами ако не са?

Изражението на капитана стана сурово, а гласът му — на командир, току-що превел огромен звездолет през петдесет светлинни години космическа бездна:

— Никога не съм твърдял, че силата е право, но... успокояващо е да я притежаваш!

[1] *Алопеция* — трайно изкореняване на косъмчета. — Б.пр. ↑

ПОСЛЕДНИТЕ ГОСПОДАРИ НА ЗЕМЯТА

Трудно му бе да повярва, че наистина е буден, че животът започва отново.

Капитан трети ранг Лорън Лоренсън знаеше, че никога няма да забрави напълно трагедията, тегнала над четиридесет земни поколения и стигнала до кулминацията си по негово време. През всички часове на първия си ден той изпитваше някакъв непрекъснат страх. Дори и обещаващата загадъчност на прекрасната лазурносиня планета, увиснала под „Магелан“, не можеше да прогони мисълта: Какви ли сънища ще ме споходят, когато тази нощ затворя очи в *естествен* сън, за пръв път от двеста години?

Той бе видял картини, които никой никога не би могъл да забрави и които щяха да преследват Човечеството в безкрайността на времето. През телескопите на звездолета бе наблюдавал гибелта на Слънчевата система. С очите си бе видял вулканите на Марс да изригват за пръв път от милиарди години; Венера — за миг разголена, когато атмосферата ѝ бе всмукана от бездната, малко преди тя самата да бъде погълната от нея; газовите гиганти — избухващи в нажежени огнени кълба... Но това бяха нищожни, маловажни гледки в сравнение с трагедията на Земята...

Нея той бе наблюдавал през обектива на камерите, които оцеляха няколко минути повече от преданите обречени хора, пожертвували последните мигове от живота си, за да ги включат.

Той бе видял...

... Голямата пирамида, светеща мътночервена, преди да се свлече в локва разтопен камък...

... дъното на Атлантика, за секунди спечено в скали, преди да бъде потопено отново, но в лавата, изригваща от вулканите на Централната котловина...

... Луната, изгряваща над горящата джунгла на Бразилия и блестяща в този момент почти толкова ярко, колкото Слънцето в последния му залез, минути преди...

... за миг само — сушата на Антарктида, погребана под километрите прастар лед, който сега изгаряше...

... могъщият централен свод на Гибралтарския мост, разтапящ се още в момента на свличането му в нажежения въздух.

Призраци обитаваха Земята през онова последно столетие. Призраци — не на умрелите, а на ония, които никога нямаше да се родят. В продължение на петстотин години раждаемостта бе поддържана на ниво, което щеше да намали човешкото население до няколко милиона души в момента на катастрофата. Цели градове, дори държави опустяваха, когато Човечеството се сгушваше, очаквайки последния акт на Историята.

Бе време на странни парадокси, на необуздано люшкане между отчаянието и трескавото оживление. Мнозина, разбира се, търсеха забрава по утъпканите пътеки на наркотиците, секса и опасните спортни игри, включително и такива, които всъщност представляваха миниатюрни войни, контролирани внимателно и водени с подходящи оръжия. Еднакво популярен бе целият спектър — от електронен катарзис, от безкрайни видеоигри, въображаеми драми с „интерактно“ участие и пряко възбуждане на мозъчните центрове.

Поради това, че вече нямаше защо да се грижат за бъдещето на *тази* планета, земните богатства и събраните през всички епохи съкровища можеха да се прахосват с чиста съвест. Що се отнася до материалните блага, всички хора бяха милионери — богати много повече, отколкото дедите им, плодовете на чийто труд бяха наследили, са сънували и в най-невероятните си сънища. Те наричаха себе си иронично и все пак с известна гордост „последните господари на Земята“.

Въпреки че десетки хиляди търсеха забрава, все пак повечето намираха удовлетворение — нещо обикновено за някои хора — в упорита борба за постигане на цели, недостижими през краткия човешки живот. Продължени бяха много научни изследвания, като се използваха освободените сега огромни ресурси. Ако физик се нуждаеше от сто тона злато за някакъв експеримент, то това представляваше просто един маловажен проблем на логистиката^[1], а не на бюджета.

Преобладаваха три теми. Първата се състоеше в непрекъснато контролирано наблюдение на Слънцето — не защото имаше място за някакво съмнение, а за да се определи моментът на избухването му с точност до година, ден, час...

Втората бе търсенето на извънземни цивилизации, изоставена след векове на неуспехи, а сега възобновена с отчаяна настойчивост, ала невъзнаградена с успех до самия Край. На всеки зов на Човека Вселената даваше отрицателен отговор.

И третата — заселване на близките звездни светове, разбира се, с надеждата, че човешкият род няма да загине с гибелта на неговото Слънце.

В утрото на последното столетие кораби-разселници с автоматично пилотиране — все по-бързи и по-съвършени — бяха разпратени до петдесетина обекта. Както се очакваше, повечето не успяха, но десет изпратиха съобщения за частичен успех. Още по-големи надежди се възлагаха на по-късните, по-усъвършенствувани модели, макар че те щяха да стигнат до своите далечни местоназначения дълго след като Земята нямаше да я има вече. Последният, който изстреляха, имаше крайцерска скорост, равна на една двадесета от скоростта на светлината, и ако всичко вървеше добре, щеше да кацне на планета деветстотин и петдесет години по-късно.

Лорън още помнеше изстрелването на „Екскалибур“ от стапела му, между Земята и Луната — в точката на Лагранж^[2]. Тогава той бе едва петгодишен, но знаеше, че този кораб-разселник щеше да бъде последният. Ала беше все още прекалено малък, за да разбере защо отмениха дългосрочната програма точно в момента, когато бе достигнато технологично съвършенство. Не би могъл и да предположи как собственият му живот щеше да се промени от зашеметяващото откритие, което преобрази всичко и вдъхна на човечеството нова надежда през последните десетилетия на Земната история.

Въпреки че бяха направени безброй теоретични изследвания, никой дотогава не бе успял да осъществи в действителност междузвезден полет с човек на борда дори до най-близката звезда. Че такова пътешествие може да трае повече от столетие, не бе съществен фактор — хибернацията решаваше проблема. Една Резус маймуна спеше в орбиталната болница „Луи Пастър“ вече почти хиляда години

и все още показваше нормална мозъчна дейност. Нямаше никаква причина човешки същества да не издържат на същото, макар че рекордът на пациент, страдащ от особена, непозната форма на рак, беше по-малък от две столетия. Биологичният проблем бе решен, непреодолим се оказваше техническият. Кораб, който би могъл да приюти хиляда хибернизирани пътници и всичко, което щеше да им бъде нужно за един нов живот в друг свят, трябваше да бъде голям колкото огромните презокеански лайнери, господствували някога във водите на Световния океан.

Такъв кораб би могъл много лесно да се построи отвъд орбитата на Марс, като можеше да се използва изобилието на суровини от астероидния пръстен. Невъзможно се оказа създаването на двигатели, които биха могли да го отведат до звездите за приемливо кратко време.

Дори при една десета от скоростта на светлината всички най-обещаващи обекти бяха отдалечени на повече от петстотин години. Такава скорост развиваха сондите-роботи, пронизващи като светкавици близките звездни системи, предавайки обратно сигналите за наблюденията си в продължение на няколко трескави часа на преминаването им. Но нямаше никакъв начин те да намалят скоростта си за срещи или кацания и, ако изключим злополуките, щяха да препускат из галактиката завинаги.

Такъв бе основният проблем с ракетите и никой не бе успял да открие алтернатива за проникване в далечния Космос. Да се намали скоростта е точно толкова трудно, колкото и да се увеличи, а пренасянето на гориво, необходимо за спиране, не само *удвояваше*, а *учетворяваше* сложността на задачата.

Наистина, възможно бе да се построи пълномащабен хиперзвездолет, който да развива една десета от скоростта на светлината. За ускоряването на такъв кораб щяха да са необходими около един милион тона редки елемента — трудно, но не и невъзможно.

Ала за да може да се отнеме тази скорост при достигане на целта, корабът трябваше да стартира не с милион, а с абсурдните *билиони* тона гориво на борда. Това, разбира се, бе толкова невероятно, че никой не се бе замислил над проблема векове наред.

И изведнъж Човечеството се сдоби с ключовете към Вселената — една от най-големите иронии на Историята, — едва ли му оставаше

и столетие, през което да ги използва.

[1] *Логистика* — идеалистично тълкуване на математиката, което се опитва да отъждествява математиката с логиката, като я превръща в чисто формални, символични изчисления. — Б.пр. ↑

[2] *Точка на Лагранж* — точка между Земята и Луната, където притеглянията им са равни. — Б.пр. ↑

СПОМЕН ЗА ИЗГУБЕНАТА ЛЮБИМА

Добре, че не се поддадох, мислеше си Мойсей Колдър, на онази съблазън — примамливо изкушение, създадено за човечеството от изкуството и техниката преди повече от хилядолетие. Ако бях поискал, можех да взема електронния призрак на Ивлин за другар в изгнанието си, затворен в капана на неколкогигабайтовата програма. Тя би могла да се появи сега пред мен, на фона на някое от любимите за двама ни места и бихме могли да разговаряме така убедително, че един непосветен никога не би могъл да предположи, че всъщност там нямаше *нищо*.

Но аз щях да се опомня след пет или десет минути, освен ако не се самозалъгвам съзнателно. А такова нещо не бих могъл да направя. И досега не зная защо инстинктивно се бунтувам срещу това, но винаги съм отказвал да приема фалшивата утеха на мнимия разговор с мъртвите. Сега не притежавам дори един обикновен запис от звука на гласа ѝ.

Колко е хубаво, че мога да я погледам, движеща се в тишината, в малката градина на последния ни дом, знаейки, че това не е илюзия, създадена от машините, знаейки, че това е *било наистина* — там, на Земята, преди двеста години.

И единственият глас тук сега ще бъде моят — говорещ със спомена, закътан в собствения ми жив човешки мозък.

Личен запис Първи. Запис-преобразовател Алфа. Програма Автоматично изтриване:

Ти бе права, Ивлин. Не аз. Макар и най-старият на борда, изглежда, все пак мога да бъда полезен.

Когато се събудих, до мен стоеше капитан Бей. Още в първия миг на осъзнаването се почувствувах поласкан.

— О, капитане, каква приятна изненада! Почти бях сигурен — казах аз, — че ще ме изхвърлите в Космоса като ненужен товар.

Той се засмя и отговори:

— Все още можем да я свършим тая, Мойсей. Пътешествието не е свършило. Но си ни крайно необходим в момента. Проектантите на мисията ни са били много по-мъдри, отколкото смяташе ти.

— В картата на звездолета съм записан като: отварям кавички, Посредник-Съветник, затварям кавички. В коя си правоспособност съм необходим сега?

— И в двете може би! А вероятно в много по-известната ти роля като...

— Не се колебай! „Кръстоносец“ ли щеше да кажеш? Говори спокойно! Макар че не ми се нрави думата и никога не съм се считал за лидер на някакво движение. Аз само се опитвах да накарам хората да мислят самостоятелно. Никога не съм искал някой да ме следва сяпо. Историята познава прекалено много лидери.

— Да, но не всички са били лоши — твоят съименник например...

— Прекалено прехвален, но аз разбирам възхищението ти. В края на краищата, твоето призвание също се състои в това, да отведеш бездомните човешки племена в обетованата земя. Изглежда, е възникнал някакъв проблем?

Капитанът се усмихна и отговори:

— Радвам се, че си напълно на себе си! В момента няма проблеми и не съществуват причини да се появят. Но възникна ситуация, която никой не е очаквал, а ти си нашият дипломат. Ти притежаваш оная рядка дарба, която никога не сме допускали, че ще бъде необходима.

Честно казано, Ивлин, *това* ме стресна. Капитан Бей, изглежда, точно предугади мисълта ми, като видя зяпналата ми уста.

— О, не сме срещнали извънземни — възкликна той, — но излезе, че човешката колония на Таласа не е загинала, както мислехме. В действителност тя се развива много добре.

Това, разбира се, също ме изненада. Този път — приятно. Таласа... Океанът!... Океанът!... Един свят, който не съм и сънувал, че ще видя някога. Когато се събудех, тя трябваше да е на много светлинни години и на столетия зад нас.

— Какво е станало с хората? Срещнахте ли се с тях?

— Все още не. Това ще е твоята задача. Ти най-добре от всички нас познаваш грешките, допускани в миналото. Не искаме да ги

повтаряме тук! А сега, ако се чувствуваш добре, да отидем в командната, ще ти я покажа от птичи поглед!

Това се случи преди седмица, Ивлин. Колко приятно е да не те притиска времето след толкова десетки напрегнати години на съобразяване с ненарушими, буквално фатални срокове. Ние все още познаваме таласите толкова, колкото можем да си представяме, че ги познаваме, без фактически да сме се срещали с тях лице в лице. А това ще стане тая нощ.

Единодушно решихме, че е добре да признаем роднинските си връзки. Мястото на Първото кацане се откроява ясно и е добре поддържано — нещо като парк, може би — светилище. Много добър знак! Моля се само кацането ни там да не се изтълкува като светотатство. Това поне ще бъде потвърждение, че сме богове, което много ще улесни задачата ни. Интересно дали таласите са си измислили богове — това е нещо, което много бих искал да узная.

Отново започвам да живея, скъпа! Излиза, че ти си била много по-мъдра от мене — прочутия философ! Наистина човек няма право да умира, докато все още може да бъде полезен на себеподобните си! Колко егоистично бе от моя страна, че предпочитах смъртта... че желях да легна до тебе завинаги — в кътчето, което си бяхме избрали някога... толкова отдавна, толкова далече... А сега... мога да приема дори факта, че твоят прах е разпръснат из Слънчевата система заедно с всичко друго, което обичах някога на Земята.

Но... докато мога да говоря със спомена за теб, скъпа, ти ще бъдеш жива! А сега — на работа.

ПЪТЯТ КЪМ ХИПЕРПРОСТРАНСТВОТО

От всички психологически удари, които учените на двадесетия век трябвало да понесат, най-опустошителният и напълно неочакван бил шокът от откритието, че нищо не е по-претъпкано от „празното“ пространство.

Оказало се, че старата Аристотелова мисъл „Природата не търпи празно пространство“ е свършено вярна. Дори всички атоми от даден обем твърда на вид материя да се отстранят, в него остава кипящ ад от енергия, със сила и обхват, невъобразими за човешките представи. За сравнение — дори най-сгъстената форма на материята — сто милиона тона на кубически сантиметър плътност на неутронна звезда — представлява просто неуловим дух, едва доловимо отклонение от невероятно плътната и все пак пенеста структура на „хиперпространството“.

Пространството е нещо много по-различно от наивните интуитивни представи на човека, това за пръв път е доказано, от фундаменталното откритие на Ламб и Ръдърфорд през 1947 година. Изследвайки най-простия от елементите — водорода, те открили странно явление при въртенето на самотния електрон около ядрото на атома. Вместо да следва гладката крива на орбитата си, той се държал съвсем странно, сякаш го блъскали неспирни сили на субмикровълново поле. Трудно се възприема такава истина, но... оказало се, че отклонения има *даже и в празното пространство*.

Още по времето на древните гърци философите се разделяли на две школи — едните вярвали, че процесите в природата следват плавно, а другите им се противопоставяли с твърдението, че това е само илюзия — в действителност всичко протичало на малки скокове или тласъци, прекалено малки, за да бъдат доловими за човека. Създаването на атомната теория било триумф за втората школа, а когато квантовата теория на Планк доказала, че дори светлината и енергията се разпространяват на малки тласъци, а не в непрекъснати течения, спорът най-сетне приключил.

Според крайния анализ светът на природата имал зърнеста структура — прекъсната. Макар че за невъоръжено човешко око водопадът и сиването на тухли от височина са явления много различни, по същество те са еднакви. Малките тухлички H_2O са прекалено малки, за да бъдат сетивно възприети като такива, но уредите на физиците ги различават непогрешимо.

Оказало се, че анализът не е краен, направена била следващата крачка. Това, което правело зърнестата структура на пространството толкова трудна за възприемане, не било само субмикровълновото поле, но и абсолютната *стихийност* на строежа му.

В действителност никой няма реална представа какво представлява една *милионна* част от сантиметъра, но все пак самата цифра — хиляда хиляди — била позната, използвала се при изчисление на бюджетите, в статистиката на населението. Да се каже, че за запълване на разстояние от един линеен сантиметър са необходими един милион вируси, все пак означава нещо... Но една милион-милионна от сантиметъра? Това вече е размер, сравним е този на електроните, а те са невидими за човешкото око. Бихме могли да го възприемем с ума си, но не и със сетивата си.

А мащабността на събитията в структурата на пространството е още по-малка в сравнение с дадения пример — толкова малка, че все едно да сравниш мравката със слона. Ако можем да си я представим като кипяща пенеста маса (почти безнадеждно подвеждащо и все пак най-близко до действителността), то мехурчетата на пяната биха били...

... една хилядна от милионната на милионната на милионната на милионната на милионната...

... на един сантиметър напречно сечение.

А сега, представете си ги непрекъснато избухващи в енергия, подобна на тази на атомните бомби, след това — поглъщащи я обратно, изхвърляйки я отново и така вечно!

Такава, в много опростен вид, била картината, която някой от физиците през последните години на двадесетия век създал за основната структура на пространството. И твърдението, че вътрешната му енергия би могла да се овладее по някакъв начин, по онова време звучело повече от смешно.

Но по същия начин петдесет-шестдесет години по-рано била посрещната и идеята за освобождаване на новооткритите сили на атома — а то станало действителност още в същия този период. Да се обуздаят квантовите отклонения, които обединяват силите на пространството, било задача хиляди пъти по-сложна, а наградата — съответно по-голяма.

Освен всичко друго това би могло да даде на човечеството свободата на Вселената. Един космически кораб вечно би се ускорявал, тъй като няма да има нужда от гориво. Единствената действителна граница на скоростта, колкото и парадоксално да е, би била тази, с която е трябвало да се преборят първите аероплани — триенето на околната среда. Пространството между звездите съдържа значително количество водородни и други атоми, които биха могли да причинят беда дълго преди да се достигне крайната граница, установена от скоростта на светлината.

След 2500-та година вече нямало причини да не може да се разработи квантовият двигател — и историята на човечеството щяла да бъде много по-различна. За нещастие — както често се случва в зигзагообразното развитие на науката — грешни наблюдения и неправилни теории отложили последния пробив почти с хилядолетие.

Трескавите столетия на Последните дни създали блестящи — макар нерядко упадъчни — художествени творби, но добавили много малко към фундаменталните знания на човечеството. Нещо повече. Дългият списък от неудачи по онова време убедил почти всички, че овладяването на космическата енергия е като перпетуум-мобиле — невъзможно на теория, та камо ли на практика. Все пак за разлика от вечното движение още не било *доказано*, че това е невъзможно. А докато не съществува неоспоримо доказателство... надежда има.

Само сто и петдесет години преди Края група физици от орбиталния научноизследователски институт на Лагранж-1 (нулева гравитация) обявили, че най-после са успели да открият такова доказателство; имало основателни причини тези огромни енергийни запаси на хиперпространството да не могат никога да бъдат впримчени, макар и реално съществуващи.

Никой ни най-малко не се заинтересувал от разстребването на това малко неразбираемо кътче на науката.

Една година по-късно от Лагранж-1 се чуло смутено покашляне. Малка грешка била открита в доказателството. Често се случвали такива неща в миналото, макар че никога не с толкова важни последствия.

Един знак „минус“ случайно бил превърнат в „плюс“. За миг само светът се променил.

Свободен бил пътят към звездите — пет минути преди полунощ.

III

ЮЖНИЯТ ОСТРОВ

10

СРЕЩАТА

Трябваше да го кажа по-внимателно, помисли си Мойсей Колдър. Изглежда, ги стреснах. Но това всъщност е много показателно. Дори и да са изостанали в техническото си развитие (вижте само колата им!), вероятно разбират, че само чудо на инженерното дело би могло да ни доведе от Земята до Таласа. Първо ще се чудят как сме го постигнали, а после ще започнат да се чудят и *защо*.

Точно това бе първият въпрос, който си зададе Уолдрън. Тези двама мъже с този малък космоплан явно са само авангардът. Там горе, в орбита, може би има хиляди, дори милиони. А населението на Таласа въпреки строгите ограничения бе достигнало вече до деветдесетте процента на екологичния максимум...

— Казвам се Мойсей Колдър — каза по-старият от двамата посетители. — А това е командир трети ранг Лорън Лоренсън — заместник главен инженер на звездолет „Магелан“. Молим да ни извините за непромокаемите костюми — те са превантивна мярка за взаимна безопасност. *Ние* идваме като приятели, но едва ли бактериите, които носим, са на същото мнение.

Какъв красив глас, помисли си Уолдрън. И имаше право. Някога той бе и най-познатият глас на Земята — ту утешителен, ту досаден за милионите хора в десетилетията преди Края.

Изпитателният поглед на кметицата не се задържа дълго на Мойсей Колдър. Той явно бе доста над шестдесетте и възстаричък за нея. По-младият мъж ѝ хареса много повече, въпреки че се чудеше дали би могла да свикне с тая грозна бледност. Лорън Лоренсън (какво чаровно име!) бе висок почти два метра, а косата му бе толкова руса, че изглеждаше почти сребърна. Не е така добре сложен... хм... като Брант, но определено — по-красив... — Уолдрън имаше набито око както за мъжете, така и за жените, и Лорън Лоренсън бързо намери мястото си в класацията ѝ. В него тя откри интелигентност, непоколебимост, а може би по-скоро — безпощадност. Не би искала да ѝ е враг. Но приятел — с положителност. Или по-добре...

В същото време не се съмняваше, че Колдър е много *по-мил* като човек. В лицето му, в гласа му тя вече различаваше мъдрост, а също и дълбока тъга. Нищо чудно, като се има предвид сянката на ужаса, под която трябва да е протекъл животът му!

Междувременно останалите посрещачи се бяха приближили и кметицата ги представи един след друг.

Брант след възможно най-кратки любезности се отправи към космоплана и започна да го оглежда изпитателно. Лорън го погледна. Той умееше да разпознава колега, а и видя възможност да научи нещо повече за таласите. Вярно предугади какъв щеше да бъде първият въпрос на Брант, но въпреки това се изненада:

— Какви са двигателите? Тези реактивни сопла са смешно малки, *ако са такива наистина?*

Каква проникателна забележка! Тези хора съвсем не са новаци в техниката, каквито изглеждат на пръв поглед, помисли си Лорън. Но не трябваше да показва, че това го бе впечатлило. По-добре да контраатакува право в целта:

— Това е модифициран квантов разузнавач, пригоден за атмосферно летене чрез използване на въздуха като работен флуид. Обхваща събирателно отклоненията по Планк от десет до минус тридесет и три сантиметра. А това, разбира се, означава, че има безкраен обхват както в атмосферата, така и в Космоса — Лорън бе много доволен от това „разбира се“.

И отново Брант заслужи уважението му. Ласанинът дори не мигна. Но успя да каже „Много интересно!“, сякаш наистина му беше ясно.

— Може ли да разгледам вътре?

Лорън се поколеба. Възможно бе отказът да се изтълкува като неуважение, а те трябваше да станат приятели колкото е възможно по-скоро. Пък може би по-важно бе, че това щеше да покаже кой в *действителност* бе по-силният тук.

— Разбира се — отговори той, — но не пипайте нищо!

Брант бе прекалено улисан, за да забележи отсъствието на „моля“.

Лорън пръв влезе в малката въздушна камера на космоплана. Беше толкова тясно, че едва се побраха двамата, и Брант трябваше да

прави сложни гимнастически упражнения, намъквайки резервния непромокаем костюм.

— Мисля, че тези костюми няма да бъдат задължителни за дълго — каза Лорън. — Но ще трябва да ги носим, докато траят микробиологичните тестове. Стойте със затворени очи, докато минем през стерилизационния цикъл.

Брант почувствува леко виолетово лъчение. Чу се кратко изсъскване на газ. После вътрешната врата се отвори и те влязоха в командната кабина.

Седнаха един до друг. Едва различимите, но изключително здрави костюми не затрудняваха движенията им. И все пак бяха преграда. Отделяха ги един от друг, сякаш обитаваха два различни свята, което всъщност в много отношения бе вярно.

Лорън трябваше да признае, че Брант е много добър ученик. Дай му няколко часа, и той ще съумее да управлява тая машина, въпреки че може би никога нямаше да разбере теоретичната ѝ основа. Легендата разказваше, че само шепа хора са успели да проумеят геодинамиката и хиперпространството, а те бяха останали векове в миналото.

Двамата бързо потънаха в задълбочен технически разговор до толкова, че почти забравиха външния свят. Изведнъж някъде откъм командния пулт прозвуча разтревожен глас:

— Лорън? Тук корабът! Какво става? Не си се обаждал от половин час!

Лорън нехайно протегна ръка към превключвателя:

— Преувеличавате! Наблюдавате ни по шест видео— и пет аудиоканала! — Надяваше се, че Брант е схванал намека: „Владеем обстановката напълно и не приемаме нищо на доверие!“ — Колкото до Мойсей, той води преговори — както обикновено!

През малките изпъкнали прозорчета се виждаше, че Колдър и Уолдърн все още разговарят задълбочено. Съветник Симънс също се включваше от време на време. Лорън натисна един от бутоните и гласовете им прозвучаха в кабината с много по-голяма сила, отколкото в действителност:

— ... нашето гостоприемство. Вие безспорно разбирате колко малък е светът ни, имам предвид сушата. Колко човека, казахте, има на борда?

— Не си спомням да съм споменавал цифри, госпожо. Но при всички случаи, само някои от нас ще слязат на. Таласа, макар че е толкова съблазнителна. Няма място за опасения! Ако всичко върви нормално, след една, най-много две години ще продължим пътя си. Освен това не може да се каже, че посещението ни е акт на любезност. В края на краищата ние изобщо не сме очаквали, че ще срещнем хора тук! Съгласете се, че един звездолет не би се впуснал в пространството на път, дълъг колкото половината от скоростта на светлината, ако няма *належаща* причина! Вие имате това, което ни е необходимо, а и ние можем да ви предложим нещичко.

— И какво е то, ако позволите?

— От наша страна, в случай че ги желаете — плодовете на последните векове човешки знания и култура. Но ще трябва да прецените какво ще бъде влиянието на един такъв подарък върху собствената ви култура. Може би няма да бъде разумно да приемете всичко, което можем да ви предложим!

— Високо ценя вашата откровеност... и съвета ви! Вероятно притежавате безценни съкровища! А какво бихме могли ние да ви предложим в замяна?

Колдър звучно се засмя:

— За щастие *то* не е проблем! Не бихте забелязали, ако си го вземем без разрешение... От Таласа искаме само хиляда тона вода или, за да бъдем по-точни — *лед*!

11

ДЕЛЕГАЦИЯТА

Президентът на Таласа изпълняваше тази длъжност само от два месеца и все още не се бе примирил с лошия си късмет. Но какво да се прави? Трябваше да се постарае да изпълнява възможно най-добре задълженията на една нежелана длъжност, която щеше да заема в продължение на три години. Нямаше никакъв смисъл да изисква повторно преброяване на гласовете. Селекторната програма, включваща цялото поколение плюс хиляда произволни числа, представляваше възможно най-близка до чистата случайност вероятност, изнамерена от човешката находчивост.

Имаше само пет начина да се избегне възможността да бъдеш напъхан в президентския дворец (двадесет стаи, всяка една — достатъчно голяма, за да приюти стотина гости): да си на възраст под тридесет или над седемдесет; да си неизлечимо болен; да си умствено недоразвит или да си извършил тежко престъпление. Единственият вариант за президента Едгар Фарадайн бе последният и той сериозно го бе обмислял.

Все пак трябваше да признае въпреки личните неудобства, че това несъмнено бе най-добрата форма на управление, създадена някога от човечеството. Бяха я усъвършенствували на планетата-майка в продължение на около десет хиляди години — понякога чрез изпитания, понякога — с цената на ужасни грешки.

След като цялото възрастно население било образовано до крайния предел на интелектуалните си възможности (а понякога, уви, отвъд него), реалната демокрация станала възможна. Последният етап изисквал въвеждане на моментални персонални съобщителни връзки чрез главен компютър. Според историците за пръв път истинска демокрация била установена на Земята през 2011-та година (земна) в държава, наречена Нова Зеландия.

Оттогава изборът на държавен глава станал относително маловажен. След като се приело веднъж, че всеки, който *съзнателно* се стреми към поста, трябва автоматично да се дисквалифицира, вече

можело да се използва каквато и да е избирателна система. А най-опростената е лотарийната.

— Господин президент, гостите ви очакват в библиотеката — каза секретарката на кабинета.

— Благодаря, Лиза! Надявам се, без техните непромокаеми костюми!

— Да. Всички медици са на мнение, че вече е напълно безопасно. Но мисля, че трябва да ви предупредя, сър, те... хм... *миришат* малко особено...

— Кракан! Как така?

Секретарката се усмихна:

— О, не е неприятно, сър — поне *аз* мисля така. Може би има нещо общо с храната им. Сигурно биохимията ни се е отклонила от тяхната през тези хиляди години. Навярно думата „ароматно“ е най-подходяща като обяснение.

Президентът не бе съвсем сигурен какво точно означава думата и се колебаеше дали да попита, когато му хрумна обезпокояваща мисъл:

— А как, мислиш, им *миришем* ние *на тях*?

За негово успокоение петимата му посетители не показаха никакви признаци на обонятелни страдания, докато му ги представяха един подир друг. Все пак секретарката — Елизабет Ишихара — постъпи разумно, като го предупреди; сега разбра какво точно означава думата „ароматно“. Беше правилна и забележката ѝ, че не е нещо неприятно. В действителност „ароматът“ му напомни подправките, които използваше жена му, когато бе неин ред да приготви яденето в двореца.

Сядайки на подковообразната маса в залата за конференции, президентът на Таласа се улови в ироничен размисъл за Случайността и Съдбата — тема, която никога не бе го занимавала в миналото. Именно Случайността обаче, и то в най-честия ѝ вид, го бе поставила на сегашния му пост. Сега пак тя или детето ѝ — Съдбата, се бе намесила отново. Колко странно, че именно *той* — един скромен производител на спортни принадлежности — бе избран да председателствува тази историческа среща! Но нали все някой трябваше да го направи! Като че ли започваше да изпитва удоволствие от жребия си. Най-малкото, никой не можеше да му забрани да произнесе приветствена реч...

... Доста хубава реч всъщност, макар и малко дългичка, та дори и по такъв повод. Към края долови, че вежливите лица на внимателните му слушатели бяха започнали да придобиват блуждаещ израз, затова съкрати част от промишлената статистика и целия раздел за новата енергийна система на Южния остров. Сядайки, почувствува удоволствие от това, че е успял да нарисува картина на мощно прогресивно общество с богат технически опит. „Макар и недоловимо на пръв поглед, Таласа не е нито изоставаща, нито декадентска и все още поддържа най-добрите традиции на своите велики предци“... и прочее...

— Благодаря много, господин президент — каза капитан Бей, прекъсвайки настъпилата одобрителна пауза. — За нас наистина бе много приятна изненада да открием, че Таласа е не само населена, но и процъфтяваща! Това ще направи нашия престой тук още по-приятен. Надявам се, че когато отново се отправим на път, ще се разделим с много добри взаимни чувства!

— Извинете ме за откровеността! Възможно е да изглежда грубо, че още с пристигането на гостите повдигам въпроса, но ние би трябвало да знаем колко време *възнамерявате* да останете. Информирайте ни колкото е възможно по-скоро, за да подготвим необходимото!

— Разбирам ви добре, господин президент. Но засега не можем да дадем точен отговор. Това зависи донякъде и от вашето съдействие. Предполагам, най-малко една ваша година, а може би две.

Едгар Фарадайн, както повечето ласани, не умееше да скрива чувствата си и внезапно появилото се ликуващо, а някой би го определил по-скоро като „лукаво“ изражение, разляло се по лицето на държавния глава, разтревожи капитан Сърдар Бей:

— Надявам се, ваше превъзходителство, че това няма да създаде проблеми!

— Напротив! — отговори президентът, потривайки ръце. — Може би не знаете още. След две години ще бъде двестотната ни Олимпиада! — той се покашля сдържано. — На младини спечелих бронзов медал на 1000 метра бягане. Затова ме избраха за организатор по подготовката. Добре ще бъде, ако има конкуренция отвън!

— Господин президент — обади се секретарката, — не съм сигурна дали правилата...

— Които правя аз — прекъсна я строго президентът. — Капитане, считайте това за покана! Или за предизвикателство, ако предпочитате!

Командирът на звездолет „Магелан“ бе човек, свикнал да взема бързи решения, но този път остана като гръмнат. Още търсеше подходящ отговор, когато главният военен лекар на кораба му се притече на помощ:

— Много мило от ваша страна, господин президент — каза заместник-командир Мери Нютън, — но позволете ми като медицинско лице да отбележа, че всички ние сме над тридесет години, че съвсем не сме „във форма“, че гравитацията на Таласа е с шест процента по-голяма от земната, което ще ни постави в много неизгодно положение. Така че, ако вашите Олимпийски игри не включват шах или игри с карти...

Президентът я погледна разочаровано, но бързо се съвзе:

— Е, какво да се прави...

— Капитан Бей, бих искал вие поне да връчите някои от наградите.

— С удоволствие! — промълви зашеметеният командир.

Той чувствуваше, че темата на срещата се изплъзва, и реши да се върне към дневния ред:

— Ако позволите, ще обясня какво се надяваме да постигнем тук.

— Разбира се.

Безразличие прозвуча в гласа му. Мислите на негово превъзходителство сякаш все още витаеха другаде. Може би преживяваше отново спортните успехи на младостта си. Не след дълго, но с явно усилие, той съсредоточи вниманието си над настоящето:

— Ние сме поласкани, но и доста озадачени от вашето посещение. Струва ми се, че много малко може да ви предложи нашата планета. Чувам, говори се нещо за лед. Това, разбира се, е било шега?

— Не, господин президент, не е шега. Сериозно е. Това е всичко, което искаме да вземем от Таласа. Макар че... след като опитахме някои от хранителните ви продукти, имам предвид сиренето и виното от днешния обяд, може би ще увеличим заявките си. Но *ледът* е от първа необходимост. Ще обясня. Първо изображение, моля!

„Магелан“ изплува пред президента. Изглеждаше толкова реален, че му се прииска да протегне ръка и да го докосне, и сигурно би го направил, ако ги нямаше тези хора, които щяха да станат свидетели на наивния му жест.

— Както виждате, корабът, общо взето, има цилиндрична форма. Дължина — четири километра, диаметър — един километър. Двигателната му система черпи енергия направо от Космоса, което означава, че няма никакъв теоретичен предел на ускоряването му до постигане скоростта на светлината. На практика обаче още при постигане на една пета от тази скорост срещаме трудности, дължащи се на междувъзвезден прах и газове. Пространството е разрежено, наистина, но когато едно тяло преминава през него с шестдесет хиляди или повече километра в секунда, то попада на изненадващо голямо количество материални частици, а при такава скорост дори отделният водороден атом може да нанесе значителна повреда. Ето защо „Магелан“, съвсем като примитивните космически кораби, носи аблационен щит пред себе си. Той може да бъде от какъвто и да е материал, стига да го има в достатъчно големи количества. При близката до нула температура на междувъзвездното пространство трудно може да се намери нещо по-подходящо от леда. Евтин, лек за добиване и удивително здрав материал. Ето — такъв тъп конус представляваше нашият „айсберг“, когато преди двеста години напуснахме Слънчевата система. А ето какво е останало от него сега...

Миражът потръпна, замъгли се и отново се проясни.

Корабът бе останал непроменен, но плуващият пред него затъпен конус се бе смалил до тънък диск.

— Такъв е резултатът от пробиването на тунел с дължина петдесет светлинни години през този доста запрашен участък на Галактиката. Радостен съм да кажа, че степента на аблация е в границите на пет процента от изчисленото, което означава, че никога не ни е заплашвала реална опасност, макар че винаги съществува непредвидимата възможност да попаднем на нещо *действително* голямо. Никакъв щит не би могъл да ни защити тогава, без значение дали е направен от лед или от най-качествената бронирана стомана. С този щит можем да пропътуваме още десет светлинни години, но това е недостатъчно. Нашата последна цел е планетата Сейгън-2, на седемдесет и пет светлинни години оттук. Несъмнено сега разбирате

защо се отбихме на Таласа, господин президент? Бихме искали да ни заемете, да ни дадете по-скоро, защото едва ли бихме могли да ги върнем, около сто хиляди тона вода. Трябва да изградим нов айсберг — горе в орбита, — за да измита пътя пред нас, когато се впуснем сред звездите.

— А ние как бихме могли да ви помогнем? Технически сигурно сте столетия пред нас!

— Едва ли, без да смятаме квантовия двигател. Но ако разрешите, заместникът ми капитан Мълайна ще разясни в общи линии програмата ни, зависеща от решението ви, разбира се.

— Моля, продължавайте!

— Първо трябва да определим район, в който ще можем да монтираме инсталацията за производство на лед. Има много възможности. Тя може да бъде разположена в което и да е уединено място на бреговата линия. Гарантираме, че няма да има абсолютно никакви изменения на екологичната среда, но ако предпочитате, ще установим базата на Източния остров и да се надяваме, че Кракан няма да изригне, преди да свършим. Инсталацията е напълно комплектована. Ще се наложат само някои незначителни модификации, за да я пригодим към определеното място. Повечето от основните ѝ компоненти са подготвени за въвеждане веднага в експлоатация. Машините са съвсем обикновени — помпи, охлаждащи системи, топлообменници, кранове, — добрата стара техника на второто хилядолетие! Ако всичко върви добре, първият леден къс ще излезе след деветдесет дни. Ще произвеждаме стандартни блокове с тегло шестстотин тона, с форма на плоски шестоъгълни плочи — някой някога ги е нарекъл „снежинки“ и името се възприело... След въвеждане на инсталацията в работен режим всеки ден ще вдигаме по една „снежинка“. Ще ги монтираме и свързваме горе, в орбита, докато напълно изградим щита. Всичко — от първото вдигане до крайните строителни изпитания — трябва да се извърши за двеста и петдесет дни. Тогава отново ще бъдем готови да се отправим в Космоса.

Президентът слушаше отнесено и когато заместник-капитанът свърши, още миг остана мълчалив, зареял поглед някъде далече... А после промълви почти благоговейно:

— Лед! Никога не съм виждал лед, освен в чаша!

По-късно, когато изпращаше с ръкостискане отиващите си гости, президентът почувствува, че нещо странно става с него. Почти не усещаше приятния аромат, който лъхаше от тях.

Свикна ли вече, или губеше обонянието си? И двете. Към полунощ обаче остана само второто.

Събуди се със сълзящи очи. Носът му бе толкова запушен, че едва дишаше.

— Какво има, скъпи? — надигна се госпожа президентшата тревожно.

— Повикай... *апчихуу...* доктора! — избърбори държавният глава. — И нашия, и техния — корабния. Знам, че с нищо не могат да ми помогнат, но ми се ще... *апчихуу...* да им кажа нещичко. Да се надяваме, че не си се заразила и ти, мила!

Съпругата му започна да го уверява, че не е, но и тя бе задавена от кихавица.

Спогледаха се нещастно.

— Казват, за седем дни минавало — подсмръкна президентът. — Пък може медицината и да е напреднала през последните столетия!

Надеждите му се оправдаха, макар и не съвсем. С героични усилия и без жертви епидемията бе ликвидирана за шест несретни дни.

Не би могло да се каже, че първата от хилядолетие насам среща между разлъчените от звездите братовчеди започна добре.

12

НАСЛЕДСТВО

Тук сме вече две седмици, Ивлин, макар че това са само единадесет таласки дни. Рано или късно ще трябва да изоставим стария календар, но моето сърце ще продължава да бие в тон с древните ритми на Земята, докато съм жив.

Времето ни е напълно ангажирано, но, общо взето, приятно. Единственият проблем бе медицински. Бяхме взели всички необходими предпазни мерки, но сгрешихме, като прекратихме карантината твърде рано. Около двадесет процента от ласаните се заразиха с някакъв вирус. И сякаш за да се чувствуваме още по-виновни, никой от *нас* не показва симптоми. За щастие мина без жертви, но не може да се каже, че дължим това на местните лекари. Медицината определено е изостанала тук. Те до такава степен са свикнали с автоматизираните си системи, че не могат да се справят с нищо що-годе вън от обикновеното.

Простиха ни обаче. Ласаните са много добродушни и сговорчиви хора. Невероятен късмет са имали — прекалено голям късмет, може би — с тази тяхна планета. Далечната Сейгън-2 сега ми се вижда още по-мрачна.

Единственият недостатък на Таласа е липсата на суша и те постъпват разумно, като поддържат населението под приемливия максимум. И ако се изкушат някога да го увеличат, ще имат ужасния предупреждаващ пример на пренаселените земни градове-коптори.

Голямо е изкушението да помогнем на тези толкова чаровни и приветливи хора, вместо да ги оставим да развиват собствена култура по собствен път. В известен смисъл те са наши деца, а знаеш, че всички родители трудно приемат мисълта, че рано или късно трябва да спрат да се месят в живота на младите.

Но ние вече сме се намесили, така или иначе, със самото си присъствие тук. Не ни очакваха, въпреки че за щастие не сме нежелани гости на планетата им. Пък и за миг не могат да забравят, че

„Магелан“, последният пратеник от света на прадедите им, обикаля в орбита малко над атмосферата на Таласа.

Аз отново посетих Площадката на първото кацане — тяхното рождено място — и направих обиколката, която всеки ласанин прави поне веднъж в живота си. Тя представлява нещо средно между светилище и музей и е единственото място на цялата планета, за което поне малко приляга думата „свято“. Нищо не се е променило тук през изминалите седемстотин години. Корабът-разселник, макар сега да е само празна черупка, изглежда, сякаш току-що е кацнал. Около него все още са пръснати притихнали машините — екскаватори, строителни модули, технологични химически инсталации и роботизираните им оператори. Запазени са, разбира се, детските ясли и училищата на Поколение първо.

Няма почти никакви сведения за онези първи десетилетия. Може би съзнателно не са запазени.

Въпреки опита и предпазливостта на създателите вероятно е имало биологични грешки, отстранени безмилостно от основната програма. А времето, когато ласаните без органични родители трябвало да отстъпят пред нормално родените, трябва да е било пълно с психически травми.

Но трагедиите и неволите на първите десетилетия сега са останали векове назад в миналото, забравени от строителите на новото общество заедно с гробовете на Пионерите.

Бих бил щастлив да можех да прекарам остатъка от живота си тук. На Таласа има материал за цяла армия антрополози, психолози и социолози. А най-много ми се иска да можех да срещна някои от моите отдавна вече мъртви колеги, да им покажа колко много от нашите безкрайни спорове най-после са разрешени.

Наистина възможно е да се изгради една хуманна и рационална култура, изцяло освободена от заплахите на неестествените предразсъдъци. По принцип, аз не одобрявам цензурата, но струва ми се, хората, които са подготвяли архивите за Таласката колония, са я използвали добре. Те са се справили отлично с една почти невъзможна задача — пресяли са историята и литературата на десет хиляди земни години и резултатът оправдава усилията им. Трябва да бъдем много предпазливи при възстановяването на всяко изгубено

нещо, колкото и прекрасно, колкото и вълнуващо произведение на изкуството да е то.

Таласите никога не са тровени от разлагащи учения на мъртви религии и през изминалите седемстотин години нито един пророк не се е появил тук да проповядва нова вяра. Самата дума „бог“ съвсем е изчезнала от езика им и те доста се изненадват, или по-скоро забавляват, когато се случи да я използваме.

Моите колеги обичат да казват, че „един резултат статистика не прави“, така че аз се замислям дали пълната липса на каквато и да е религия в това общество всъщност доказва нещо. Знаем, че таласите са били много внимателно подбрани генотипи с цел да се избягнат нежелателни социални травми. Да, да! Зная, че само петнадесет процента от човешкото поведение се определя от генната наследственост, но тая малка част е *много* важна! Ласаните определено изглеждат освободени от такива неприятни нравствени качества като завист, ревност, нетолерантност, гняв. Нима това е резултат само на културното им възпитание!?

Как бих искал да узная какво е станало с корабите-разселници, разпратени от религиозните секти на двадесет и шести век! „Ноевият ковчег“ на мормоните, „Мечът на пророка“... — имаше половин дузина подобни. Чудя се дали някоя от тези мисии е успяла и ако е така, каква роля е изиграла религията за техния успех или пък за провала им. Някой ден, когато поправят големите радарни антени, може би ще разберем какво се е случило с тези ранни пионери!

Един от резултатите на тоталния атеизъм на Таласа е сериозният недостиг на ругатни. Представи си!... Ласанин изпуска нещо върху пръстите си и... — липсват му думички. Дори привичното споменаване на анатомичните функции не е от полза, защото пък те се приемат за даденост. Единственото възклицание е „Кракан!“ — универсално. Но и то не е сполучливо. Показва обаче какво впечатление е оставил връх Кракан, изригвайки преди четиристотин години. Надявам се, че ще имам възможност да го видя отблизо, преди да си тръгнем.

Още много месеци има дотогава, но вече болезнено изживявам този момент. Не заради възможността, че може да се случи нещо с кораба аз никога не бих могъл да узная. А защото още една връзка със Земята ще се скъса. Със Земята и... с тебе, любима моя... с тебе!

ИЗВЪНРЕДНИ ОБСТОЯТЕЛСТВА

— Президентът няма да одобри! — обясни Уолдрън. — Той смята, че трябва да се установите на Северния остров.

— Зная — отговори заместник-капитан Мълайна — и съжалявам, че ще го разочароваме. Той толкова ни помага! Но Северният остров е скалист. Малкото подходящи крайбрежни райони са разработени. А тук, само на девет километра от Тарна, има безлюден залив с полегати брегове.

— Прекалено добре, за да е вярно. *Защо* е безлюден, Брант?

— Обектът „Мангроув“^[1]. Всички дървета загинаха. И досега не знаем защо. Запустяло е — никой не намери сили да почисти мястото. Изглежда ужасно, а вони още по-лошо.

— В такъв случай това е район на съществуваща вече екологична катастрофа. Моля! Настанявайте се, капитане! Бихте могли само да подобрите нещата!

— Мога да ви уверя, че сградите ще имат много добър външен вид и изобщо няма да навредят на околната среда. Разбира се, като приключим, ще демонтираме всичко. Освен — ако искате да останат?

— Съмнявам се! Благодаря! Чудя се за какво бихме могли да използваме по неколкостотин тона лед на ден! Между другото, с какво може да ви съдействува Тарна? Жилища, храна, транспорт? С радост ще помогнем. Предполагам, много от вас ще слязат да работят тук?

— Навярно около сто човека. Благодаря ви за гостоприемството. Опасявам се, че ще бъдем много лоши гости. През цялото време ще трябва да поддържаме денонощна връзка с кораба. Затова се налага всички да бъдем на едно място, заедно. Ще построим малко селище от сглобяеми къщички и ще се настаним в него с цялото си оборудване. Съжалявам, ако това ви се струва неучтиво, но всяко друго решение просто не би било разумно!

— Сигурно имате право! — въздъхна Уолдрън.

Тя се бе чудила как да промени протокола така, че да предложи тъй наречения „апартамент за гости“ на привлекателния командир трети ранг Лорън Лоренсън вместо на заместник-капитан Мълайна. Проблемът ѝ се бе сторил почти неразрешим. Сега, уви, бе ясно, че изобщо нямаше да възникне.

Почувствува се толкова обезсърчена, че почти се поддаде на мисълта да се обади до Северния остров и да покани последния си официален съпруг да ѝ погостува малко. Но проклетникът сигурно пак щеше да ѝ откаже и тя просто не можеше да го понесе.

[1] *Мангроув* — ризифора, мангрово дърво (англ.). — Б.пр. ↑

14

МИРИСА

Дори когато съвсем остаря, Мириса Лионидас все още си спомняше мига, в който за пръв път видя Лорън. Такова чувство не бе изпитвала към никой друг, даже към Брант...

То нямаше нищо общо с влечението към Неизвестното. Преди да срещне Лорън, тя вече бе виждала някои от земните гости и те не бяха привлекли вниманието ѝ с нищо необикновено. Ако останеха на открито няколко дни, да потъмнеят от слънцето, повечето от тях нямаше да се различават от ласаните.

Но не и Лорън. Неговата кожа никак не потъмня, а необикновената му коса стана по-сребриста, ако това изобщо бе възможно. Положително тя бе привлякла вниманието ѝ първия път, когато го видя да излиза от кабинета на Уолдрън заедно с още двама от колегите му — всички имаха онзи малко разстроен вид, който бе обичайният резултат при среща с пасивната, закоравяла бюрокрация на Тарна.

Погледите им се срещнаха за миг. Мириса направи още няколко крачки, после изведнъж несъзнателно спря, погледна през рамо и го видя загледан в нея. В този момент и двамата осъзнаха, че животът им се е променил безвъзвратно.

По-късно онази нощ, след като се бяха любили, тя запита Брант:
— Казаха ли колко ще останат?

— Избираш все най-неподходящия момент — измърмори той сънливо. — Най-малко година, а може и две. Лека нощ *още веднъж*!

Добре знаеше, че не трябва да го заговаря повече, макар че никак не ѝ се спеше. Още дълго време лежа с широко отворени очи, загледана в странните бързо преминаващи сенки, хвърляни от вътрешната луна, докато скъпото тяло до нея кротко потъна в сън.

Преди Брант тя бе имала доста мъже, но след като срещна него, всички други ѝ станаха безразлични. И сега изведнъж — това внезапно

любопитство! Все още се самозалъгваше, че онзи човек просто ѝ е интересен. Нима можеш да изпитваш нещо повече към някого, когото си зърнал само веднъж, само за няколко секунди и на когото името дори не знаеш? (Ще поразпита още сутринта!)

Мириса се гордееше с това, че винаги постъпва разумно и честно. Презираше жените — или мъжете, — които се оставяха да бъдат водени от чувствата си. Неизвестното все пак я привличаше донякъде, сигурна бе. Блясъкът на далечни непознати хоризонти! Възможност да разговаря с някого, който със собствените си крака бе стъпвал по Земята, който бе видял последните часове на Слънчевата система, а сега бе на път към нови слънца! Нещо невероятно дори и за най-необикновените сънища!

Това засили чувството ѝ на неудовлетвореност от кроткото темпо на живота в Таласа независимо от щастието ѝ с Брант.

А не бе ли то по-скоро доволство, отколкото истинско щастие? Какво *всъщност* търсеше тя? Дали щеше да го намери у тези непознати хора, дошли от звездите, не знаеше, но имаше намерение да провери, преди те да си отидат от Таласа завинаги.

Същата сутрин и Брант бе посетил Уолдрън. Този път тя не го бе посрещнала с топлота, както обикновено, а напротив — въздържано.

Стоварвайки останките от рибните си капани върху бюрото ѝ, той каза ядосано:

— Зная, че сте заета с много по-важни неща, но какво смятате да правим с *това*?

Кметицата безстрастно погледна омотаната топка жици. Трудно е да се съсредоточиш върху задължения от баналното ежедневие след обсъждане на зашеметяващо вълнуващите събития в космическата политика.

— *Ти* как мислиш, че се е случило? — запита тя.

— Явно е, че е предумишлено. Вижте колко е огъвана тази жица, докато се е скъсала. Решетката не е само повредена. Липсват и части от нея. Убеден съм, че никой от Южния остров не би се занимавал с такова нещо. Просто няма причина. Но аз непременно ще го открия, рано или късно...

Многозначителното му мълчание не остави никакво съмнение какво щеше да последва тогава.

— Подозираш ли някого?

— Откакто започнах опитите с електрическите капани, се боря не само с консерваторите, но и с всички ония луди, които твърдят, че *всички* хранителни продукти трябвало да бъдат синтетични, защото — жестоко било да се ядат каквито и да е живи същества, като животни например, та дори и растения.

— Консерваторите могат да представят реално съображение. Ако твоят капан наистина е толкова ефикасен, колкото твърдиш, има вероятност да се наруши екологичният баланс — дежурната тема.

— Дали *това* е възможно, може да се докаже, ако се следи редовният статистически бюлетин от рифа, но в момента сензорите са временно изключени. Както и да е, мен ме интересуват само дълбоководните риби. Изглежда, че електрическото поле ги привлича от далечина три-четири километра. Освен това, дори всички на Таласа да ядяха само риба, не бихме могли да отворим празнина в животинския свят на океана!

— Положително си прав, що се отнася до местните псевдориби, защото повечето от тях са много отровни, за да бъдат преработвани изобщо. *Сигурен* ли си обаче, че земните видове са се приспособили стабилно? Може да се окаже, че си последната капка в чашата!

Брант я погледна с уважение. Тя често го изненадаваше с умни въпроси като този. Никога не бе го осеняла мисълта, че тя не би останала толкова дълго на този пост, ако в нея нямаше нещо много повече от онова, което се виждаше на пръв поглед.

— Опасявам се, че рибата тон няма да оцелее. Ще минат още няколко милиона години, преди океаните да станат достатъчно солени за нея. Но пъстървата и съомгата се приспособяват много добре.

— А те определено са деликатес и могат да преодолеят моралните скрупули на синтетиците. Но това не означава, че приемам любопитната ти хипотеза. Тези хора само говорят — *нищо не вършат!*

— Преди две години пуснаха на свобода цяло стадо говеда от опитното стопанство...

— Искаш да кажеш — опитаха се да ги пуснат. Защото кравите веднага се върнаха обратно. Толкова им се смяха всички, че се отказаха от други подобни акции. Просто не мога да си представя — те да се потрудат толкова! — тя кимна към счупената решетка.

— Не е трудно — малка лодка, двама гмуркачи — дълбочината е само двадесет метра.

— Добре, ще събера сведения! Междувременно от тебе искам две неща!

— Какви? — запита Брант, стараейки се, но неуспешно, да прикрие подозренията си.

— Да поправиш решетката! „Тек Сторс“ ще ти предоставят всичко необходимо. И да престанеш да отправяш обвинения, преди да си сто процента сигурен! Ако грешиш, ще изглеждаш глупаво и може да се наложи да се извиняваш. Ако си прав — може да подплашиш виновниците, преди да успеем да ги заловим. Ясно?

Брант зяпна: никога не бе виждал кметицата толкова рязка и категорична. Събра набързо „Изложение А“ и си тръгна, отрезвен донякъде.

Сигурно съвсем щеше да отрезвее — или по-скоро — да се озадачи, ако знаеше, че Уолдрън вече съвсем не е влюбена в него.

Заместник-главният инженер Лорън Лоренсън не бе развълнувал само една от жителките на Тарна тази сутрин.

15

ТЕРА НОВА

Това име на новото селище, болезнено напомнящо Земята, не бе много привлекателно и никой не посмя да предяви авторски права, но пък бе по-приемливо от „Базов лагер“ и затова бързо се възприе.

Комплексът от сглобяеми къщички изникна невероятно бързо — буквално за една нощ. Това бе първата демонстрация на трудова дейност от страна на земните хора, или по-скоро — от страна на земните роботи, и жителите на Тарна останаха смаяни. Дори Брант, който винаги бе смятал, че роботите са създадени по-скоро за беда, отколкото за добро, освен при рискови или еднообразни операции, промени мнението си.

Особено впечатляваше един подвижен, много грациозен робот-строител, който работеше с такава бясна скорост, че бе невъзможно да се проследят движенията му. Където и да отидеше той — навсякъде го следваше тълпа от обожавачи го малки ласанчета. Когато някое от тях препречваше пътя му, той спираше и изчакваше търпеливо, докато се разчисти теренът пред него. Брант реши, че му е необходим именно такъв помощник. Може би ще намери някакъв предлог да убеди земяните...

Към края на седмицата Тера нова вече бе готова — една напълно функционираща микроклетка на големия кораб, оставен на орбита извън атмосферата. Бяха изградени прости, но удобни помещения за стотина членове на екипажа, необходими за нормален живот, както и библиотека, гимнастически салон, плувен басейн и театър. Тези удобства се харесаха на ласаните и те не се смущаваха да се възползват от тях. В резултат обитателите на Тера нова ставаха почти два пъти повече.

Повечето от посетителите на новото селище — поканени или не — имаха желание да помагат и бяха решили да направят престоя на гостите си колкото е възможно по-приятен. Такава добронамереност бе много привлекателна, разбира се, и се приемаше с благодарност, но често смущаваше. Ласаните бяха ненаситно любопитни, а думата

„интимност“ бе почти непонятна за тях. Табелка „Моля, не безпокойте!“ се приемаше едва ли не като лично предизвикателство, което водеше до интересни усложнения...

— Всички вие сте старши офицери и хора интелигентни — бе казал капитан Бей на последното заседание на борда на кораба. — Така че не би трябвало да ви говоря такива неща... Но... опитайте се да не се замесвате в каквито и да е... хм... любовни авантюри, докато не стане ясно *точно* как ласаните възприемат тези неща. Изглеждат непретенциозни, но може и да е измамно. Съгласен ли сте, д-р Колдър?

— Не мога да твърдя, капитане, че съм капацитет по ласанските любовни въпроси след толкова къс период на проучване. Мога обаче да ви предложа някои интересни исторически паралели с кораби, стигнали до пристанища след дълги морски пътешествия. Вероятно много от вас са гледали онзи античен видеофилм „Бунтът на «Баунти»“?

— Надявам се, д-р Колдър, че не ме сравнявате с капитан Кук — исках да кажа — с капитан Блай?

— Не би било обида! Истинският Блай е бил отличен моряк, за съжаление — оклеветен. На този етап е необходимо само добро отношение към хората, да бъдем разумни... и както вие споменахте — предпазливи!

Не погледна ли Колдър към него, отправяйки това предупреждение? — питаше се Лорън. Толкова ли е явно?...

Какво да се прави — служебните му задължения го срещаха с Брант по десетина пъти на ден. И да искаше, не би могъл да избягва Мириса.

Те все още не бяха оставали насаме и бяха разменили само по няколко учтиви фрази. Но нямаше нужда от повече — вече се разбираха и без думи.

16

ТЪРЖЕСТВА

— Нарича се бебе — каза Мириса. — Ще порасне и ще бъде напълно нормален човек един ден...

Тя се усмихваше, но в очите ѝ бликна влага, когато забеляза объркания поглед на Лорън. Осени я мисълта, че в малкото селище на Тарна сигурно имаше много повече деца, отколкото е имало по цялата Земя през онези последни десетилетия на ограничена, сведена до нула, раждаемост.

— То... твоє ли е? — пророни Лорън.

— Чакай... не е *то*, а е *той*. Това е Лестър — племенник на Брант. Ще се грижим за него, докато родителите му се върнат от Северния остров.

— Прекрасен е! Може ли да го поддържа?

Като по даден сигнал Лестър заплака.

— Моментът не е подходящ — засмя се Мириса, грабна бебето и забърза към най-близката баня.

— Познавам този зов — добави тя. — Брант или Кумар ще те поразведат наоколо, докато дойдат другите.

Ласаните обожаваха забавленията и никога не пропускаха възможност да ги организират. И идването на „Магелан“ се оказа най-големият празник в живота им, всъщност в живота на много поколения таласи. Ако не внимаваха и приемаха всички покани, които им се отправяха, земните гости биха прекарвали всеки миг от свободното си време от един официален или неофициален прием към друг. Не след дълго командирът издаде една от своите редки, но строги заповеди — „гръм и мълния на Бей“ или само „Бей-мълния“, както ги наричаха иронично, с която постави своите офицери на режим: максимум един коктейл на пет дни. Някои считаха, че и това е прекалено щедро, имайки, предвид дългото време, необходимо за възстановяване от гостоприемството на ласаните.

Резиденцията „Лионидас“ — дом на семейството вече от шест поколения, обитавана в момента от Мириса, Кумар и Брант, бе голяма

красива сграда, построена във формата на пръстен. Висока само един етаж (малко многоетажни сгради имаше в Тарна), тя ограждаше широк около тридесет метра, покрит с трева вътрешен двор. В средата на двора се синееше малко езеро с островче, до което бе прехвърлено живописно дървено мостче. В средата на островчето стърчеше самотна тъжна палма.

— Често се налага да я подменят — каза Брант с извинителен тон. — Някои земни растения се приспособяват много добре. Други просто загиват въпреки химическите стимулатори. Същите трудности имаме и с рибните видове, които се опитваме да развием. Сладководните стопанства работят добре, разбира се, но пък нямаме достатъчно площ за тях. Като си помислиш само — имаме милиони пъти повече океан, а не можем да го използваме!

Според Лорън Брант Фолкхънър ставаше досаден, когато се отплесваше да говори за морето. Трябваше да признае обаче, че тази тема бе много по-безопасна, отколкото ако разговаряха за Мириса. Тя бе успяла да остави Лестър на някого и сега посрещаше гостите си.

Не съм и сънувал, че може да ми се случи такова нещо, помисли си Лорън. Беше се влюбвал и по-рано, но спомените, дори имената милостиво бяха заличени с програмите за изтриване на паметта, през които преминаха всички още преди да излязат от Слънчевата система. Той изобщо не се напрягаше да си спомни: защо да се измъчва с образи от миналото, изчезнали завинаги в небитието?!

Дори лицето на Кайтани се губеше в съзнанието му, макар че само преди седмица я бе видял в хибернакулума. Тя бе част от бъдещето, за което бяха мечтали заедно и което не се знаеше дали ще могат да споделят.

А Мириса бе тук, в настоящето, изпълнена с живот и радост, а не упоена в половинхилядолетен сън. Тя го бе накарала да се почувствува отново изпълнен с живот, щастлив, че невероятните усилия и изтощението от Последните дни не бяха все пак ограбили младостта му.

Всеки път, когато бяха заедно, той чувствуваше как напират мъжкото у него. Желалаше я. Спокойствието му се изпари. Имаше моменти, в които лицето ѝ изплуваше пред очите му, разполагайки се върху скиците и чертежите на залива Мангроув. Не успяваше да отпъди образа. Принуждаваше се да даде ПАУЗА на компютъра, за да

могат все пак свързано да продължат мисловния си диалог. Прекрасно изтезание бе възможността да бъде близо до нея в продължение на няколко часа сега, без да могат да разменят повече от няколко вежливи баналности.

За голямо облекчение на Лорън Брант изведнъж се извини и изчезна нанякъде. Лорън разбра причината много бързо:

— Командир Лоренсън — изненада го кметицата Уолдрън, — надявам се, че Тарна ви посреща добре!

Лорън изръмжа вътрешно. Знаеше, че от него се очаква вежливост, но светските обноски не бяха в природата му:

— Прекрасно! Благодаря... Не вярвам да познавате господата...

Той се провикна през патиото много по-силно, отколкото бе необходимо в действителност, към група свои колеги, които току-що бяха дошли. За щастие всички бяха лейтенанти; макар и свободни от дежурство, рангът имаше своите привилегии и той никога не се колебаеше да се възползува от тях:

— Госпожо Уолдрън, представям ви лейтенант Флечър. (За пръв път си долу, нали, Оуен?) Лейтенант Вернер Нгъ, лейтенант Ранджит Уинсън, лейтенант Карл Босли...

Типично за марсианците с техните кланове, помисли си той. Винаги заедно! Е, това пък ги правеше великолепно мишена, а и бяха представителна група от хубави млади мъже. Не вярваше кметицата да е забелязала стратегическата му маневра на оттегляне.

Дорийн Чанг би предпочела да разговаря с капитана, но той направи едно реактивно появяване, колкото да отбие номера, обърна една чашка, извини се на домакините и изчезна.

— Защо не ми позволява да го интервюирам? — запита тя Колдър, който нямаше подобни скрупули и вече бе изпълнил няколко дни аудио- и видеовреме.

— Капитан Сърдар Бей — започна той — има някои привилегии. За разлика от всички нас той не е длъжен да се обяснява или извинява.

— Усещам нотки на сарказъм в гласа ти — отбеляза звездата на информационната емисия на „Таласан Бродкастинг Корпорейшън“.

— Не е преднамерено. Аз уважавам капитана изключително много, дори с разбиране приемам мнението му за мене — с резерви,

разбира се. Хм... записваш ли?

— *В момента* — не. Прекалено много шум има във фона.

— Добре, че съм си доверчив! Както не зная по какъв начин бих могъл да разбера дали записваш...

— Не записвам, Мойсей, повярвай ми! Какво *мнение* има за тебе?

— Доволен е, че може да се ползува от възгледите и опита ми, но не ме възприема много сериозно. Съвсем ясно ми е защо е така. Веднъж ми каза: „Мойсей, ти обичаш властта, но не и отговорността. Аз се наслаждавам и на двете.“ Това бе един много проникателен извод, който обобщава разликата между нас.

— А ти как му отговори?

— Какво бих могъл да кажа? Беше си самата истина! Единственият път, когато се забърках в реалната политика, беше — е, не чак провал, но всъщност изобщо никакво удоволствие не ми достави.

— Кръстоносният поход на Колдър ли?

— О, нима и това знаеш? Глупаво определение! Дразнеше ме. Това бе още един пункт на разминаване между капитана и мене. Той смяташе, и все още смята, сигурен съм, че Директивата да се избягват *всички* планети с потенциален живот е една голяма сантиментална глупост. Ето още един цитат от нашия добър капитан: „Закона признавам. Но Метазаконът е тъ... тъ... щуротия.“

— Чудесно е! Някой път ще го запишем!

— В никакъв случай! Какво става там?

Дорийн Чанг бе упорита дама, но все пак знаеше кога трябва да отстъпи.

— О, това е любимата газова скулптура на Мириса! На Земята трябва да сте ги имали?

— Разбира се, че имаме! А след като не записваш, ще ти кажа — не мисля, че това е изкуство! Но е забавно!

Главното осветление в една част на патиото бе изключено и около дузина от гостите бяха заобиколили нещо, което приличаше на огромен сапунен мехур, почти метър в диаметър. Колдър и Чанг се отправиха нататък. Първите цветни светлини лумнаха вътре, завъртяха се вихрено, сякаш се раждаше спирална мъглявина.

— Нарича се „Живот“. От двеста години е в семейството на Мириса. Но газът, изглежда, започва да изтича. Спомням си — беше по-ярка.

Ярка или не — покоряваща бе! Електронните и лазерните инжектори в основата на фигурата бяха така програмирани — от някой отдавна мъртъв ваятел, — че да излъчват серии от геометрични форми, които постепенно се развиваха в органични структури. От центъра се появяваха все по-сложни форми, разширяваха се, размиваха се, докато изчезнеха, сменени от следващите. В оригинална последователност от светлинни феерии по спираловидна стълбица плавно се изкачваха едноклетъчни същества — молекули на ДНК. При всяка нова фаза се добавяше нещо ново; само за няколко минути красивите светлинни потоци проследиха четирибилионната одисея на Живота — от амебата до Човека.

По-нататък творецът се бе опитал да си представи цикъла и отвъд... и Колдър изгуби образите. Изкривяванията на флуоресцентните газове ставаха все по-сложни и абстрактни. Ако човек гледаше скулптурата по-често, може би щеше да успее да улови очертанието...

— Какво ли е станало със звука? — зачуди се Дорийн, когато водовъртежът от цветове в балона рязко угасна. — По-рано имаше много хубава музика, особено към края.

— Опасявах се, че някой ще забележи — каза Мириса с извинителна усмивка. — Не знаем къде точно е повредата — във възпроизвеждането или в самата програма.

— Не може да нямате резервни части!

— Да, разбира се! Но резервният модул е някъде в стаята на Кумар, вероятно затрупан под частите на кануто му. Докато не видите бърлогата му, не бихте могли да разберете същността на ентропията!

— Не е кану! Как е! — чу се разпаленият глас на Кумар, влизащ с две момичета под ръка. — А какво е ентропия?

Един от младите марсианци самонадеяно се залови да обяснява, наливайки в една чаша-две напитки с различен цвят. Преди да успее да навлезе в същността на явлениято обаче, гласът му бе заглушен в гръм от музика откъм газовата скулптура.

— Видяхте ли! — гласът на Кумар надвиши оглушителния трясък с чувство на гордост. — Брант може да се справи с *всичко*!

О, всичко ли, мислено се запита Лорън. А може би не... Кой
знае...

ВЕРИЖНИ КОМАНДИ

От: Капитана

До: Всички членове на екипажа

ХРОНОМЕТРИЯ

За да се избягнат получените се вече излишни недоразумения в тази област, смятам за необходимо да се обърне внимание върху следното:

1. Всички корабни отчети и графици да продължават да се водят по земно време — с корекции за релативистичен ефект — до края на полета. Всички часовници и хронометрични системи остават на земно време (зв).

2. Дежурните екипи в Тера нова, когато е необходимо и за улеснение, ще използват таласко време (тв). Отчетите ще се водят в зв с тв дадено в скоби.

3. НАПОМНЯМ:

Продължителността на средния слънчев ден на Таласа е 29,4325 часа зв. Една астрономическа таласка година има 313,1561 таласки дни. Разделена е на 11 месеца с по 28 дни. В календара м. януари се пропуска, но след последния (28-я) ден на м. декември се отброяват пет извънредни дни, за да се получат общо 313-те дни на годината. Всяка шеста година е високосна. По време на нашия престой не се пада такава.

4. Тъй като талаският ден е с 22% по-дълъг от земния, а броят на дните в една година е с 14% по-малък от дните в земната, то действителната продължителност на една таласка година е с около 5% по-голяма от тази на земната. Както на всички ви е известно, има едно преимущество, що се отнася до рождения дни.

Хронологическата възраст на човек от Таласа е почти същата, както и на човек от Земята. Един 21-годишен ласанин е живял толкова, колкото 20-годишен земянин. Летоброенето на Таласа започва от първото кацане, осъществено през 3109 г. зв. Настоящата година е 718 г. тв или 754 земни години след него.

5. Последно — можем само да сме благодарни за това — на Таласа има само един часови пояс.

Сърдар Бей (капитан)
3864.05.26.20.30/зв
718.00.02.15.00/тв

— Кой би помислил, че нещо толкова просто може същевременно да бъде и толкова заплетено! — засмя се Мириса, прочитайки листовката, забодена на информационното табло на Тера нова. — Това вероятно е някоя от прословутите „Бей-мълнии“! Що за човек е капитанът? Не съм имала възможност да разговарям с него.

— Не е лесно да се влезе в контакт с капитана — отговори Мойсей Колдър. — Моите разговори с него извън служебните ни задължения се броят на пръсти. Той е единственият човек на кораба, когото всички *винаги* наричат „сър“. Изключение може би прави само заместник-капитан Мълайна, когато са насаме... Между другото тази обява едва ли е истинска „Бей-мълния“ — много технически подробности има в нея. Сигурно е била изготвена от научния ръководител Варли и секретаря Льо-Рой. Капитан Бей се отличава с изключителна схватливост по инженерните науки — много по-добър от мен е, — но той преди всичко е административен ръководител. Само понякога, когато се налага — главнокомандуващ.

— Аз бих ненавиждала такива задължения!

— И това е работа, и нея някой трябва да върши! Проблемите от ежедневието обикновено се решават чрез консултации със старшите офицери или с банките данни на компютрите. Но има решения, които трябва да се вземат от отделна личност — от човек, който има авторитета да наложи изпълненията им. Затова е необходимо да има

капитан. Невъзможно е космически кораб да бъде командван от корабен съвет — поне не през цялото време.

— Мисля, че точно това е начинът, по който е организирано управлението на Таласа. Можете ли да си представите президента Фарадайн като капитан на *нещо*?

— Прасковите са чудесни! — Колдър тактично избягна отговора, вземайки си още една от предназначенияте, както подозираше, за Лорън праскови. — Вие сте щастливи хора! Нито една криза в продължение на седемстотин години! Не каза ли веднъж един ласанин: „Таласа няма история — имаме само статистика!“?

— О, не е вярно! Ами Кракан?

— Това е природно бедствие... и в никакъв случай не е страшно! Имах предвид... хм... политически кризи, граждански вълнения... от *тоя* род събития.

— За това трябва да благодарим на Земята! Нали от вас имаме трети вариант на конституцията на Джеферсън — някой някога го е нарекъл „Утопия в два мегабайта“ — и тя действа много добре. Програмата не е променяна от триста години. Все още сме на шестата корекция.

— И дано още дълго да останете на нея! — пожела й Колдър пламенно. — Противно би ми било да мисля, че ние сме били причина за седма!

— Ако се случи такова нещо, всичко ще бъде преработено първо в банките-памет на информационното хранилище. Кога ще дойдете пак? Има толкова много неща, които бих искала да ви покажа.

— Не толкова много, колкото аз бих искал да видя. Но сигурно имате такива, които биха ни били от полза на Сейгън-2, въпреки че тя е свят, далеч по-различен. (И не така примамлив — добави той мислено.)

Увлечени в разговор, двамата не забелязаха влизането на Лорън, запътил се явно през фойето към душовете след края на състезанията. Той бе само по шорти. През голите му рамене небрежно бе праметната хавлиена кърпа. При тази гледка Мириса усети коленете си да омекват.

— Сигурно всички си победил — засмя се Колдър. — Не ти ли омръзва?

Лорън му отвърна с кисела усмивка:

— Някои от младите ласани са много добри. Едно момче току-що ме би с три точки. Играех с лява ръка, но все пак...

— Вероятно не ти е казвал — обърна се Колдър към Мириса, — някога, на Земята, Лорън бе шампион по тенис на маса.

— Не преувеличавай, Мойсей! Само бях пети! Пък и изискванията на състезанията бяха отчайващо ниски към края. Всеки китайски състезател от третото хилядолетие би ме направил на пух и прах!

— Не вярвам да си се сетил да научиш Брант? — дяволито каза Колдър. — Може да стане интересно.

Мълчание. Лорън преглътна и отговори самодоволно, но възпитано:

— Няма да е честно.

— Може би — обади се Мириса — и Брант би могъл да *ти* *покаже* нещо.

— О!

— Нали каза, че никога не си се качвал на лодка?

— Да. Така е.

— В такъв случай получаваш покана да се присъединиш към Брант и Кумар — утре сутринта в осем и половина — на Трети кей!

Лорън се обърна към Колдър:

— Мислиш ли, че е безопасно да отида? — запита той шеговито. — Не мога да плувам!

— Не бих се колебал — отговори Колдър любезно. — И еднопосочно пътуване да ти предложат, няма да е кой знае каква загуба!

18

КУМАР

Само една мъка тегнеше на сърцето на осемнадесетгодишния Кумар Лионидас — цял живот щеше да си остане с десет сантиметра по-нисък, отколкото тайно желаше. Иначе много му отиваше прякорът Малкият лъв, макар че малцина се осмеляваха да му го казват в очите.

За да компенсира височината, той работеше над мускулите си усърдно. Мириса често се заяждаше с него: „Кумар, ако отделиш толкова време за мозъка си, колкото за мускулите, щеше да бъдеш най-великият гений на Таласа!“ Никога не му каза обаче — а едва ли признаваше и пред самата себе си, — че спектакълът на утринната му гимнастика често събуждаше в нея чувства съвсем не сестрински и ревност към обожателките му, които се събираха да го гледат. Макар мълвата, че се е любил едва ли не с всички момичета в Тарна, да бе силно преувеличена, в нея все пак имаше известна истина.

Въпреки интелектуалната пропаст между него и сестра му Кумар не беше тъпак, изтъкан от мускули. Когато нещо го интересуваше истински, заемаше се със стръв и не се чувствуваше удовлетворен, докато не го овладееше напълно, без значение колко време му отнемаше то. Той бе превъзходен моряк и от четири години с помощта на Брант строеше един изящен четириметров каяк. Корпусът вече беше готов, но строежът на палубата се бавеше.

Кълнеше се, че някой ден ще го пусне на вода и тогава всички ще престанат да му се подиграват. А междувременно фразата „Кумаровият каяк“ бе станала нарицателно за всяка недовършена работа в Тарна. А такива имаше много наистина.

Освен обикновената за ласаните склонност към отлагане на работата главният недостатък на Кумар бе любовта му към приключенията и опасните номера. Всички бяха убедени, че това ще му довлече беля някой ден.

Невъзможно бе обаче човек да се ядоса и на най-безобразните му лудории, защото в тях нямаше злоба. Той бе напълно открит по характер, направо прозрачен. Никой не би повярвал, че би могъл да

излъже. Затова много неща можеха да му се простят и често му се прощаваха.

Пристигането на земяните, разбира се, бе най-вълнуващото събитие в живота му. Омагьосаха го машините, звуковите, видео- и сензорзаписите, които донесоха; историите, които разказваха — изобщо всичко тяхно. И защото се срещаше с Лорън много по-често, отколкото с другите, се привърза към него.

Това развитие на нещата, общо взето, никак не се нравеше на Лорън: малко братче „ремарке“ около тебе — напаст, по-зла и от постоянното присъствие на нежелан досаден приятел!

ПРЕКРАСНАТА ПОЛИ

— Все още не ми се вярва, Лорън! — възкликна Брант. — Наистина ли *никога* не си се качвал на лодка — или на кораб?

— Някакъв спомен се върти в главата ми — как натискам педалите на гумена лодка из малко езеро. Трябва да съм бил около петгодишен.

— Ще ти хареса тогава. Дори мъртво вълнение няма, да ти се разбърка стомахът. Може би ще се съ согласиш да се погмуркаш с нас?

— Не, благодаря. Много ще ми стане, всяко нещо по реда си. Освен това учили са ме да не се пречкам, когато другите си имат работа.

Излезе, че Брант е бил прав. Наистина *изпита* удоволствие, когато малкият тримаран безшумно се понесе напред към очертанятия на рифа, бърз като ракета. Но все пак, когато обърна глава и видя как бързо се отдалечава тъмната ивица на брега, Лорън за миг усети страх, близък до паника.

Само чувството му за хумор го спаси да не стане за смях. Беше пътувал петдесет светлинни години — най-дългото пътешествие, направено някога от човешко същество, за да стигне дотук, а сега трепереше от неколкостотинте метра, които го отделяха от сушата.

Но не можеше да не приеме предизвикателството. Той се разположи удобно на кърмата и се загледа във Фолкхънър, застанал на руля (от какво ли е тоя светъл белег на плещите му? — О... да! Беше споменава за някаква катастрофа с микролет преди години), чудейки се какви ли мисли минават през главата на ласанина в този момент.

Трудно можеше да се повярва, че в някое човешко общество, колкото и образовано и освободено от предразсъдъци да е то, напълно биха могли да липсват ревността или каквато и да е форма на сексуално собственическо чувство. Не че се бе случило нещо, за което Брант би могъл да ревнува. Поне не досега, уви!

Лорън едва ли бе разменил и стотина думи с Мириса, като повечето от тях — в компанията на съпруга ѝ. Впрочем на Таласа

думите „съпруг“ и „съпруга“ не се използваха до раждането на първото дете. Ако се родеше момче, майката обикновено, но не задължително, приемаше фамилията на бащата. Ако първородното бе момиче, и двете запазваха фамилното име на майката, поне до раждането на второто, последно дете.

Наистина много малко бяха нещата, които биха могли да възмутят ласаните. Жестокостта, особено към децата, беше едно от тях. А другото — една трета бременност в този свят на оскъдна суша, само двадесет хиляди квадратни километра.

Детската смъртност бе толкова ниска, така че ражданията на близнаци бяха достатъчни, за да поддържат устойчива населеност. Имаше един забележителен случай, единственият в цялата история на Таласа, когато едно семейство бе ощастливо — или наказано — с два пъти по четири близначета. Въпреки че бедната майчица едва ли е имала вина, споменът за нея бе заобиколен от онзи ореол на възхитителна греховност, блестял някога около Лукреция Борджия, Месалина или Фаустина.

Много внимателно трябва да разигравам картите, помисли си Лорън. Вече знаеше, че Мириса го харесва. Разбираше го по израза на лицето ѝ, по интонацията на гласа ѝ. Имаше и по-убедителни доказателства — лекото докосване на ръцете, случайното докосване на телата им, продължило по-дълго от обикновено.

И двамата знаеха, че всичко е въпрос на време. Лорън бе сигурен, че и Брант е наясно. И все пак въпреки напрежението между тях и двамата се държаха приятелски един към друг.

Вибрациите на реактивните двигатели затихнаха и лодката спря близо до голяма стъклена шамандура, която леко се люлееше във водата.

— Това е енергиен източник — посочи я Брант. — Необходими са ни само по неколкостотин вата, така че слънчевите батерии са достатъчни. Едно от преимуществата на сладководните морета — такова нещо не би могло да се осъществи на Земята. Вашите океани са били прекалено солени — щяха да лапат киловати, киловати...

— Няма ли да съжаляваш, чичо Лорън? — усмихна се Кумар.

В отговор Лорън поклати глава. В началото това универсално обръщение, употребявано от младите ласани, го стряскаше, но по-

късно свикна с него. Всъщност беше твърде приятно изведнъж да се сдобиеш с толкова племенници.

— Не, благодаря. Оставам. Ще ви гледам през прозореца за подводно наблюдение — да не ви изядат акулите!

— Акули! — в гласа на Кумар се прокрадна копнеж. — Какви чудесни животни! Ех... да ги имаше тук! Гмуркането би било много по-вълнуващо.

С интереса на техник Лорън наблюдаваше как Брант и Кумар натъкмяват принадлежностите си. В сравнение с екипировката, която човек трябваше да има в Космоса, тяхната бе изключително проста, а аквалангите им бяха толкова малки, че лесно биха се побрали в една човешка длан.

— Ама че кислородна бутилка! — възкликна той. — Не мога да си представя, че ще издържи повече от две минути.

Брант и Кумар го погледнаха с укор.

— Кислород! — изсумтя Брант. — Чиста отрова при дълбочина под двадесет метра. Тази бутилка съдържа въздух — и е само аварийен запас, точно за петнадесет минути.

Той посочи хрилеобразната раница, която Кумар вече бе нарамил на гърба си.

— Кислородът, необходим за човека, се съдържа в морската вода, стига да може да го екстрактира. За процеса е необходима енергия, така че трябва да се носят батерии, с които да се хранят помпите и филтрите. С този апарат бих могъл да остана под водата и цяла седмица.

Той почука флуоресциращото зелено екранче на гривната върху лявата си ръка:

— Този монитор предава всички необходими данни — дълбочина на гмуркането, състоянието на батериите, времето, когато трябва да започне изплуването, спирането за декомпресия.

Лорън рискува с още един глупав въпрос:

— Защо ти си с маска, а Кумар не е?

— И аз имам — усмихна се Кумар, — погледни ме по-внимателно!

— О... да. Виждам. Много фино!

— Но неприятно. Освен ако не прекарваш по-голямата част от живота си във водата като Кумар — каза Брант. — Веднъж и аз опитах

с контактно-лицева, но ми се възпалиха очите. Така останах верен на добрата стара маска.

— Готов ли си? — обърна се той към Кумар.

— Да, капитане.

Те се претърколиха през бакборда, после се прехвърлиха през щирборда; движенията им бяха толкова добре синхронизирани, че лодката почти не се залюля. Лорън се премести пред голямата прозрачна стена от дебело стъкло, разположена на кила, и ги видя как плавно, без усилия, се плъзнаха надолу към плитчината, която изглеждаше съвсем близо, макар че в действителност бе на дълбочина около двадесет метра.

Предварително бяха пуснали инструментите и кабелите и сега двамата гмуркачи веднага се захванаха да поправят счупените решетки. От време на време си разменяха тайнствени едносрични думи, но, общо взето, работеха в пълна тишина. Всеки знаеше своята — и на другаря си — задача така добре, че изобщо не се налагаше да разговарят.

За Лорън времето мина неусетно. Той знаеше, че наблюдава един нов свят. И така беше наистина. Въпреки че бе гледал безброй видеозаписи, направени в земните океани, почти всяка животинка, движеща се сега в дълбините под него, му бе напълно непозната. Виждаха се някакви въртящи се дискове, спирали — подобни на тирбушони, люшкаха се „килимчета“, но нямаше същества, които при каквато и да е сила на въображението си би могъл да оприличи с истинските земни риби. Само веднъж, някъде към края на видимостта, зърна бързо движеща се риба, която му заприлича на торпила. Ако бе прав, тя също бе изгнаник от Земята.

Вече си мислеше, че Кумар и Брант съвсем са забравили за него, когато го стресна глас, прозвучал от подводния фоноком:

— Излизаме! При тебе ще сме след двадесет минути. Всичко наред ли е?

— Нормално — отговори Лорън. — Тази риба, която се мярна преди малко, земна ли беше?

— Не съм я видял.

— Чичо Лорън е прав, Брант. Преди пет минути край нас мина една близо двадесеткилограмова мутантна пъстърва. Уплаши се от заваръчната дъга.

Те се бяха отделили вече от морското дъно и бавно се издигаха нагоре покрай тънката котвена верига. Спряха на около пет метра под повърхността.

— Това е най-отегчителният етап от гмуркането. Трябва да изчакаме тук петнадесет минути — поясни Брант. — Канал две, моля — благодаря — но не *толкова* силно...

Вероятно Кумар бе подбрал музиката за декомпресията; разтърсващият ѝ ритъм никак не подходеше на мирната подводна картина. Лорън бе много доволен, че не е „потопен“ в нея, и веднага, щом двамата гмуркачи подновиха изплуването си, я изключи.

— Добре като начало тази сутрин — каза Брант, измъквайки се на палубата. — Напрежение и сила на тока — нормални. Можем да тръгваме.

И двамата мъже с благодарност посрещнаха несръчните опити на Лорън да им помогне да се освободят от мокрите си екипи. Чувстваха умора и студ, но се възстановиха бързо, след като изпиха по няколко чаши от горещата сладка течност, която ласаните наричаха чай, макар че много малко приличаше на някоя от земните напитки, носещи това име.

Кумар се зае с двигателя, а Брант се наведе над купчината мокри принадлежности, порови се и измъкна малка ярко оцветена кутийка...

— Не, благодаря — отблъсна поканата Лорън, когато той му предложи една от леко упоителните си таблетки. — Не искам да привиквам към местни навици, от които ще ми бъде трудно да се откажа.

Моментално съжали за забележката си; трябва да му е била подсказана от някоя погрешна тръпка на подсъзнанието — или може би от чувството му за вина. Но Брант явно не бе доловил никакво подълбоко значение лежеше по гръб, сложил ръце под главата си, загледан в безоблачното небе.

— „Магелан“ може да се види и през деня — продължи Лорън, като бързаше да промени темата, — ако знаеш точно къде да го търсиш. Но аз самият не съм го виждал.

— Мириса го наблюдава често — обади се Кумар. — И ми обясни как да го намирам. Първо питаш „Астронет“ за часа на преминаването му, а после излизаш навън и лягаш по гръб. Вижда се

като ярка звезда, точно над главата ти и сякаш изобщо не се движи. Но ако си отклониш погледа дори за миг — изгубил си го.

Неочаквано Кумар намали оборотите, направи няколко кръга на ниска скорост и спря. Лорън се огледа наоколо, за да се ориентира, и се учуди, като разбра, че все още са най-малко на километър от брега на Тарна. Във водата до тях се люлееше друга шамандура с червено флагче и голяма буква „П“, изписана на нея.

— Защо спряхме? — запита той.

Кумар се засмя дяволито и се зае да изсипва зад борда някаква малка кофичка. За щастие тя бе стояла затворена до този момент. Съдържанието ѝ съмнително приличаше на кръв, а пък вонеше много по-лошо. Лорън избяга настрани, доколкото позволяваше ограничената площ на лодката.

— Само да навестим един стар приятел — прошепна Брант. — Не мърдай — и нито звук! Много е чувствителна.

Тя, помисли си Лорън. Но какво става тук?

През следващите близо пет минути не се случи абсолютно нищо. Лорън не вярваше на очите си — Кумар да стои неподвижно толкова дълго! После видя, че някаква тъмна, нагърчена лента се е появила на няколко метра от лодката, точно под повърхността на водата. Той я проследи с очи и забеляза, че всъщност представлява пръстен, обграждащ ги изцяло.

Почти в същия миг осъзна, че Брант и Кумар не гледаха нея, те наблюдаваха него. Значи искат да ме изненадат — помисли си той, — е добре, ще видим...

Въпреки всичко Лорън трябваше да впрегне цялата си воля, за да заглуши вика на ужас, когато нещо подобно на стена от бляскаво — не! — *вонящо* розово месо се показва над морската повърхност. Издигна се, капещо, на височина около половин човешки ръст и образува около тях непрекъсната жива преграда. И за да е пълен ужасът — горната му повърхност бе изцяло покрита с ярко оцветени в червено и синьо виещи се змии.

Огромна, обкичена с пипала паст бе изплувала от дълбините, сякаш зяпнала да ги погълне.

Ала явно нищо не ги заплашваше. Познаваше се по развеселените лица на спътниците му.

— *Какво*, за бога — Кракан! — е това? — прошепна Лорън, като се опитваше да запази спокойствие.

— Чудесна реакция! — възхити се Брант. — Някои се крият на дъното на лодката. Нарекохме я Поли — от „полип“. Прекрасната Поли! Колониално безгръбначно — милиарди, живеещи в симбиоза клетки, приспособени към нова среда. И вие сте имали подобни животни на Земята, макар че не вярвам да са били толкова големи.

— Положително не са били! — разпалено отговори Лорън. — А как ще се измъкнем оттук, ако смея да запитам?

Брант кимна на Кумар и той пусна двигателите на пълна мощност. С удивителна за нещо *толкова* огромно скорост живата стена около тях потъна обратно в морето, без да остави и следа освен лека мазна вълна на повърхността.

— Изплаши се от вибрациите — поясни Брант. — Погледни през наблюдателния екран — ще видиш цялото животно!

Под тях, към дъното на морето, се спускаше нещо подобно на дънер, дебел около десет метра. Лорън разбра, че змиите, които бе видял да се вият на повърхността, са нежни пипала; върнали се обратно в естествената си среда, те се люлееха безтегловно, претърсвайки водата наоколо за каквото — или когото можеха да докопат.

— Какво чудовище! — въздъхна той, отпусайки се за пръв път след толкова напрегнати минути. Връхлетя го гореща вълна на гордост, дори на радост. Разбра, че е издържал още едно изпитание, че е спечелил одобрението на Брант и Кумар, и го прие с благодарност.

— Това нещо... не е ли *опасно*? — запита той.

— Разбира се, че е опасно. Затова е тази предупреждаваща шамандура.

— Честно казано, бих се изкушил да го убия.

— Защо? — Брант бе искрено възмутен. — На кого вреди?

— Хм... Едно толкова голямо същество положително унищожава много риба!

— Така е. Но само ласанска — не рибата, която *ние* ядем... А знаеш ли кое е най-интересното в това животно? Дълго време се чудехме как ли предизвиква рибата, та макар и най-глупавата, сама да влиза в търбуха му. После разбрахме, че отделя някакъв съблазнителен

химически секрет, и всъщност това ни наведе на мисълта да използваме електрическите капани... Което ми напомня, че...

Брант се протегна към комуникатора:

— Тарна три вика Тарна авторекордер — тук Брант. Поправихме решетката. Всичко работи нормално. Потвърждение не е необходимо. Край на съобщението.

За най-голяма изненада отговор прозвуча веднага, и то от познат на всички глас:

— Здравейте Брант, доктор Лоренсън! Радвам се да чуя това. Имам една интересна новина за вас. Искате ли да ви я кажа?

— Разбира се, кметице — отговори Брант, поглеждайки Лорън, за да срещне и неговия учуден поглед. — Кажете я!

— Информационните хранилища са изровили нещо изненадващо. Тази история с късането на кабели не се случва за пръв път. Преди двеста и петдесет години са направени опити да се изгради подводна плитчина откъм Северния остров чрез електроутаяване — техника, добре позната на Земята. Но няколко седмици след като извършили приготовленията, подводните кабели били скъсани, а някои от тях били... откраднати! Причините не са били изследвани изобщо, защото цялата тая работа била един пълен провал. Водата има ниско съдържание на минерали — не си струвало. Така че ето какво, Брант — не можеш да обвиняваш Консерваторите. По онова време тях не ги е имало.

Лицето на Брант изразяваше такова удивление, че Лорън избухна в смях:

— А ти се опитваше мене да шашнеш! Е, признавам, успя да ми докажеш, че в морето има неща, които не бих могъл да си представя дори... Но сега излиза, че има неща, които и ти самият не би могъл да си представиш.

20

ИДИЛИЯ

На тарнанци това им се виждаше много смешно. Правеха се, че не му вярват:

— Първо — никога не се бил качвал на кораб, сега пък казва, че не можел да кара велосипед!

— Би трябвало да се срамуваш от себе си, Лорън! — сгълча го Мириса с дяволско огънче в очите. — Това е най-универсалното транспортно средство — а ти не си го пробвал дори!

— Не може да се каже, че е подходящо за космическите кораби, а в градовете е много по-опасно! — отговори Лорън. — Както и да е, казвай какво има да се учи!

Скоро откри, че карането на велосипед не било толкова лесно, колкото изглеждало. Въпреки че наистина бе нужен талант, за да паднеш от велосипед с малки колела и нисък център на тежестта (той успя да го направи няколко пъти), първите му опити бяха буквално жалки. Не би упорствувал, ако не бяха уверенията на Мириса, че това е най-добрият начин да опознае острова, а той тайно се надяваше, че е най-добрият начин да опознае и самата нея.

„Номерът“ беше, той го усети след няколко падания, напълно да се абстрахираш и да оставиш всичко на рефлексите на тялото си. Съвсем логично: ако човек трябва да премисля как да крачи, обикновеното ходене би било невъзможно. С разума си Лорън приемаше това, ала доста време мина, преди да се отпусне и да се довери на инстинктите си. След като най-после преодоля тази бариера, бързо постигна успех. И накрая, както се бе надявал, Мириса предложи да му покаже отдалечените места на острова.

Лесно би могло да се повярва, че те са единствените живи същества на острова, и все пак отдалечаването на повече от пет километра от селището практически бе невъзможно. Ако можеха, положително биха отишли много по-далече, но тясната колоездачна

пътека бе явно замислена така, че да прави най-живописната обиколка, а освен това оказа се, че тя е и най-дългата. Въпреки че с помощта на позиционния локатор в комуникатора си само за секунда би могъл да определи местонахождението си, Лорън не го направи. Забавно бе да играеш на „уж си се загубил“. Мириса щеше да е много по-доволна, ако той не бе взел комуникатора.

— Защо трябва да носиш това? — бе казала ти, като посочи контролната гривна под лакътя на лявата му ръка. — Понякога е приятно да избягаш от хората.

— Така е, но редът на кораба е много строг. Ами ако капитан Бей ме потърси спешно, а аз не отговоря...

— Е, какво ще ти направи? Във вериги ли ще те окове?

— Предпочитам ги пред лекцията, която с положителност ще ми прочете. Не мисли за това! Сложил съм го на режим „сън“. Ако централният корабен компютър пренебрегне *това*, значи обстоятелствата действително са критични и аз на всяка цена трябва да отговоря на повикването.

И Лорън, както повечето земяни, вече от хиляди години предпочиташе да бъде по-скоро без дрехи, отколкото без комуникатора си. Земната история бе изпълнена с ужасяващи случки за небрежни или безразсъдни хора, които бяха намерили смъртта си едва на няколко метра от спасението само защото не са могли да стигнат до червения бутон за ТРЕВОГА.

Велосипедната пътека бе прекарана пестеливо, не за натоварено движение. Ширината ѝ бе по-малка от метър и в началото на Лорън му се струваше, че се движи по тънко въже. За да не падне, трябваше да гледа гърба на Мириса (съвсем не неприятна гледка!). След като изминаха няколко километра, започна да се движи по-уверено и вече можеше да се наслаждава и на другите гледки. Ако случайно някой се изпречеше на пътя им, сигурно щеше да се наложи всички да слязат; мисълта за сблъскване при скорост петдесет, а може би и повече клика бе твърде неприятна. Това би означавало дълго пътешествие в обратна посока, и то с велосипедите на гръб...

Наоколо им цареше пълна тишина, която само Мириса нарушаваше от време на време, когато му посочваше някое необикновено дърво или изключително красиво кътче. Тази тишина бе нещо, което Лорън не познаваше; на Земята вечно го бяха заобикаляли

звуци, а животът на кораба представляваше цяла симфония от вдъхващи спокойствие механични шумове, прекъсвани понякога от резки, спиращи дъха тревожни сигнали.

Тук дърветата ги обгръщаха с невидимо, поглъщащо ехото наметало и всяка отронена дума сякаш потъваше в тишината още при изговарянето ѝ. В началото преживяването бе приятно поради тайнствената неизвестност на новото, но не след дълго Лорън закопня да чуе нещо, което да изпълни акустичния вакуум. Изкушаваше се дори да настрои комуникатора на тиха фонова музика, но се въздържа при мисълта, че на Мириса щеше да ѝ бъде неприятно.

Ето защо се изненада, когато до слуха му достигна познатият вече ритъм на ласанската танцова музика. Идваше откъм гората пред тях. Пътеката често криволичеше и той видя източника на мелодията чак когато преминаха един остър завой и се озоваха пред някакъв пеещ метален колос, заел цялата ширина на пътя, движещ се срещу тях като охлюв. Приличаше на робот-товароподемник. Двамата слязоха от велосипедите, за да се отстранят от пътя му. Механичната грамада се приближи към тях и Лорън разбра, че всъщност това бе автоматична машина за ремонт на пътната настилка. Той бе забелязал доста изровени места, дори дупки, и се бе зачудил кога ли „Южният промишлен департамент“ ще се поразмърда, за да ги оправи.

— Виж ти, колко е музикален! — пошегува се той. — Май не прилича много на ценител на това изкуство!

Едва бе затворил уста, когато роботът го стресна със строг, сериозен тон:

— Моля, изчакайте да се втвърди настилката на сто метра зад мен! — и пак: — Моля, изчакайте да се втвърди настилката на сто метра зад мен! Благодаря!

Забелязала учудената му физиономия, Мириса избухна в смях:

— Наистина не е от най-интелигентните, разбира се. Музиката служи за предупреждение към насрещното движение.

— Не е ли по-подходящо да се използва някаква сирена?

— Е, да. Но звукът им е много *тревожен*.

Двамата избутаха велосипедите си и се изправиха до алеята, докато край тях бавно се изтъркаля грамадата от свързани един към друг контейнери, резервоари, командни блокове, механизми и валяци за полагане на настилката. Лорън не можа да устои на желанието да

докосне току-що положеното покритие — беше още меко, топло и съвсем сухо при допир, макар че наглед изглеждаше влажно. Само след няколко секунди обаче стана твърдо като камък. Лорън забеляза едва различимия отпечатък от пръстите си върху настилката и си помисли иронично: „Оставих следа на Таласа, поне докато роботът отново дойде насам“.

Пътят заизвива нагоре по хълмовете и Лорън почувствува, че забравени мускули в бедрата и прасците му напомнят за съществуването си. Малко спомагателна енергия би била добре дошла, но Мириса с презрение бе отхвърлила електрическите велосипеди, тъй като ги считаше за прекалено остарели. Тя ни най-малко не бе намалила скоростта си, така че Лорън се видя принуден да диша дълбоко и да се старее да не изостава от нея.

Но какъв е този грохот? Положително тук няма кой да изпитва реактивни двигатели! Колкото по-нататък отиваха, толкова по-силен ставаше звукът; Лорън се досети какво става едва миг преди да види самия източник.

Според земните представи водопадът не бе от най-внушителните — водата падаше от стотина метра височина, а ширината на коритото не беше повече от дваисет метра. Тясно метално мостче, блестящо от водните пръски, се простираше като свод над врящата пяна на езерцето, в което се сгромолясваше водата.

За радост на Лорън Мириса спря, слезе от колелото и го погледна дяволито:

— Да забелязваш нещо *особено*? — запита тя и посочи картината пред тях.

— В какъв смисъл? — зачуди се той, като претърсваше с очи околността. Докъдето поглед стига, се виждаше само непрекъсната панорама от дървета и друга растителност и пътят, криволичещ през нея на отсрещната страна на водопада.

— Виж дърветата! Дърветата!

— Какво дърветата? Не съм... ботаник.

— И аз не съм. Но е очевидно. Огледай ги добре!

Все така озадачен, той се загледа по-внимателно. И изведнъж разбра... защото дървото е частица от инженерството на природата, а той бе инженер.

Друг конструктор бе работил от другата страна на водопада. Въпреки че не би могъл да назове нито едно от дърветата, пред които бе застанал, те му бяха смътно познати и бе сигурен вече, че произхождат от Земята... Да, онова там е дъб, разбира се, а някъде много отдавна бе виждал тези красиви жълти цветя, цъфнали долу, в гъсталака!

Отвъд моста сякаш започваше друг свят, друга планета. Дърветата (нима наистина са дървета?) изглеждаха груби, недодялани. Някои имаха къси, бъчвоподобни стволоче, от които стърчаха по няколко чепати клона, други наподобяваха огромни папрати, трети изглеждаха като оголени гигантски пръсти на скелет с пръстени от мър в основите на разклоненията. И нито едно цвете...

— Сега разбирам! Това е естествената растителност на Таласа.

— Да! Изтръгнала се от морето преди няколко милиона години само. Великият прараздел, както го наричаме ние. Но той прилича по-скоро на фронтова линия между две армии и никой не знае коя от двете ще надделее. Дори ако им помагаме. Земната растителност е по-култивирана, но пък местните растения са по-добре пригодени към химическите процеси на планетата. Случва се някоя от страните да нахлуе в другата и тогава се намесваме ние — с копачите, преди още да е успяла да се укрепи.

Колко странно, помисли си Лорън, бутайки велосипеда си по тънкото мостче след Мириса — за пръв път, откакто сме на Таласа, чувствавам, че се намирам в чужд свят.

Такива тромави дървета и недодялани папрати вероятно са били суровината на земните въглищни пластове, осигурили енергията за промишлената революция — точно навреме, за да спаси човечеството. Той лесно би повярвал на очите си, ако в този миг от храсталака изскочеше някой динозавър, но се сети, че когато тази растителност е царувала на Земята, все още са оставали сто милиона години до появата на отвратителните гущери...

Вече на отвъдния бряг, праметнал крак, за да възседне отново велосипеда си, Лорън изстена:

— Кракан и проклетия!

— Какво стана?

Лорън се свлече върху нещо, което за щастие се оказа дебел слой мек мър.

— Спазма — изпъшка той през зъби, обхващайки с ръце втвърдилите се заплетени мускули на прасеца си.

— Дай аз! — прозвуча загриженият, но уверен глас на Мириса. Под нежните ѝ, макар и не съвсем умели грижи, болката постепенно утихна.

— Благодаря — пророни Лорън след малко. — Вече ми е по-леко. Но не спирай, моля те!

— Нима наистина мислиш, че ще спра? — прошепна тя.

И не след дълго, на границата между двата свята, двамата се сляха в едно.

IV

КРАКАН

21

АКАДЕМИЯТА

Броят на членовете на Таласката академия на науките бе ограничен до симпатичното бинарно число 100 000 000, или 256 за тези, които предпочитат да броят на пръсти. Ръководителят на научната секция на „Магелан“ доктор Ан Варли одобри този ограничен достъп, достатъчен за поддържане на регламента. Академията изпълняваше задълженията си съвсем сериозно; президентът сподели, че в момента членовете ѝ са само 241, тъй като се бе оказало невъзможно всички вакантни длъжности да се заемат от квалифицирани специалисти.

От тези 241 не по-малко от 105 присъствуваха физически в аудиторията на академията, а 116 бяха регистрирали присъствие чрез комуникаторите си. Това бе рекордна цифра и доктор Ан Варли се почувствува изключително поласкана, въпреки че не можа да скрие обхваналото я за миг любопитство относно липсващите 20.

Тя почувствува също и известно неудобство от факта, че я представиха като един от водещите астрономи на Земята, макар че бе самата истина до деня, в който... уви... трябваше да напусне родната си планета с „Магелан“. Времето и Случаят бяха предложили на бившата директорка на... бившата... лунна обсерватория „Шкловски“ тази невероятна възможност да оцелее.

Тя добре знаеше, че в сравнение с такива колоси, като Акерли, Чандрасекхар и Хершел, да не говорим за Галилей и Коперник, не е нищо повече от способен специалист.

— Ето — започна тя, — сигурна съм, че всички сте виждали тази карта на Сейгън — възможно най-добрата репродукция, получена от облитания и радиохолограми. Подробностите са много оскъдни, разбира се — в най-добрия случай с точност до десет километра, но и това е достатъчно, за да се предвидят основните характеристики на планетата. Диаметър — петнадесет хиляди километра, малко по-голяма е от Земята. Атмосфера — плътна, почти само азотна. И никакъв кислород за *щастие*!

Това „за щастие“ винаги изостряше вниманието, караше слушателите да се изправят изненадани.

— Разбирам учудването ви; хората обикновено се отнасят с предубеждение към дишането. Но в десетилетията преди ексода^[1] се случиха много неща, които промениха понятията ни за Вселената. Отсъствието на други живи същества (в миналото или в настоящето) в Слънчевата система и неуспехът на ТИЦ^[2] програмите, въпреки че продължиха повече от шестнадесет века, убедиха буквално всички, че живот се среща съвсем рядко другаде във Вселената и поради това трябва да се цени изключително много. Оттук следва, че всички форми на живот заслужават уважение и трябва да се пазят. Някои спореха, че не трябва да се унищожават, а да се запазват под най-строга охрана дори и злокачествените патогени и болестотворните бактерии. Фразата „Да ценим живота!“ доби изключителна популярност по време на Последните дни и не бяха малко тези, които я отнасяха не само към човешкия живот. Приемането на принципите на биологична ненамеса доведе до известни усложнения. Отдавна е било взето решение да не се правят опити за заселване на планета, на която са регистрирани разумни форми на живот. Човешката раса си е спечелила лоша слава още на собствената си планета. За щастие — или за нещастие! — подобна ситуация изобщо не е възниквала. Но спорът продължил. Да предположим, че се намери планета, на която животинският свят едва-що е започнал да се развива — трябва ли да останем настрана и да предоставим еволюцията в ръцете на случайността, вследствие на което след мегагодини може би ще възникне разум? Да се върнем още по-назад — ами ако се е зародил само растителният живот? Ако има само едноклетъчни организми? Може би ви се вижда странно, че хората са се заели да коментират такива морални и философски въпроси във време, когато съществуването на самото човечество е било поставено на карта. Но близостта на смъртта насочва мисълта именно към съществено важните неща: Защо съществуваме? И какво се иска от нас?

Концепцията на „метазакон“ — положително всички сте чували този термин — стана много популярна. Възможно ли бе да се разработи правен и морален кодекс, приложим за *всички* мислещи същества, а не само за двукраките, дишащи въздух млекопитаещи, които за кратко време са господствували на планетата Земя. По

стечение на обстоятелствата доктор Колдър бе един от тези, които водеха спора. Той загуби много от почитателите си сред онези, които смятаха, че щом *хомо сапиенс* е единственият известен разумен вид, неговото оцеляване има преимущество при всички обстоятелства. Някой измисли ефектен лозунг: „Човекът или пихтиестите форми? — Да бъде човекът!“

За щастие, доколкото знаем, все още не е имало преки сблъсъци. Вероятно ще минат векове, докато всички кораби-разселници, разпратени от Земята, осъществят обратна връзка. А ако някои от тях не се обадят — е... Пихтиестите форми на живот може и да са надделели...

През 3505 година, когато се състоя последната сесия на Световния парламент, се утвърдиха основните принципи — прочутата Женевска директива — за бъдещата колонизация на планетите. Повечето хора смятаха, че тези принципи са прекалено идеалистични и с положителност няма начин да бъдат строго приложени. Но те бяха израз на стремеж — последен жест на добра воля към Вселената, която може би никога няма да може да го оцени.

Нашата мисия трябваше да бъде съобразена само с един от основните принципи, но той бе най-широко известният и възбуди горещи спорове, тъй като изключваше някои от най-обещаващите обекти. Присъствието на повече от няколко процента кислород в атмосферата на дадена планета е определено доказателство, че на нея съществува живот. Този химически елемент е прекалено реагиращ, за да се среща в свободно състояние, освен ако непрекъснато се възпроизвежда от растения или техен еквивалент. Разбира се, присъствието на кислород не означава задължително *животински* свят, но то полага основите за възникването му. И макар че животинският свят рядко означава развитие на разум, не е създадена друга приемлива теория за достигане на този етап. И така, според принципите на „метазакон“ планетите със съдържание на кислород бяха поставени под забрана. Честно казано, съмнявам се дали би се стигнало до това драстично решение, ако не бе квантовият двигател, който ни предложи буквално неограничена мощ и достъп.

Позволете ми сега да ви обясня какво ще трябва да извършим, след като пристигнем на Сейгън-2. Както се вижда от картата, повече от петдесет процента от повърхността е покрита с лед — до дълбочина

приблизително три километра. Това е кислородът, който ни е нужен — всичкият!

След като установим „Магелан“ на стационарна орбита, ще преобразуваме малка част от мощността на квантовия му двигател в насочен топлинен лъч. Така ще стопим леда и същевременно ще постигнем разпадане на изпаренията на водород и кислород. Водородът бързо ще излети в пространството, ако се наложи, ще подпомогнем процеса с насочен лазерен лъч. Само двадесет години по-късно Сейгън-2 ще има атмосфера със съдържание на O_2 — десет процента, макар че ще е все още прекалено наситена с азотни окиси и други отровни съединения и няма да бъде добра за дишане. За да ускорим процеса на този етап, ще започнем да внасяме специално създадени бактерии, дори растения. Въпреки топлината, която ще сме й предали, планетата все още ще е прекалено студена — температурата ѝ ще бъде под точката на замръзване с изключение областта на екватора в продължение на няколко часа около обед. Ето къде ще използваме, вероятно за последен път, квантовия двигател. „Магелан“, намиращ се до този момент изключително само в пространството, най-после ще направи планетно кацане. След това всеки ден в подходящ час и за петнадесет минути двигателят ще се включва на максималната мощност, която позволява конструкцията му и основата, на която е стъпил. Няма да знаем колко време ще продължи тази операция, докато не направим първите опити; възможно е да се наложи преместване на кораба, в случай че първата му площадка се окаже геологически нестабилна. От приблизителни изчисления знаем, че това задействане на двигателя ще трябва да се прави всеки ден в продължение на тридесетина години. По този начин ще забавим въртенето на планетата, докато тя се спусне достатъчно близо до Слънцето, за да придобие умерен климат. Ще продължим да използваме възможностите на квантовия двигател още двадесет и пет години, за да се установи кривата на орбитата. Но по това време Сейгън-2 вече ще бъде годна за живот, макар че зимите ѝ ще бъдат люти, преди да се установи на постоянна орбита.

И така, след всичко това ние ще разполагаме с една девствена планета — по-голяма от Земята, с четиридесет процента океан и със средна температура — около двадесет и пет градуса. Атмосферата ѝ ще съдържа седемдесет и пет процента от съдържанието на кислорода

в земната атмосфера, но то ще продължава да нараства. И тогава вече ще е време да събудим нашите деветстотин хиляди жители, все още спящи в хибернация, за да им дарим този нов свят.

Това е сценарият, освен ако непредвидено развитие на нещата — или някакви открития — не ни накарат да напуснем планетата. Или пък, ако се случи най-лошото...

Доктор Варли се поколеба за миг, но продължи, усмихвайки се мрачно:

— Не! Каквото и да се случи, ние с вас никога няма да се срещнем отново! Ако се окаже, че Сейгън-2 е неосъществим проект, ще продължим нататък, към следващата подходяща цел — на още тридесет светлинни години от нея. Тя може да се окаже дори по-подходяща. Може би с течение на времето ще създадем колонии и на двете планети, но това ще реши бъдещето.

Коментарите не започнаха веднага; повечето академици изглеждаха слисани, макар че аплодисментите им бяха искрени. Президентът, който благодарение на дългогодишния си опит винаги имаше по няколко предварително подготвени универсални въпроса, пръв търкулна топката:

— Един банален въпрос, доктор Варли, но... на кого е наречена Сейгън-2?

— На един писател, фантаст от ранното трето хилядолетие.

Ледът бе разчупен, точно според намеренията на президента.

— Докторе, споменахте, че Сейгън-2 има поне един естествен спътник. Какво ще стане с него, когато промените орбитата на планетата?

— Нищо особено. Само едно слабо отклонение от първоначалната му орбита. Той ще се придвижи заедно с планетата си.

— Ако директивата от... как казахте?... 3500-а...

— От 3505 година.

— ... е била ратифицирана по-рано, ние щяхме ли да бъдем тук сега? Искам да кажа — щеше ли Таласа да попадне под забраната?

— Много хубав въпрос! Често сме го разисквали. Мисията на заселничеството от 2751-ва година — вашият Кораб-Майка на Южния остров — положително щеше да бъде в противоречие с директивата. За

щастие проблемът не е възникнал. След като нямате местни сухоземни животни, принципът на ненамеса не е нарушен.

— Спорно е — обади се една от младите представителки на академията за явно удоволствие на по-старите ѝ колеги. — Приемайки, че присъствието на кислород в атмосферата означава наличие на живот, как можете да бъдете сигурни, че обратното твърдение е вярно? Човек може да си представи всякакви същества, дори разумни, на планети без каквато и да е атмосфера даже. Ако нашите еволюционни наследници са *машини*, както предполагат много философи, те ще предпочитат среда, в която няма да ръждясват! Имате ли представа колко стара е Сейгън-2? Тя може и да е преминала през кислородно-биологичната ера; там може да ви очаква машинна цивилизация?

От публиката се разнесоха неодобрителни възгласи. Някой измърмори „фантастика!“ с тон на възмущение. Доктор Варли изчака да отmine вънението и отговори кратко:

— Не сме го мъдрили толкова! Но ако попаднем на машинна цивилизация, едва ли ще се съобразяваме с принципа на ненамеса. В такъв случай много повече би ни разтревожил въпросът, какво тя може да направи с *нас*, отколкото обратното!

В дъното на залата бавно се надигна стар човек, най-старият, когото д-р Варли бе виждала на Таласа. Председателят набързо драсна някаква бележка и ѝ я подаде: „Професор Дерек Уинслейд — 115 — ГОМ^[3] на т. наука — историк“. Доктор Варли за миг се замисли над значението на ГОМ, после внезапно се сети, че означава „патриарх“.

Символично е, помисли си тя, че доайенът на ласанската наука е историк. През цялата си седемстотингодишна история трите острова бяха дали само шепа оригинални мислители.

Но това не бе основание за критика. Ласаните са били принудени да изграждат инфраструктурата на цивилизацията си от нула; имало е малко възможности за изследвания, които не са били предназначени за пряко приложение. А имало е и по-сериозен и деликатен проблем — този за броя на населението. По което и да е време, в която и да е научна дисциплина на Таласа никога няма да има достатъчно работници; за да се достигне до „критична маса“ — минималният брой опониращи умове, необходим за поставяне началото на всяко фундаментално изследване в някакво ново поле на знанието. Само в математиката и музиката се явяват редки изключения на това правило

— един Рамануян или един Моцарт могат да се родят от нищото и да бродят сами из непознатите океани на мисълта. Най-известното име в ласанската наука бе Франсис Золтан (214–242). Името му и досега се споменаваше с уважение, петстотин години по-късно, но доктор Варли таеше известни резерви и спрямо неговите неоспорими качества. Струваше й се, че всъщност никой не бе разбрал същността на откритията му в областта на свръхтрансфинитните числа, а за доразвиване на идеите му — реалното изпитание на всички новосъздадени теории — изобщо не можеше да се говори. Дори сега прочутата му „последна хипотеза“ все още представляваше доказателство или опровержение.

Тя подозираше, но бе много тактична, за да си позволи да каже на ласанските си приятели, че ранната трагична смърт на Золтан е преувеличила заслугите му, обкръжавайки спомена за него с химерни надежди за това, какво е можело да бъде. Фактът, че бе изчезнал след отплаването си от Северния остров, бе вдъхновил съчинителите на многобройните романтични легенди и гадания — разочарование от любов, ревниви съперници, невъзможност да открие критични доказателства, ужас от самата свръхбезкрайност — нито едно от тях нямаше нищо общо с истината. Но всички те бяха допринесли за създаването на ореола около личността на най-изтъкнатия гений на Таласа, отишъл си в разцвета на своята творческа младост.

Но за какво говореше старият професор? О, за бога! Винаги когато се стигне до задаването на въпроси, все ще се появи някой, който да постави на разискване най-неуместната тема или да се възползува от възможността да тълкува някоя любима хипотеза. През дългата си практика доктор Варли се бе научила да се справя добре с такива натрапници и обикновено успяваше да ги осмее. Но сега от нея се очакваше почтително отношение към един ГОМ, заобиколен от уважението на колегите си, а освен това и на негова територия.

— Професор, ъ... Уинздейл...

— *Уинслейд!* — прошепна припряно председателят, но тя реши, че ако се поправи, само ще влоши нещата, и продължи:

— Въпросът, който зададохте, е много интересен, но е предмет на друга лекция. Или по-скоро — на поредица от лекции. Дори и тогава само ще го зачекнем. Но да разгледаме първата му част. Няколко пъти вече чуваме подобна критика — просто не е вярно! Изобщо не

сме правили опит, както казвате вие, да крием тайната на квантовия двигател. Пълната научна теория се съхранява в информационното хранилище на кораба и е включена в материала, който ще бъде прехвърлен във вашето хранилище. Като съобщавам тези неща, не искам да възбудям празни надежди. Честно казано, *никой* от действащия екипаж на кораба не разбира същината на двигателя. Ние знаем как да го управляваме — това е всичко! В хибернакулума на кораба спят трима учени, за които се предполага, че са експерти по двигателя. Опасявам се обаче, че ако ги събудим, преди да стигнем до Сейгън-2, това наистина ще ни навлече сериозни неприятности! Хората полудяваха, като се опитваха да си представят геометрикодинамичната структура на хиперпространството или търсеха отговор на въпроса защо Вселената първоначално е имала единадесет измерения вместо много по-красивото число — десет или дванадесет например. Когато се записах в курса по „Основи на двигателните сили“, моят инструктор ми рече: „Ако можеше да разбереш квантовия двигател, нямаше да си тук! — щеше да бъдеш горе, на Лагранж-1, в Института за авангардни технологии“. И той ми каза едно полезно сравнение, което ми позволи да заспивам отново, когато се събуждах нощем от кошмари, в които подсъзнанието ми се опитваше да си представи какво всъщност представлява десет към минус тридесет и три сантиметра.

„Екипажът на «Магелан» трябва да знае само какво прави двигателят“, каза ми инструкторът, „той е нещо подобно на инженерния персонал, гриещ се за поддържането на електроразпределителната мрежа. Щом знаят добре как да включат храненето с енергия, не им е необходимо да знаят как се генерира тя. Може да идва от нещо много елементарно като динамото, слънчевата батерия или водната турбина. Те, естествено, биха могли да разберат принципите на действието им — но това не би им било необходимо, за да изпълняват добре задълженията си. Възможно е енергията да се получава и от много по-сложен източник, като ядрения или термоядрения реактор, или от муонов катализатор, или от Пенроуз Ноуд, или пък от ядрото на Хокинг-Шварцшилд — разбираш ли какво искам да ти кажа! *Някъде* в процеса на овладяването на знанията ще трябва да изоставят всякаква надежда, че ще разберат; но те все пак ще

бъдат напълно компетентни инженери, кадърни да подадат електричество, когато и където е необходимо.“

— По същия начин — продължи доктор Варли — ние можем да подадем на „Магелан“ команда да отлети от Земята за Таласа — и, надявам се, да продължи към Сейгън-2, — без да знаем какви сили и как всъщност управляваме. Но някой ден, след много векове, може би отново ще се роди гений като този, създал квантовия двигател... А кой знае, това може да се случи първо при вас. Някой бъдещ Франсис Золтан може да се роди на Таласа. И тогава *вие* ще дойдете да ни навестите.

В действителност тя не вярваше на това. Но то бе хубаво заключение, което предизвика буря от аплодисменти.

[1] *Екход* — в античната трагедия — заключителната част на драматично произведение. — Б.пр. ↑

[2] ТИЦ — Търсене на извънземни цивилизации. — Б.пр. ↑

[3] ГОМ — Grand Old Man (англ.) — буквално велик старейшина, патриарх. — Б.пр. ↑

22

КРАКАН

— Разбира се, може да стане. Без особени трудности — каза капитан Бей замислено. — Планирането по същество е завършено, проблемът с вибрирането на компресорите изглежда разрешен, подготовката на обекта протича предсрочно. Можем да отделим и хора, и машини, няма съмнение — но наистина ли идеята е добра?

Той огледа петимата старши офицери, насядали около кръглата маса в заседателната зала на ръководството на Тера нова. Като по даден сигнал всички се обърнаха към доктор Колдър, който въздъхна и разпери ръце примирително:

— Ясно, проблемът не е чисто технически. Моля да ме запознаете с подробностите!

— Положението е следното — започна заместник-капитан Мълайна. Намалиха светлините и Трите острова се появиха на масата, плувайки на частица от сантиметъра над нея, като идеален подробен макет. Но съвсем не бе макет, защото, ако мащабът се увеличише достатъчно, щяха да се виждат жителите, заети с всекидневните си грижи. — Мисля, че ласаните все още се страхуват от връх Кракан, макар че в действителност той е кротък вулкан — в края на краищата никого не е убил! Там е сърцето на вътрешно-островната комуникационна система. Върхът се намира на шест хиляди метра над морското равнище — без съмнение най-високата точка на планетата. Така че това е идеалното място за антенен парк; всички далекосъобщителни съоръжения са насочени натам и оттам информацията се излъчва обратно към островите.

— Винаги ми се е струвало странно — каза Колдър, — че в продължение на две хиляди години човечеството не е открило нищо по-добро от радиовълните.

— Вселената се е родила само с един електромагнитен спектър, доктор Колдър. И ние трябва да го използваме, колкото е възможно по-добре. А ласаните имат късмет — дори между най-отдалечените точки на Северния и Южния остров разстоянието е само триста

километра. Върх Кракан може да ги покрие и двете. На Таласа могат да се справят отлично и без комуникатори. Трудността идва само от мъчния достъп до него и климата там. Най-разпространената шега тук е, че Кракан е единственото място на планетата, за което може да се каже, че има климат изобщо. На всеки няколко години някой трябва да се изкатерива по планината, за да поправи една или друга антена, да смени слънчеви батерии или елементи и да изчисти преспите сняг. Не е голям проблем, но представлява доста тежка работа.

— Което ласаните избягват винаги — вметна заместник-командирът Нютън, — когато е възможно. Не че имам нещо против да си пестят енергията за по-важни неща — като за спортни игри и атлетика например.

Тя щеше да добави и „за да се любят“, но това бе вече чувствителна струна за много от колегите ѝ и забележката можеше да не им се понрави.

— Защо трябва да *се катерят* по планината? — запита Колдър. — Защо просто не отлетят до върха? Разполагат с вертикално излитащи въздушни апарати.

— Да, но там горе въздухът е много разреден, а доколкото го има, е твърде опасен. След няколко критични инцидента ласаните предпочели по-трудния вариант.

— Разбирам — каза Колдър замислено, — известният принцип за ненамеса! Нима смятате, че ще отслабим готовността им да разчитат на собствените си сили? Само до незначителна степен, бих казал. Но ако не откликнем на такава скромна молба, ще предизвикаме възмущение. И с основание, разбира се, като се има предвид колко много ни помагат за организирането на ледодобивната инсталация.

— И аз съм на същото мнение. Някакви възражения?... Много добре. Господин Лоренсън, моля заемете се с организацията! Използвайте космоплана, щом смятате, че е най-подходящ за целта, но само в случай че не е необходим за операция „Снежинка“!

Мойсей Колдър обичаше планината. Тя го караше да се чувства по-близо до бога, в чието съществуване той все още се съмняваше.

Надничайки от ръба на високата вулканична чаша, той видя долу море от вулканична лава, отдавна втвърдена, но все още изхвърляща облаци дим през десетина пукнатини. Оттатък ясно се виждаха двата големи острова, разстлали се като тъмни облаци по западния хоризонт.

Хапещият студ и необходимостта да отброява всяко вдишване придаваха пикантно усещане на изживяването всеки миг. Много отдавна, в някакъв древен пътепис или приключенски роман бе прочел фразата: „въздух, упойващ като вино“. Тогава изпита желанието да запита автора колко вино е вдишал напоследък. Но сега изразът не му звучеше никак смешно.

— Разтоварихме всичко, Мойсей. Готови сме за отлитане.

— Благодаря, Лорън! Искаше ми се да остана, докато се върнеш довечера да прибереш всички, но може би е опасно да се стои дълго на тази височина.

— Инженерите донесоха кислородни бутилки, знаеш...

— Нямах предвид само това. Някога моят съименник е преживял много беди, казват, на такава една висока планина...

— Извинявай, не те разбирам.

— Няма значение. Било е много, много отдавна.

Когато космопланът се издигна от ръба на кратера, хората от работната група весело им махнаха. Сега, след като всички инструменти и машини бяха разтоварени, заеха се с най-важното въведение, задължително за всяко начинание на ласаните — да направят чая...

Докато издигаше внимателно космоплана, Лорън се стараеше да избегне сложната плетеница от антени — буквално всички възможен видове конструкции. Те до една бяха насочени на запад, към другите два острова, тъмнеещи нататък. Ако случайно прекъснеше някое множество от лъчи, безброй гигабайти информация безвъзвратно щяха да се загубят и тогава ласаните щяха да съжалят, че са ги помолили за помощ.

— Но ти не летиш към Тарна?

— След минута ще обърна. Искам да видя планината. Ах... Ето я!

— Какво? О, да! Хм... Кракан!

Ласанската ругатня бе съвсем на място. Под тях зееше, разцепил сякаш земята, дълбок пролом, широк около сто метра. И на дъното на

пролома бушуваше самият ад. Там, току под повърхността, все още горяха огньове от сърцето на тази млада планета. Към морето лениво течеше светеща в жълто, изпъстрена с алени петна река от лава.

Как могат да бъдат сигурни, чудеше се Колдър, че вулканът се е успокоил? Не изчаква ли по-скоро благоприятен момент?

Но не потокът от лава прикова вниманието им. Отвъд него се виждаше малък, широк километър кратер и на ръба му стърчеше самотна порутена кула. Когато се приближиха, разбраха, че някога тук е имало три такива кули, равномерно разположени по ръба на вулканичната чаша, но от другите две бяха останали само основите им.

Дъното на кратера бе покрито с купища заплетени кабели и разхвърляни метални листове — явно останки от голямата радиоантена, издигала се някога на това място. В средата, потопени отчасти в малкото езеро, образувало се от честите дъждовни бури в планината, се виждаха развалините на приемателно-предавателната апаратура.

Обиколиха няколко пъти над руините на последната връзка със Земята, всеки зает със собствените си мисли. Лорън пръв наруши тишината:

— Голяма бъркотия, но няма да бъде трудно да се поправи. Сейгън-2 е само на дванадесет градуса на север — по-близо е до екватора, отколкото е била Земята. Дори ще е по-лесно да се насочат към нея лъчите на отражателната антена.

— Отлична идея! Като завършим ледения щит на кораба, ще им помогнем да започнат. Макар че не се нуждаят много от помощта ни, вероятно защото не се налага да се бърза. В края на краищата още четири столетия ще изминат, преди да им се обадим — дори ако се приеме, че още с пристигането си там ще започнем излъчванията.

Лорън направи видеозапис на картината и се приготви за снижаване на космоплана надолу по склона на планината, преди да завие към Южния остров. Едва ли се бе спуснал на хиляда метра, когато го стресна тревожният глас на Колдър:

— Какъв е този дим на североизток? Прилича на сигнал за бедствие!

В средата на хоризонта, на фона на безоблачно синьото таласко небе, се издигаше стълб бял дим. Преди няколко минути го нямаше с положителност.

— Да погледнем! Може би някоя лодка е в беда!...

— Знаеш ли на какво ми напомня? — възкликна Колдър.

Лорън повдигна рамене в отговор.

— Прилича на фонтан, изхвърлен от кит. Когато излизаха на повърхността да подишат, те изхвърляха гейзери от водни пръски, които много приличаха на това тук.

— Има две слаби места в твоята интересна хипотеза — отбеляза Лорън, — този гейзер тук е висок най-малко хиляда метра. Какъв ти кит!

— Съгласен. А и водните фонтани на китовите продължават само по няколко секунди. Какво е второто ти възражение?

— Там не са открити води, ако се гледа по картата. Толкова за варианта с лодката.

— Но това е смешно — нали *цялата* Таласа е един безкраен океан? О... да! Разбирам! Великата източна прерия! Да, ето откъде започва. Човек почти би могъл да си представи, че онова там долу е суша.

Срещу тях бързо се приближаваше плаващият континент на родената от морето растителност, която покриваше голяма част от Талаския океан и генерираше почти всички кислород в атмосферата на планетата. Той представляваше непрекъснат слой от отровнозелени водорасли и на вид изглеждаше достатъчно твърд, за да може да се ходи по него. Само отсъствието на релеф издаваше истинската му природа.

Но на едно място на километър навътре плаващата прерия не бе нито равна, нито непрекъсната. Нещо вреше под повърхността ѝ, като от време на време изхвърляше грамадни облаци пара и купища разкъсани водорасли.

— Трябваше да се сетя! — възкликна Колдър. — Рожба на Кракан!

— Ами, разбира се! — откликна Лорън. — Ето, че се събужда! За пръв път, откакто сме тук! Ето как са се родили островите!

— Да. Вулканичната дейност се движи твърдо на изток. След няколко стотици години ласаните може би ще разполагат с цял архипелаг!

Те покръжиха още няколко минути над разбунената прерия от водорасли, после се върнаха назад, обратно към Източния остров. За

много хора този подводен вулкан, все още борещ се за правото да се роди, щеше да бъде страховита, приковаваща вниманието гледка...

Но не и за хората, които бяха видели гибелта на Слънчевата система.

ЛЕДЕНИЯТ БЛОК

Президентската яхта, *наричана още* Първи междуостровен ферибот, никога през три вековното си съществуване не бе изглеждала толкова красива. Цялата беше обкичена с разноцветни знаменца, изпъкващи ярко на пряснобоядисаните в бяло бордове. За беда обаче или боята, или бояджиите се бяха свършили, преди да бъде свършена работата до края, така че капитанът ѝ трябваше да прави сложни маневри, за да пусне котвата, когато яхтата е обърната към брега с десния си борд.

Президентът, г-н Фарадайн, също бе празнично пременен — облечен във фамозна дреха (изработена от госпожа президентшата), нещо средно между тогите на римските императори и костюмите на първите астронавти. Той, изглежда, не се чувствуваше много удобно в нея и капитан Сърдар Бей с благодарност огледа *своята* униформа, състояща се само от обикновени бели шорти, риза с отворена яка и пагони на раменете и общита със златист ширит шапка, в която се чувстваше чудесно, макар че не бе я носил толкова отдавна, че не си спомняше кога за последен път я е слагал.

Президентът току настъпваше тогата си, но все пак официалната обиколка мина много добре, а „изпитанието“ на великолепното малко копие на ледодобивната инсталация премина отлично. Тя произвеждаше в неограничено количество шестоъгълни ледени „снежинки“, подходящи за чаша с разхладителни напитки. Посетителите не разбираха същността на названието „снежинка“, но кой би могъл да ги укори за това? В края на краищата хората от Таласа, виждали сняг някога през живота си, се брояха на пръсти.

Възползували се вече от продукта на копието, те слязоха на брега, за да разгледат оригинала, изграден върху няколко хектара от крайбрежието на Тарна. Дълго време лодките отиваха до брега и се връщаха като совалки, за да превозят хората от яхтата — президента и антуража му, капитан Бей и офицерите му и всички останали гости на борда ѝ. Сега те с благоговение стояха пред ръбовете на

двадесетметровия, дебел два метра първи шестоъгълен леден блок, блестящ в залеза на слънцето. Това не само че бе най-големият изкуствен леден къс, който ласаните бяха виждали някога — той вероятно бе и единственият на планетата. Дори на полюсите почти не съществуваше вероятност за образуване на лед. На Таласа липсваха големи континенти, които да преграждат циркулацията на океанските води, и екваториалните течения бързо стопяваха всяка едва образувала се ледена кора.

— А защо именно *такава* форма? — запита президентът.

Заместник-капитан Мълайна си пое дъх. Сигурен бе, че това вече няколко пъти е обяснявано.

— Вечният проблем за покриване на дадена повърхност с еднакви плочи — отговори той търпеливо. — Може да се избира само между три форми — квадрати, триъгълници и шестоъгълници. В нашия случай най-подходящ е шестоъгълникът, тъй като такъв тип плоча се манипулира по-лесно в пространството. Ледените блокове, повече от двеста на брой, всеки тежащ по шестстотин тона, ще се допират един до друг, докато се образува предпазният щит. Той представлява огромен сандвич, образуван от три слоя. При увеличаване скоростта на кораба ледените блокове ще се притискат и слепят плътно един към друг, като по този начин ще се образува огромен диск или пресечен конус, ако трябва да съм по-точен.

— Подсказвате ми нещо — през целия разнообразен следобед президентът за пръв път изглеждаше въодушевен. — На Таласа никога не сме имали дисциплини върху лед. Хубав спорт! Имало е и игра, чувал съм, която се е наричала „Хокей на лед“, въпреки че не съм много сигурен дали ми се иска да възродя точно *нея*, като имам предвид видеозаписите, които сме гледали. Но би било чудесно да ни направите ледена площадка за провеждането на Олимпийските игри! Възможно ли е?

— Ще трябва да помисля — тихо отговори заместник-капитан Мълайна. — Интересна идея наистина! Вероятно, ще ме уведомите колко лед ще ви бъде необходим?

— С удоволствие! Ще бъде чудесен начин за използване на ледодобивната инсталация, след като свършите работата си!

Внезапен трясък спаси Мълайна от необходимостта да отговаря. Бяха започнали фойерверките и през следващите двадесет минути

небето над острова изригваше сякаш многоцветна жар.

Ласаните обожаваха илюминациите и не пропускаха възможност да им се наслаждават. В представлението се намеси и лазерна феерия — още по-великолепна дори! И по-безопасна. Но пък липсваше миризмата на барут, която внасяше последния щрих към магическата картина.

Когато тържеството свърши и официалните лица се отправиха към яхтата, заместник-капитан Мълайна каза замислено:

— Президентът може да ти поднесе какви ли не изненади, макар че все за едно и също мисли. Уморих се вече да слушам за тази негова проклета Олимпиада. Но признавам, че идеята за ледената площадка е много хубава и вероятно ще породи добри чувства към нас.

— Аз обаче спечелих облога! — възкликна заместник-командир Лоренсън.

— Какъв облог? — попита капитан Бей.

Мълайна се засмя:

— Да не повярваш чак. Понякога у ласаните като че ли липсва тази черта *любознателността* — приемат всичко за даденост. А може би трябва да се чувстваме поласкани от вярата им в техническото ни „ноу-хау“. Сигурно си мислят, че и антигравитация имаме! На Лорън му хрумна да изключи това от обясненията и излезе, че е бил прав — президентът изобщо не помисли да зададе въпроса, който аз например бих задал първо — как точно смятаме да вдигнем сто и петдесет хиляди тона лед горе, на „Магелан“!

ИНФОРМАЦИОННОТО ХРАНИЛИЩЕ

Мойсей Колдър бе щастлив, че може да бъде сам сред катедралната тишина в библиотечната зала на Площадката на първото кацане в продължение на толкова часове и дни, колкото можеше да отдели. Отново изпитваше вълненията на млад студент, изправен пред царството на знанията и изкуството на човечеството. Изживяването бе и радостно, и потискащо: цяла вселена се простираше само на косъм от него, но частта, до която би могъл да се докосне през краткия си човешки живот, бе толкова незначително малка, че понякога го връхлиташе отчаяние. Той беше като гладен човек, пред когото са сложили безкрайно дълга, отрупана с ястия трапеза, пир — така зашеметяващ, че чак да загубиш апетита си.

А това богатство от мъдрост и култура бе съвсем малка част от човешкото наследство; много от онова, което Мойсей Колдър познаваше и обичаше, липсваше тук, той добре знаеше — съвсем не случайно, а умишлено.

Преди хиляди години способни люде, изпълнени с добра воля, прегледали библиотеките на Земята, като преценявали какво да се запази и какво да се изхвърли, и пренаписали историята. Критерият за подбор бил прост, но много труден за спазване. Дадено произведение на изкуството или документ от миналото се залагали в паметта на корабите разселници само ако допринасяли за оцеляването и социалната стабилност на новите светове.

Задачата, разбира, се, била и сложна за изпълнение, и тежка за душата. Със сълзи на очи хората от подборните комисии оставили настрана Ведите, Библията, Трипитаката и Корана и огромно количество литература — художествена и публицистична, — написана на тяхна база. Въпреки цялата красота и мъдрост на тези книги не трябвало да се позволи старата отрова на религиозната омраза, на вярата в свръхестественото и верските измислици, с които милиони мъже и жени се утешавали някога с цената на умопобъркване, да се инфектират нови планети и бъдещи общества.

В голямото пречистване се бяха изгубили и произведенията на великите романисти, поети и драматурзи, които във всеки случай биха изгубили значението си без философската им и културна основа. Омир, Шекспир, Милтън, Толстой, Мелвил, Пруст — последният велик белетрист, преди електронната революция да залее страниците ма книгите, — всичко, което бе останало от тях, бе само няколко стотици хиляди внимателно подбрани пасажа. Всичко, което се отнасяше до войни, насилия и разрушителни страсти, също бе изхвърлено. Ако новосъздадените — и да се надяваме по-добри — наследници на *хомо сапиенс* ги преоткриеха, в отговор те несъмнено биха създали своя собствена литература. Нямаше нужда да им се предлагат предварителни поощрения.

На музиката, с изключение на операта, ѝ бе провървяло повече, също и на визуалните изкуства. Но абсолютният обем на съществуващото бе толкова огромен, че подборът и в тази област бил наложителен, та макар и произволно понякога. Бъдещите поколения на много светове щяха да се чудят какви са били първите тридесет и осем симфонии на Моцарт, Втората и Четвъртата на Бетховен, Третата и Шестата на Ян Сибелиус.

Мойсей Колдър напълно разбираше своята отговорност пред поколенията, а съзнаваше и некомпетентността си — некомпетентността на *който и да е*, колкото и талантлив да е той, за да се справи със задачата, която му предстоеше. Горе, на борда на „Магелан“, съхранени на сигурно място в гигантските банки-памет, имаше много произведения, за които хората на Таласа никога не бяха чували и от които биха се възхитили, та дори да не могат да ги разберат напълно. Великолепното претворяване на „Одисея“ от двадесет и пети век — военна класика, написана с болка и терзание, надзъртаща назад във времето, след половин хилядолетие мир; великите Шекспирови трагедии, великолепно преведени от Файнбърг на езика „лингва“; „Война и мир“ на Лий Чоу — часове и дни щяха да му бъдат необходими, за да изброи всичките заглавия.

Понякога, когато оставаше в библиотеката на комплекса „Площадка първо кацане“, Колдър се изкушаваше да влезе в ролята на бог пред тези толкова щастливи и далеч не наивни хора. Би могъл да сравни листингите от банките-памет тук с тези на кораба, нанасяйки пропуснатото или сбитото. По принцип не беше съгласен с нито една

от формите на цензуриране, но често му се залагаше да признае като мъдро решение изхвърлянето на някои текстове — разумно поне за първите години, в които се е създавала колонията. Ала сега, когато тя вече твърдо бе стъпила на краката си, може би малко външение или инжектиране на жажда за творчество биха били от полза...

Случваше се да нарушат уединението му — повикваха го от кораба или пък групи от млади ласани идваха на посещение, за да се запознаят с първите страници от историята си. Не се дразнеше от това, дори понякога му доставяше голямо удоволствие.

Повечето следобеди, с изключение само на тези, в които имаше задължения, каквито в Тарна се считаха за неотложни, Мириса идваше горе на хълма. Обикновено яздеше своя красив Боби — кастрирано конче от породата палонимо^[1]. Земяните много се учудиха, когато разбраха, че на Таласа има коне — те изобщо не бяха виждали живи коне на Земята. Но ласаните обичаха животните и бяха възродили много от земните видове, възползувайки се от огромните банки с генетичен материал, който бяха наследили. Понякога те бяха съвсем безполезни, дори досадни като пакостните малки маймуни-катерици например, които постоянно крадяха дребни предмети от тарнанските къщи.

Мириса обикновено носеше някакъв деликатес — плодове или някое от многобройните видове местни сирена, които Колдър приемаше с благодарност. Но той бе още по-благодарен за компанията ѝ; кой би повярвал, че Мойсей Колдър, който много пъти бе говорил пред пет милиона души — повече от половината на последното земно поколение! — сега се задоволяваше само с един слушател...

— Ти произхождаш от древен библиотечарски род — каза ѝ Мойсей, — затова мислиш само в мегабайти. Но позволи ми да ти напомня, че „библиотека“ произхожда от дума, която означава *книга*. А имате ли книги на Таласа?

— Разбира се, че има! — отвърна Мириса възмутено. Тя още не можеше да различи кога е сериозен и кога се шегува. — Милиони... Е... не! Хиляди. На Северния остров има един човек, който издава по пет-шест на година, в тираж по неколкостотин броя. Много са красиви и скъпи. Обикновено ги поднасяме като подаръци при специални

случаи. На мене ми подариха една за двадесет и първия ми рожден ден — „Алиса в страната на чудесата“.

— Ще ми я покажеш ли някога? Много обичам книгите, имам стотина на кораба. Може би затова, когато чуя някой да говори в байтове, превръщам ги в книги. Деля на един милион и си представям една книга... един гигабайт е равен на хиляда книги... и т.н. Това е единственият начин да разбера за какво всъщност става въпрос, когато хората говорят за банки-данни и трансфер на информация. А колко е голяма библиотеката ти?

Без да сваля очи от Колдър, Мириса зашари с пръсти по клавиатурата.

— Това е още нещо, което никога не съм могъл да правя. Някой казал, че след двадесет и първи век хората се разделили на два вида — вербални^[2] и дигитални^[3]. Аз мога да си служа с клавиатура, когато трябва, разбира се, но предпочитам да разговарям с електронните си колеги.

— Според проверката до последния кръгъл час — каза Мириса — шестстотин и четиридесет и пет терабайта.

— Хм... почти един билион книги. А какъв е бил броят на книгите първоначално?

— Това мога да ти кажа и без да проверявам — шестстотин и четиридесет.

— Така, за седемстотин години...

— Да, да! За толкова години сме успели да създадем само няколко милиона книги.

— Аз не критикувам! В края на краищата качеството е много по-важно от количеството. Бих искал да ми покажеш кое според тебе е най-хубавото произведение на ласанската литература, също и в музиката. Трябва да решим проблема какво да ви дадем *ние*. На „Магелан“ има над хиляда мегакниги — в банката с общ достъп. Разбираш ли какво означава това?

— Ако кажа „да“, ще ти отнема правото да ми отговориш. Не съм толкова жестока!

— Благодаря ти, мила. Наистина това е ужасен проблем, който ме преследва от години. Понякога си мисля, че Земята е трябвало да бъде разрушена по-рано. Човешката раса пъшкаташе, смазана от информацията, създадена от самата нея.

— В края на второто хилядолетие тя произвежда само — само! — равностойното на един милион тона книги на година. А аз говоря само за тази информация, за която се считало, че е постоянна ценност, така че да се съхранява безкрайно.

— Към края на третото хилядолетие цифрата се умножила най-малко сто пъти. От изобретяването на писмеността до гибелта на Земята е изчислено, че са написани десет милиарда книги. И както казах, от тях на борда ние имаме около десет процента. Ако ви стоварим всичко това, дори да приемем, че имате възможност да го съхранявате, направо ще ви затрупаме. А такова нещо не буди уважение — то ще задържи собственото ви културно и научно развитие. Пък и повечето материал не би означавал нищо за вас; векове ще ви бъдат, нужни, за да отделите житото от плевата...

Странно, помисли си Колдър, защо не съм направил тази аналогия по-рано? Тя характеризира точно опасността, за която тръбяха опонентите на ТИЦ. Е, ние не срещнахме извънземен разум, дори не успяхме да открием такъв. Но на ласаните това току-що им се случи — и извънземните сме *ние*...

Все пак въпреки напълно различния им произход той и Мириса имаха толкова общо помежду си. Нейната любознателност и интелигентност бяха ценности, които трябваше да се подхранват; дори между колегите му от екипажа нямаше такъв, с когото да може да води толкова вълнуващи разговори. Понякога на Колдър му бе толкова трудно да отговаря на въпросите ѝ, че единствената му защита бе контраатаката.

— Чудно ми е — каза ѝ той след един особено изчерпателен кръстосан разпит върху междупланетната политика в Слънчевата система, — че не си поела по стъпките на баща си и не си останала да работиш тук постоянно. Това би било идеалното решение за тебе.

— Изкушавах се. Но неговият живот премина в търсене и подготвяне на отговори на чужди въпроси, в съставяне на досиета за бюрократите на Северния остров. Той никога не е имал време за собствените си интереси.

— А ти?

— Аз обичам да събирам факти, но и да наблюдавам приложението им. Затова ме определиха за заместник-директор по Проекта за развитие на Тарна.

— Който, страхувам се, ние саботирахме с нашите операции. Така поне ми каза директорът, когато го срещнах веднъж пред канцеларията на кметицата.

— Знаеш, че Брант не го е казал сериозно. Проектът е дългосрочен и датите за приключването му са определени приблизително. Ако зимният олимпийски стадион бъде построен тук, сигурно ще се наложат някои изменения, за добро — вярват повечето от нас! Разбира се, северняците искат той да бъде построен при тях — смятат, че Първата площадка ни е повече от достатъчна.

Колдър се подсмихна. Той добре знаеше съперничеството между двата острова, продължило поколения наред.

— Е! Не е ли така? Още повече че и нас ни имате като допълнителна атракция. Не трябва да сте прекалено алчни.

Те бяха започнали да се опознават — и да се харесват — един друг толкова много, че можеха да се шегуват за Таласа или „Магелан“ с еднаква безпристрастност. И между тях вече нямаше тайни; можеха да разговарят честно и открито за Лорън и Брант, и... Мойсей Колдър разбра, че най-сетне можеше да говори за Земята.

— О, не мога да изброя на колко места съм работил, Мириса — повечето от тях не бяха толкова отговорни обаче. Длъжността, на която се задържах най-дълго, бе професор по политически науки в Кеймбридж, Марс. Не можеш да си представиш колко конфузии се получаваха *тогава*, защото имаше един по-стар университет в град, който също се наричаше Кеймбридж, но бе в Масачузетс, и един още по-стар — в Кеймбридж, Англия. Но към края Ивлин и аз все повече и повече се забърквахме в преките социални проблеми и подготовката на масовото емигриране. Изглежда, имах известен ораторски талант и можех да помогна на хората да приемат по-леко бъдещето, което ги очакваше. Все пак ние никога не повярвахме *истински*, че Краят ще настъпи в наше време — кой би могъл! И ако някой ми бе казал, че ще изоставя Земята и всичко, което съм обичал...

Вълнение премина по лицето му и Мириса изчака в съчувствена тишина, докато той възвърна спокойствието си. Имаше толкова много въпроси, които ѝ се искаше да зададе, че цял живот нямаше да стигне, за да получи отговор на всичките, а разполагаше само с една година,

докато „Магелан“ отново щеше да се отправи по своя път сред звездите.

— Когато ми казаха, че съм необходим, използвах целия си философски опит и умение да водя спор, за да им докажа, че не са прави. Бях прекалено стар; всичките знания, които имах, бяха съхранени в банките-памет; други хора по-добре биха могли... всичко друго, но не и *истинската* причина.

Накрая Ивлин взе решението вместо мене. Вярно е, Мириса, че в някои случаи жените са по-силни от мъжете — но защо ли ти говоря всичко това?

„Ти си им нужен! — бяха последните й думи. — Ние прекарахме четиридесет години заедно, а сега — само един месец остава! Върви, любов моя! И не ме търси!“

Никога няма да узная дали и тя е видяла Края на Земята, както го видях аз — когато напускахме Слънчевата система.

[1] *Палонимо* — порода светлокафяви коне от южните щати на САЩ. — Б.пр. ↑

[2] *Вербален* — говорещ, изразяващ се с думи. — Б.пр. ↑

[3] *Дигитален* — служещ си с пръсти, изразяващ се чрез клавиатура. — Б.пр. ↑

25

СКОРПИОНЪТ

Той и по-рано, когато бяха на незабравимия излет с лодката, бе виждал Брант разсъблечен, но никога не си бе давал сметка колко много изпъкват мускулите на по-младия мъж. Лорън винаги бе полагал грижи за тялото си, но откакто напуснаха Земята, почти нямате възможност да спортува и тренира. А Брант вероятно всеки ден от живота си бе зает с някакво тежко физическо усилие, личеше си. Лорън нямаше никакви шансове срещу него, освен ако успееше да извика в спомените си някое от великите военни изкуства на старата Земя, макар че не владееше нито едно от тях.

Цялата тая история бе абсолютно нелепа. Ей ги колегите му — хилеха се като празни тикви. Капитан Бей държеше хронометъра. И Мириса — с израз, който можеше да се окачестви само като самодоволство.

— ... Две... едно... нула... СТАРТ! — чу се гласът на капитана.

Брант се хвърли върху него като кобра в нападение. Лорън се опита да избегне удара, но с ужас откри, че не може да контролира тялото си. Струваше му се, че времето е забавило ход. Краката му тежаха като олово, не се подчиняваха на тялото му... Щеше да загуби не само Мириса, но и мъжеството си...

За щастие събуди се точно в този момент, но сънуваното все още не му даваше мира. Ясно откъде идваше този сън, но това не го правеше по-малко тревожен. Чудеше се дали да го разкаже на Мириса. На Брант — не. Той все още се държеше приятелски, но присъствието му вече го смущаваше. Днес обаче Лорън го очакваше с нетърпение; ако бяха, верни предположенията му — сблъскваха се с нещо много по-важно от личните си интереси.

С нетърпение очакваше да види реакцията на Брант при срещата с неочаквания, дошъл през нощта гост.

Бетонният канал, по който морската вода влизаше в замразяващата инсталация, бе дълъг сто метра и свършваше в кръгло езеро, което събираше необходимото точно за една „снежинка“ количество вода. Чистият лед е слаб строителен материал, затова трябваше да се укрепи. Оказа се, че дългите „лиани“ на келпа^[1] от Великата източна прерия са евтин и подходящ арматурен материал. Бяха нарекли замразената смес „айскрит“. Тя гарантираше, че по време на седмиците и месеците на ускоряване на „Магелан“ няма да се получи приплъзване между слоевете както при ледниците.

— Ето го! — Лорън и Брант Фолкхънър се бяха навели над езерцето и се взираха към дъното през една дупка в килима от морска растителност. Съществото, което ядеше от нея, приличаше, общо взето, на земния рак омар, но бе два пъти по-голямо от човешки ръст.

— Виждал ли си някога *подобна* твар?

— Не! — възкликна Брант. — И не съжалявам. Какво чудовище! Как го хванахте?

— Не сме го хванали. Или е доплувало, или е допълзяло само от морето, по канала. После е намерило келпа и е решило да си похапне безплатно.

— Нищо чудно, че има такива щипки. Тези стъбла са много жиливи.

— Е, поне е вегетарианец.

— Кой знае! Нямам никакво желание да проверявам.

— Надявах се, че ти можеш да ни кажеш нещо за него.

— Ние не познаваме и една стотна от съществата, които обитават Ласанския океан. Някой ден ще построим изследователски подводници и ще слезем в дълбочините. Но толкова много са нещата, които трябва да се изследват преди тях, пък и заинтересованите са съвсем малко.

Скоро ще се заинтересуват повече, помисли си Лорън мрачно. Да видим кога ще забележи Брант.

— Доктор Варли се е поровила из архивите. Каза ми, че и на Земята е имало подобни същества, преди милиони, милиони години. Палеонтолозите са ги наричали съвсем сполучливо морски скорпиони. Древните океани са били интересни места.

— Точно из каквито Кумар би искал да броди — допълни Брант.
— Какво смятате да правите с него?

— Ще го изследваме и ще го пуснем.

— Виждам, белязали сте го вече.

Значи Брант забеляза. Браво!

— Не, не сме! Огледай го по-внимателно!

Когато коленичи на ръба на резервоара, на лицето на Брант се изписа удивление. Гигантският скорпион изобщо не му обърна внимание и продължи да клъцка морската трева със страшните си щипци.

Дясната щипка не изглеждаше да е създадена от природата. Над ставата ѝ се виждаше клуп от тел, увит няколко пъти като груба гривна.

Брант позна тази тел. Ченето му увисна и за момент остана онемял.

— Така... Правилно съм предположил — каза Лоренсън. — Сега вече знаеш какво е ставало с твоя капан за риби. Мисля, че ще е най-добре да се обадим на доктор Варли, а с вашите учени непременно трябва да разговаряме!

— Но аз съм астроном! — протестираше Ан Варли от офиса си на „Магелан“. — Необходим ви е специалист — зоолог, палеонтолог и етнолог едновременно — да не споменавам какви още други специалисти. Но се постарях да съставя програмата за търсенето. Ще намерите резултата във вашата Банка-2 под ключовото наименование „СКОРП“. А сега ви остава само да го потърсите — и ви желая успех!

Въпреки отказа ѝ доктор Варли, както обикновено, бе свършила отлична работа — внимателно бе преровила почти безмерния склад от знания в банките-памет на кораба. Насоката бе започнала да се оформя. Междувременно предметът на тяхното внимание все още мирно си пасеше в резервоара, сякаш непрекъснатият поток от хора, които идваха да го разглеждат или по-скоро зяпат, изобщо не го засягаше.

Въпреки ужасния си вид — щипците му бяха дълги почти половин метър и вероятно можеха да отсекаят човешка глава само с едно леко клъцване — съществото изглеждаше напълно безобидно. Изобщо не правеше опит да бяга, може би защото бе намерило такова изобилие храна тук. Всъщност оформи се мнението, че някакво

незначително количество химикал, излъчван от келпа, го бе примамило да влезе в резервоара.

Ако можеше да плува, изобщо не показваше желание да го прави, а се задоволяваше да пълзи наоколо на шестте си тронави крака. Дългото му четириметрово тяло, обвито с ярко оцветена твърда обвивка, беше членоразделно, което го правеше учудващо подвижно.

Друго, което силно впечатляваше, бе короната от мустаци или малки пипала, разположени около клинообразната му уста. Те изключително много, всъщност неприятно, приличаха на къси човешки пръсти и бяха сръчни също като тях. Несъмнено подаването на храната бе основната им функция, но явно можеха да вършат много повече неща и хората като хипнотизирани наблюдаваха как скорпионът ги използваше в комбинация с щипките си.

Имаше два чифта очи — единият от които големи и явно предназначени за слаба светлина, тъй като през деня оставаха затворени, — които вероятно му осигуряваха отлично зрение. Общо взето, съществото бе идеално екипирано за живот в собствената си околна среда — първото изискване за интелигентност.

Все пак никой не би заподозрял наличие на разум в такова странно същество, ако не беше телта, увита умишлено около дясната му щипка. Това във всеки случай не доказваше нищо. Както показваха анализите, на Земята бяха съществували животни, събирали какви ли не непознати за тях предмети, често изработени от хората, за да ги използват по необикновен начин.

Ако не бе документирано, никой не би повярвал за манията на австралийския скорец и североамериканския крадлив плъх да събират лъскави и цветни предмети и дори да ги подреждат в красиви фигури. Земята е била пълна с такива любопитни неща, които вече никога нямаше да бъдат разгадани. Може би талаският скорпион просто следваше същата безсмислена традиция по същите неразбираеми причини.

Оформиха се няколко хипотези. Според най-разпространената — защото поставяше най-малко изисквания за разум у скорпионите — телената гривна беше просто украшение. Поставянето ѝ непременно е изисквало известни умения; възникна и оживен спор дали съществото би могло да го направи без чужда помощ.

Тази помощ, разбира се, би могла да дойде и от човек. Възможно бе скорпионът да е избягал любимец на някой ексцентричен учен, но това изглеждаше съвсем неправдоподобно. На Таласа всички се познаваха добре и такава тайна не би могла да се запази дълго.

Имаше още една хипотеза, най-пресилената от всички, но от тези, които възбуждаха най-много размисъл:

Възможно бе гривната да е символ на ранг.

[1] *Келп* — кафяви морски водорасли. — Б.р. ↑

ВДИГАНЕ НА „СНЕЖИНКА“

Това бе висококвалифицирана работа с дълги периоди на изчакване и отегчение, което даваше възможност на лейтенант Оуен Флечър да има много време за размишления. Всъщност прекалено много време.

Той бе „вдичар“, който трябваше да прибира шесттонен „улов“ с помощта на невъобразимо здрава корда. Веднъж на ден самоуправляващата се захващаща сонда се спускаше до Таласа, размотавайки след себе си кабела по сложна крива, дълга тридесет хиляди километра. Сондата захващаше автоматично подготвени за преместване товар, извършваше необходимите проверки и започваше вдигането.

Най-критичните моменти бяха при изваждането, когато измъкваша „снежинката“ от замразяващата инсталация, и в края — при доближаването на огромния леден блок към „Магелан“, когато той трябваше да бъде спрял само на километър от кораба. Вдигането започваше в полунощ и продължаваше почти шест часа.

Ако доближаването и монтажът се извършваха, когато „Магелан“ лежеше в дневна светлина, най-важното беше леденият блок да се държи на сянка. В противен случай жарките лъчи на талаското слънце щяха да изпарят безценния товар в пространството. Трябваше да се управлява и нагласи така, че да застане зад големия антирадиационен екран. Тогава щипките на роботите телеоператори разкъсваха изолационното фолио, предпазващо леда по време на вдигането му до орбитата.

След това повдигащата люлка се отстраняваше и се връщаше обратно за следващия товар. Понякога огромната метална чиния с форма на шестоъгълен капак на титан, конструирана сякаш от някой ексцентричен готвач, залепваше към леда и тогава, за да се отлепи, се налагаше да бъде внимателно и прецизно нагрята.

Накрая леденият къс с идеална геометрична форма се задържаше неподвижно на сто метра от звездолета и започваше истински

сложната работа. Комбинация от шестстотин тона маса с нулево тегло бе напълно извън обхвата на инстинктивните човешки реакции; само компютрите можеха да кажат какви тласъци бяха необходими, и каква посока и в кой момент, за да се положи изкуственият айсберг на място. Но винаги съществуваше вероятност да се появи някаква извънредна ситуация или неочакван проблем извън възможностите и на най-интелигентния робот. Макар че досега не му се беше налагало да се намесва, Флечър беше готов да реагира, ако се случеше нещо.

Помагам да се построи, мислеше си той, гигантска пчелна пита от лед. Първият слой на питата вече бе почти готов, трябваше да се изградят още два. Ако нямаше аварии, щитът щеше да бъде завършен след сто и петдесет дни. Щяха да го изпитат при слабо ускорение, за да се съединят и слепят плътно отделните блокове, и тогава „Магелан“ щеше да поеме последното си пътешествие към звездите.

Флечър все още вършеше работата си съзнателно, но с ума си, не със сърцето си. То вече туптеше за Таласа. Той бе роден на Марс и в нейния свят намери всичко, което липсваше на неговата гола планета. Той бе видял плодовете на труда на много поколения негови предци да се стопяват сред пламъци; защо трябваше да започва всичко отначало в друг гол и жесток свят, а дотогава още толкова векове щяха да минат, когато тук, пред него, беше раят!

А освен това едно момиче го чакаше там долу, на Южния остров...

Той почти бе решил да скочи от кораба, когато му дойдеше времето. Земяните можеха да продължат и без него, нека да изпитват силите и уменията си — а може би и сърцата, и телата си щяха да разбият в студените скали на Сейгън-2 — той им желаше успех. Изпълнеше ли дълга си, този свят щеше да стане негов дом.

На тридесет хиляди километра по-долу Брант Фолкхънър също вземаше съдбоносно решение:

— Заминавам за Северния остров!

Мириса мълчеше. След минута, която се стори на Брант цяла вечност, едва пророни:

— Защо?

В гласа ѝ нямаше учудване, нито съжаление.

Толкова много се промени всичко, помисли си той, но преди да успее да ѝ отговори, тя добави:

— Зная, че не го обичаш.

— Може би там ще ми е по-добре. Както вървят нещата... Тук вече няма място за мен.

— Този дом винаги ще бъде твой!

— Не докато „Магелан“ е в орбита!

В тъмнината Мириса протегна ръка към вече непознатия човек до нея:

— Брант — прошепна тя, — не съм искала. Нито пък Лорън, сигурна съм!

— Това не помага много, нали? Честно казано, не мога да разбера какво намираш в него.

Мириса се усмихна. Колко ли мъже, помисли си тя, са казвали това на колко ли жени през цялата история на човечеството. И колко ли жени са питали „Какво намираш в нея?“

Нямаше какво да отговори, разбира се. Ако се опиташе, щеше да стане още по-лошо. Но понякога за собствено удовлетворение се опитваше да разбере какво бе привлякло нея и Лорън един към друг толкова спонтанно, още от първия миг, когато се срещнаха случайно.

Главното бе тайнствената химия на любовта, извън границите на разумното, необяснима за всеки друг, непосветен в илюзията. Но имаше и други причини, които можеха да се определят съвсем ясно и да се обяснят логично. Добре бе да знае кои бяха те; някой ден (и то много скоро!) това благоразумие може би щеше да ѝ помогне да преодолее момента на раздялата.

Първото бе очарованието от трагичното, което витаеше около всички земяни. Тя не пренебрегваше значението му, но то важеше не само за Лорън. Какво бе това толкова особено у него, което го отличавахе от Брант?

Като любовници не бяха кой знае колко различни, за да предпочете единия или другия; може би Лорън имаше по-богато въображение, но пък Брант бе по-страстен, макар че... не беше ли станал малко небрежен през последните няколко седмици. Тя щеше да е напълно щастлива с всеки един от тях. Не! Не беше *това*...

А може би търсеше причина, която изобщо не съществуваше... Не можеше да бъде едно отделно качество. По-скоро — комбинацията

от всички... Подсъзнателните ѝ инстинкти ги бяха доукрасили и Лорън бе спечелил пред Брант с няколко точки. Нима можеше да е толкова просто?

В едно отношение Лорън със сигурност превъзхождаше Брант: у него имаше стръв, неща толкова редки на Таласа. Той несъмнено бе попаднал сред избраните заради тези си качества; те щяха да му бъдат много необходими през идните векове.

Брант изобщо не беше амбициозен, въпреки че не му липсваше предприемчивост. Незавършеният му още проект за капани за риба бе доказателство за това. Единственото, което той искаше от Вселената, беше да му се предоставят интересни машини, с които да си играе; понякога Мириса си мислеше, че той и нея включва в същата категория.

Лорън, обратно, той бе един от великите изследователи и авантюристи. Той щеше да помогне да се направи историята, не би се оставил само да се подчинява на повелите ѝ. И все пак той можеше да бъде — е... в началото рядко, но сега вече все по-често — и сърдечен, и добър, и човечен. Бе се захванал да заледява моретата на Таласа, а собственото му сърце бе започнало да се топи...

— Какво ще правиш на Северния остров? — прошепна Мириса. Решението му бе вече окончателно.

— Искат да им помогна при сглобяването на „Калипсо“. Северняците не познават морето истински.

Мириса почувствува облекчение — Брант не бягаше просто така. Имаше работа там.

Работа, която щеше да му помогне да забрави — докато може би дойдеше време да си спомни отново.

ОГЛЕДАЛО НА МИНАЛОТО

Мойсей Колдър вдигна модула към светлината, вглеждайки се в него, като че ли четеше съдържанието му.

— За мене винаги ще си остане чудо — каза той, — че мога да държа така, между пръстите си, милиони книги. Интересно какво ли биха си помислили Какстън и Гутенберг?

— Кой? — запита Мириса.

— Хората, които са дали на човешкия род печатното слово. Но, знаеш ли, трябва да си плащаме сега за нашата изобретателност. Понякога ме навестява кошмар. Сънувам, че един от тези модули съдържа някаква съдбоносно важна информация — например лекарство за смъртоносна епидемия, но адреса го няма. *Някъде* в билионите страници е, но къде точно — не знаем. Колко страшно, да държиш отговора в ръката си и да не можеш да го намериш!

— Не разбирам проблема — каза секретарят на капитана. Като експерт по съхраняване и извикване на информацията Жоан Льо-Рой помагаше при трансфера между талаското информационно хранилище и кораба. — Знаеш ключовите думи; единственото, което трябва да направиш, е да настроиш на програма „търсене“. За няколко секунди могат да се проверят билиони страници.

— Развали ми кошмара! — въздъхна Колдър разочаровано. Само след миг обаче засия. — Но понякога се случва да не знаеш и ключовите думи. Колко пъти си попадал на нещо, което не си и подозирал, че ти е необходимо, преди да го намериш.

— В такъв случай организацията ти е лоша!

Те изпитваха удоволствие от тези иронични подмятания, а Мириса не винаги знаеше кога да ги приеме сериозно. Жоан и Мойсей не я изключваха нарочно от разговорите си, но двамата живееха в свят, толкова различен от нейния, и понякога ѝ се струваше, че слуша непознат език.

— Както и да е, мастър-индексът е пълен вече. Всеки от нас знае какво има другия; сега трябва просто — *просто!* — да решим какво

ще прехвърлим. Сигурно няма да е удобно, да не казвам, че ще е скъпо, да правим трансфер в разстояния от седемдесет и пет светлинни години.

— Това ми напомня — каза Мириса, — може би не трябва да ви го казвам... Миналата седмица тук идва делегация от Северния остров — президентът на Академията на науките и двама учени физици...

— Да видим дали ще позная! Квантовият двигател!?

— Правилно.

— Как реагираха?

— Изглеждаха и радостни, и учудени, че наистина е въведен. Направиха копие, разбира се.

— Желая им щастие! То ще им трябва много. А ти можеш да им предадеш следното: доказано е, че действителното предназначение на квантовия двигател съвсем не е толкова тривиално — изучаване на Вселената. Някой ден енергията му ще ни потрябва, за да предотвратим разпадането на нашия Космос в първоначалната му черна дупка и влизането му в следващия цикъл на съществуване.

Настъпи благоговейна тишина. Прекъсна я Жоан Льо-Рой малко прозаично:

— Не през животовремето на *това* правителство. Да се върнем към работата си! Още много мегабайта информация трябва да прегледаме днес.

Не може само да се работи. Имаше моменти, в които Колдър чувствуваше нужда да избяга от библиотечния сектор на Първата площадка, за да може да си отдъхне малко. Ходеше в галерията на изкуствата или поемаше по някоя от ръководените от компютър обиколки из Кораба-Майка (никога не повтаряше маршрута, опитваше се да го опознае колкото се може повече), или пък оставаше в музея, за да се връща назад във времето.

Посетителите там винаги бяха много — най-вече студенти или деца, придружавани от родителите си. Терама-представленията бяха интересни за всички. Понякога, когато използваше привилегията си да застава в началото на опашката, Мойсей се чувстваше малко виновен. Но се утешаваше с мисълта, че ласаните разполагаха с целия си живот, за да се наслаждават на панорамите на света, който никога не

бяха познавали, а той имаше само няколко месеца, в които отново можеше да посещава своя изгубен дом.

Беше много трудно да убеди новите си приятели, че не е възможно да намерят Мойсей Колдър в картините, които гледаха заедно. Онова, което виждаха, бе записано най-малко осемстотин години преди неговото време, защото Корабът-Майка бе излетял от Земята през 2751 година, а той се бе родил през 3541 година. И въпреки това понякога изведнъж се стряскаше, когато разпознаваше някоя картина — и спомените го връхлитаха с непоносима сила.

Представлението „Кафене на тротоара“ бе най-вълнуващото и винаги събуждаше много спомени. Той сядаше на малка масичка, скрита под сенник, пиеше вино или кафе, а край него течеше животът на някои от земните градове. Докато не станеше от масата, нямаше никакъв начин съзнанието му да разграничи картината от действителността.

Край него оживяваха големите градове на Земята: Рим, Париж, Лондон, Ню Йорк — през лятото и през зимата, през нощта или през деня, — той виждаше туристите, бизнесмените, студентите, влюбените да вървят, всеки по своя път. Често забелязали, че ги снимат, те му се усмихваха през вековете и... невъзможно бе да не им отвърне.

Имаше и други картини, в които човекът изобщо не присъствуваше; дори нищо, създадено от него. Мойсей Колдър виждаше отново, както в онзи, другия си живот, пръскащия се воден прах на водопада Виктория, луната, изгряваща над Големия каньон, снеговете на Хималаите, ледените урви на Антарктида. За разлика от градовете, които видя, те не се бяха променили през хилядолетието, преди да ги опознае той. И въпреки че бяха съществували дълго преди човека, не го бяха надживели.

ПОДВОДНАТА ГОРА

Скорпионът, изглежда, не бързаше. Съвсем спокойно за десет дни измина петдесетте километра. Прикрепеният не без трудности към черупката на ядосаното животно сонар бързо разкри един много интересен факт — пътят, който то следваше по дъното на морето, бе идеална права, като че то съвсем точно знаеше къде отива.

Каквато и да бе целта му, то, изглежда, я намери на дълбочина двеста и петдесет метра. След като стигна там, все още продължаваше да се движи, но вече се въртеше в ограничено пространство. Това продължи още два дни, после сигналите на ултразвуковия пулсатор изведнъж секнаха в средата на импулса.

Наивно бе обяснението, че скорпионът е бил изяден от нещо по-голямо и по-противно от самия него. Пулсаторът бе херметически затворен в здрав метален цилиндър; поне минута би била необходима, за да бъде разбит от каквито и да е зъби, щипки или пипала, а в случай че е бил погълнат цял, пак щеше да продължи да работи съвсем нормално във вътрешностите на животното.

Оставаха само две възможности. Първата бе отречена с пълно единодушие и възмущение от екипа на подводната изследователска лаборатория на Северния остров:

— В никакъв случай *не* може да бъде повреда на апарата! — заяви директорът. — Дублирани са *всички* съставни елементи, а освен това предвидихме и диагностичен импулс за двусекундно предварително алармиране.

Оставаше единственото възможно обяснение: сигнализаторът е бил изключен! А за да се направи това, трябваше да се завърти блокиращото лостче.

Такова нещо не можеше да стане случайно, а само от любопитно или пък умишлено бърникане.

Двадесетметровият двукорпусен „Калипсо“ не беше само най-големият, но и единственият океанографски изследователски съд на Таласа. Стопанисваха го на Северния остров, където обикновено беше на база, и Лорън с удоволствие се вслушваше в остроумните добросърдечни задявки, които северняците от научния екип отправяха към тарнанските си гости, като се преструваха, че ги смятат за прости рибари. От своя страна южните островитяни не пропускаха възможността да се перчат с факта, че *те* бяха открили скорпионите. В действителност не бе съвсем така, но Лорън си премълча.

Срещата с Брант малко го развълнува, макар че би трябвало да я очаква — знаеше, че Брант е един от отговорниците за научното екипиране на „Калипсо“ за тази експедиция. Те се поздравиха със студена вежливост, пренебрегвайки любопитните — или весели — погледи на другите изследователи. Малко тайни имаше на Таласа; сигурно вече всички знаеха кой обитава главната стая за гости в дома на Лионидас.

На задната палуба на корабчето бе прикрепена малка подводна шейна, която всеки океанограф от последните две хилядолетия веднага би познал. На металния ѝ корпус бяха монтирани три телевизионни камери, телена кошница за поставяне на събраните предмети от дистанционно управляемата автоматична ръка и няколко реактивни капсули, чрез които шейната можеше да се движи във всички посоки.

Пуснеха ли я зад борда, тази роботизирана шейна за подводни изследвания можеше да предава кадри и информация по специален кабел от оптични влакна, не по-дебел от графита на молив. Технологиата бе много стара, но все още напълно задоволително служеше на хората.

Бреговата линия вече не се виждаше. Отвсякъде ги заобикаляше вода. Лорън си спомни вълнението, което бе изпитвал при първото си излизане в океан с Брант и Кумар, а тогава се бяха отдалечили само на не повече от километър от брега. С удоволствие констатира, че този път се чувства много по-спокоен въпреки присъствието на съперника си. Може би защото този път плавателният съд беше много по-голям...

— Странно! — каза Брант учудено. — Не съм виждал келп толкова далеч на запад.

В началото Лорън не виждаше нищо; после забеляза някакво тъмно петно, дълбоко във водата пред тях. Няколко минути след това носът на корабчето се заби в разпръснатата маса от плаваща растителност и капитанът намали скоростта до пълзене.

— Почти стигнахме — каза той. — Няма смисъл да задръстваме всмукателите с това нещо. Как мислиш, Брант?

Брант настрои принтера и на видеоекрана се появиха данните.

— Да. Ние сме само на петдесет метра от мястото, където загубихме сигналите на сонара. Дълбочина — двеста и десет. Да пускаме ли „рибката“?

— Почакайте! — извика един от северните учени. — Толкова време и пари пръснахме за тази машина, освен това е и единствената! Ами ако се заплете в проклетия келп!

Умълчаха се замислени. Кумар малко несмело — той бе необичайно мълчалив днес, може би обхванат от страхопочитание пред мощния талант на северняците — се обади пръв:

— Оттук изглежда много по-лошо. Наблюдавам на десет метра под нивото. Почти няма листа — само големи стебла, но са на разстояние едно от друго. Прилича на гора...

Да, помисли си Лорън, като подводна гора с риби, плуващи между гъвкавите стебла. Докато другите учени наблюдаваха главния видеоекран и данните на контролноизмервателните уреди, той бе сложил комплект защитни очила за пълнообхватно наблюдение под водата, като изключи от погледа си всичко друго освен картината пред бавно слизащия към дъното робот. Духом той вече не беше на палубата на „Калипсо“; струваше му се, че гласовете на другите идват от друг свят, който нямаше нищо общо с него. Той се чувствуваше като изследовател, поел на път през непознат свят, без да знае какво му готви неизвестността. Пред него се простираше ограничена, почти едноцветна вселена; единствените цветове бяха бледосиньо и зелено. Виждаше се само на около тридесет метра напред и навсякъде само тънките стебла, подкрепяни на равни интервали от газови мехури, които ги повдигаха като шамандури, за да се извисяват нагоре, измъквайки се от мрачните дълбини към светлината на повърхността. Понякога му се струваше, че върви из дъбрава през мрачен мъглив ден, но изведнъж ято риби се стрелваше между стеблата и разваляше илюзията.

— Двеста и петдесет метра! — извика някой. — Скоро трябва да видим дъното. Да пуснем ли прожекторите? Качеството на картината се разваля...

Лорън не можеше да забележи разликата. Автоматичните регулатори на очилата му бяха запазили ясения образ. Но се сети, че при такава дълбочина тъмнината трябваше да е пълна. Невъоръженото човешко око би било безсилно.

— Не! Да не нарушаваме естествените условия, докато не стане наложително! Докато камерата може да работи, ще се задоволим с наличната светлина!

— Ето го дъното! Скалисто е! Няма много пясък!

— Естествено! На *Macrocystis thalassii* му трябва скали, за които да се захваща. Това не са свободно плаващите *Sargassum*.

Лорън разбра какво искаше да каже. Тънките стебла свършваха с мрежа от корени, захващащи се за издадените скали така здраво, че никакви бури или повърхностни вълнения не бяха могли да ги откачат. Приликата с гора на сушата бе дори по-голяма, отколкото му се бе сторило в началото.

Роботът изследовател се провираше през подводната гора много внимателно, като влачеше след себе си размотаващия се кабел. Изглеждаше, че няма никаква опасност той да се заплете из серпентинените стебла на издигащите се към невидимата повърхност гигантски подводни растения, защото между тях имаше достатъчно голи пространства. Всъщност възможно беше и нарочно да са били...

— Кракан! — прошепна някой. — Това не е естествена гора... Това е *плантация*!

29

САБЪРЪТ

Наричаха се сабри. Като пионерите, които хилядолетие и половина преди това бяха укротили една почти също толкова враждебна пустош на Земята.

В известен смисъл марсианските сабри бяха имали повече късмет — не бяха имали врагове човеци. Техен враг е бил само жестокият климат, едва доловимата атмосфера, бушуващите по цялата планета пясъчни бури. Те бяха победили всички тези пречки. Обичали да казват, че не са просто оцелели, а победили. Този цитат бе още една от безбройните заемки от Земята, което тяхното силно чувство за независимост рядко им позволяваше да признаят.

Повече от хиляда години те бяха живели в сянката на една илюзия, близка до религия. И както всяка религия тя бе изиграла съществена роля в развитието на обществото им. Бе им предложила стремеж към недостижими цели и смисъл на живот.

Докато изчисленията не показали обратното, те вярвали — или се надявали, — че Марс може да избегне съдбата на Земята. Би било трудно, разбира се. По-голямата отдалеченост на Марс от Слънцето щяла да намали силата на излъчванията само с петдесет процента, но би могло да бъде достатъчно. Може би марсианците щели да оцелеят, защитени от километрите древен лед на полюсите, докато земяните щели да загинат. Дори се разпространила и измислицата, макар че само някои романтици повярвали в нея, че разтопяването на полярните шапки щяло да върне изчезналите океани на планетата. И тогава атмосферата може би щяла да стане достатъчно плътна, за да могат хората да се движат спокойно, само с помощни дихателни апарати и топлоизолационни костюми...

Тези надежди трудно угаснали, убити в крайна сметка от неумолимите изчисления. Никакви умения и усилия нямало да помогнат на сабрите да се спасят. Те също щели да загинат заедно с планетата-майка, чиято крехкост си давали вид, че презират.

А ето под „Магелан“ сега бе увиснала една планета, която олицетворяваше всички надежди и мечти на последните поколения марсиански колонисти. Когато Оуен Флечър гледаше надолу към безкрайните океани на Таласа, натрапчива мисъл постоянно се въртеше в главата му.

Според данните от звездните сонди „Сейгън-2“ много приличаше на Марс, което всъщност бе причината той и още няколко от сънародниците му да бъдат избрани за това пътешествие. Но защо трябваше да се започва отново битка след триста години още и на разстояние седемдесет и пет светлинни години, когато победата вече беше тук, сега?

Флечър не мислеше вече само за дезертиране; то означаваше, че ще трябва да се прости с много неща. Много лесно щеше да се скрие на Таласа, но как ли щеше да се чувства, когато „Магелан“ отлетеше към звездите заедно с последните приятели и колеги от младостта му?

В хибернакулума спяха още дванадесет сабри. От петимата събудени той вече бе преслушал внимателно двама и бе получил положителен отговор. Ако успееше да убеди още двама, знаеше, че имат право да говорят и от името на спящите дузина.

„Магелан“ трябваше да завърши своя звезден път тук, на Таласа!

РОЖБАТА НА КРАКАН

„Калипсо“ потегли обратно към Тарна бавно, със скромните двадесет клика в час. На борда цареше тишина; пътниците мълчаха замислени над загадъчния живот, който току-що бяха открили на морското дъно. А Лорън все още живееше в този свят — останал с пълнообхватните очила за подводно гледане, той отново наблюдаваше сцените в дълбоководната гора, през която се провираше изследователската шейна.

Развивайки кабелите си като непрекъсната нишка, изплитана от механичен паяк, роботът бавно се движеше покрай грамадните стволоче. Изглеждаха им тънки явно поради огромната дължина, но в действителност бяха по-дебели от човешко тяло. Сега вече съвсем ясно се виждаше, че са подредени в редове и колонии и никой не се изненада, когато завършиха в правилно очертана редица. Там, в лагера си сред джунглата, заети със своята работа, живееха скорпионите.

Добре, че не включиха прожекторите — морските същества изобщо не бяха забелязали безшумния наблюдател, увиснал в непрогледната тъмнина само на няколко метра над тях. Лорън бе гледал много видеозаписи за живота на мравките, пчелите и термитите и начинът, по който се проявяваха скорпионите, много му напомняше за тях. На пръв поглед невъзможно бе да повярва човек, че такава сложна организация може да съществува без управляващ интелект — и все пак поведението им можеше да бъде изцяло инстинктивно-автоматично, както в случаите със земните общности насекоми.

Някои от скорпионите се грижеха за големите, извисяващи се към повърхността стволоче, за да могат да поглъщат повече от лъчите на невидимото слънце, други сновяха насам-натам по дъното, мъкнейки камъни, листа и... да, недодялани наистина, но несъмнено мрежи и кошници. Следователно скорпионите умееха да си изработват оръдия на труда, но и това въпреки всичко не можеше да се счита за наличие на разум у тях. Та гнездата на птиците са много по-изкусно

съградени, отколкото тези грубо изработени предмети, изплетени явно от стеблата и клонките на вездесъщия келп.

Чувствувах се като космически изследовател, помисли си Лорън, спрял полета си над земно селище от каменната ера, в онази епоха, когато човекът е открил земеделието. Би ли могъл той или то — само от такъв един оглед — правилно да оцени човешкия интелект? А не би ли могла присъдата да бъде чисто инстинктивно поведение?

Сега сондата бе навлязла толкова навътре в „поляната“, че заобикалящата я гора не се виждаше вече, макар че най-близките стебла бяха отдалечени на не повече от петдесет метра. Точно в този момент остроумен северняк изрече името, което оттогава неизменно се използва дори и в научните доклади — „Даунтаун Скорпвил“.

Изглежда, че „поляната“ бе, тъй като липсват подходящи думи да я наречем, техният жилищен и делови район. Пресичаше я, криволичейки, стърчаща като самотна стена, висока около пет метра, гола скала, в която зееха множество тъмни дупки, широки толкова, колкото да се провре един скорпион. Тези малки пещери бяха разположени безредно, но същевременно бяха толкова еднакви по големина, че едва ли бяха естествени, приличаха на многоетажна жилищна сграда, създадена от някой ексцентричен архитект.

Скорпионите влизаха и излизаха през входовете им. Като канцеларски работници в някой стар град отпреди ерата на телекомуникациите, помисли си Лорън. Движенията им му се струваха толкова безсмислени, колкото вероятно общуване между хората би било за тях.

— Ей! — извика някой от другите онемели съзерцатели на борда на „Калипсо“. — Какво е *онова* там? Съвсем вдясно — може ли да се приближим повече?

Лорън бе толкова вгълбен в това, което наблюдаваше, че тази външна намеса го стресна. Моментално го изтръгна от дъното на морето и го върна обратно към живия свят на повърхността.

Панорамната гледка рязко се наклони при бързото коригиращо движение на сондата. Балансираха я отново, после тя бавно започна да се провира към някаква самотна скала с форма на пирамида, висока около седем метра, съдейки по големината на двата скорпиона в основата ѝ. Един-единствен пещерен вход тъмнееше пред нея. Първоначално Лорън не забеляза нищо особено, сетне постепенно

съзнанието му възприе, че в картината имаше някакви аномалии — дразнещи елементи, които не се вместили в познатата вече сцена на Скорпвил.

Всички скорпиони трудолюбиво щъкаха наоколо. Онези двата стояха неподвижно, само дето непрекъснато люлееха главите си напред-назад. А имаше и още нещо... *Тези скорпиони бяха големи.*

Трудно се преценяваше в мащаб тук и Лорън се убеди, че тази двойка са почти два пъти по-големи от обикновените, чак когато няколко животни притичаха наблизо.

— Но какво правят тези? — прошепна някой.

— Ще ти кажа — отговори друг. — Те са на пост — часови!

Веднъж изказано, заключението бе толкова крещящо, че никой не се усъмни в истинността му.

— А какво пазят?

— Кралицата! Може би имат кралица? Или — Централната банка на Скорпвил?

— Как ще разберем? Шейната е голяма, няма да се провере навътре, дори ако допуснем, че ни позволят да опитаем.

Именно от този момент разговорът стана чисто академичен. Роботната сонда се спусна надолу и увисна на по-малко от десет метра над върха на пирамидата и операторът форсира контролните двигатели, за да я спре да не слиза по-дълбоко.

Шумът ли, вибрациите ли, нещо стресна часовите. И двамата едновременно застанаха нащрек и Лорън сякаш изведнъж попадна в кошмар сред гроздове от очи, размахващи се пипала и гигантски щипки. Добре, че не съм наистина сред тях, макар че имам такова чувство, помисли си Лорън. И добре, че не могат да плуват!

Да плуват — не, но да се катерят — можеха. С учудваща бързина скорпионите се покатериха нагоре по стената на пирамидата. За секунди се намериха на върха ѝ, само на няколко метра под подводната шейна.

— Трябва да се махаме оттук, преди да са скочили — извика операторът. — С тези щипки ще ни срежат кабела като конец!

Много късно обаче. Единият от скорпионите се изхвърли от скалата и само след секунди щипките му сграбчиха едната ска на носещата каретка под шейната.

Рефлексите на оператора бяха също толкова бързи, но контролирани от много по-висша схема. В същия миг той даде пълен назад и дръпна рамото на работа надолу, избягвайки атаката. Включи и прожекторите — всъщност може би това бе решаващото.

Скорпионът замръзна заслепен. Щипките му се разтвориха в почти човешки жест на изненада и той се люшна назад към морското дъно още преди механичната ръка на работа да успее да отвърне на атаката му.

Лорън също ослепа за част от секундата — при адаптирането очилата му се бяха затъмнили напълно. После автоматичните вериги регулираха камерата за наблюдение при увеличения светлинен поток и той съвсем отблизо видя потресаващата гледка, която представляваше в този миг обърканият скорпион, малко преди да падне назад към дъното. Лорън изобщо не се изненада, когато забеляза на дясната щипка на скорпиона да проблясват две метални гривни.

Той отново се бе съсредоточил над тези последни кадри, докато „Калипсо“ държеше курс към Тарна. Толкова бе вгълбен в подводната картина, че не усети внезапната вълна, ударила борда на корабчето. Долови виковете и суматохата около себе си чак когато „Калипсо“ промени курса си и палубата под него рязко се наклони. Той свали очилата и застана объркан, премигващ, заслепен от ярките лъчи на слънцето.

Очите му постепенно свикнаха със светлината и той видя, че са само на неколкостотин метра от осеяния с палми бряг на Южния остров. Ударили сме се в подводна скала, помисли той. Брант няма да се отърве от...

И тогава над хоризонта на изток видя нещо невероятно. Не вярваше на очите си — нима е възможно, на мирната Таласа? Това бе облакът с форма на гъба! Облакът, тормозил с кошмара си съня на хората в продължение на хилядолетия.

Но какво прави Брант?! Защо бяга от сушата? Защо завърта „Калипсо“ толкова рязко? Остър завой. Малък кръг. Към открито море! Невероятно! Но той сякаш е напълно на себе си. Изглежда, че знае какво прави, докато всички други стоят като треснати на палубата, зяпнали на изток.

— Кракан! — прошепна един от северните учени и Лорън възприе това тихо възклицание като вечната ругатня на таласите. В

следващия миг осъзна. Осъзна... и го обзе огромно чувство на облекчение. Но — съвсем за кратко.

— Не! — Кумар изглеждаше много по-уплашен, отколкото Лорън би могъл да допусне. — Не е Кракан! Много по-близо е! *Рожба на Кракан!*

Сега радиото на борда зави тревожно като сирена. От време на време предупредителни съобщения прекъсваха воя. Лорън още не бе успял да схване нито едно от тях, когато отново нещо странно се случи с хоризонта. *Той вече не беше там, където трябваше да бъде!*

Всичко се обърка. Мислите му бяха все още там, долу, при скорпионите. Все още не виждаше добре, заслепяваха го слелите се в едно небе и море. А може би зрението му не беше наред — ето, сигурен е, че „Калипсо“ изобщо не се поклаща, а очите му му казват, че се гмурка стръмно надолу.

Не! Надигаше се морето... Ревът му заглуши всичко друго. Лорън не посмя да огледа връхлитащата вълна. Сега вече разбра защо Брант бе насочил корабчето към дълбоки води — далеч от смъртоносните плитчини, върху които цунами щеше да излее своята ярост.

Сякаш гигантска ръка подхвана „Калипсо“. Повдигна носа му нагоре, към висините, Лорън безпомощно се плъзна по палубата. Сграбчи някаква скоба, изпусна я и се намери във водата.

Спомни си обучението за критични обстоятелства! — каза си той твърдо. — В морето или в Космоса — принципът е един и същ! Най-големият враг е паникьосването, затова запази...

Нямаше опасност да се удави. Спасителната риза щеше да го избави. Но къде беше лостът за надуване? Пръстите му бясно шареха по лентата около кръста му. Въпреки хладнокръвието си усети ледено смразяване... Най-после намери металното лостче. То се задвижи леко и той с голямо облекчение почувствува как ризата започва да се надува около гърдите му, обхващайки го в сърдечна прегръдка.

Сега единствената опасност идваше от „Калипсо“ — да не се стовари върху главата му. Но къде беше корабчето?!

Прекалено близко, а водата бушуваше, Каюткомпанията увисна над морето. Невероятно, повечето от хората, изглежда, още бяха на борда. И ето, сочат към него. Някой се готвеше да му хвърли спасителен пояс.

Във водата край него плуваха разни неща — столове, кутии, вещи от екипировка, ето там потъваше шейната, изпускайки мехурчета от някой повреден въздушен резервоар. Дано успеят да я извадят, помисли си Лорън. Ако ли не, този курс щеше да им излезе много скъп и сигурно нямаше да могат скоро да навестят и изучават скорпионите отново. Имайки предвид обстоятелствата, той се почувствува много горд от себе си е тази толкова спокойна преценка на нещата.

Нещо ожули десния, му крак. Опита се да го отритне, но то болезнено се заби в плътта му. Въпреки това бе по-скоро ядосан, отколкото уплашен. Държеше се здраво на повърхността. Гигантската вълна бе отминала и нищо лошо не можеше да му се случи сега.

Той ритна отново. Този път — по-внимателно. И в същия миг почувствува, че нещо се оплете около другия му крак. Това вече не беше неопределено жулване. Макар че спасителната риза все още го задържаше на повърхността, нещо го дърпаше надолу, под водата.

В този миг Лорън Лоренсън бе обхванат от истинска паника, защото изведнъж си спомни жадните пипала на огромния полип. Но не! Те сигурно бяха меки, все пак от плът. А това явно бе някаква тел или жица. Ами да! Та това бе главният кабел на потъващата шейна.

Все пак може би щеше да успее да се освободи, ако не се бе нагълтал с вода, когато го захлупи неочаквана вълна. Кашляйки задавено, той се опитваше да изчисти дробовете си, като продължаваше да отритва омоталите се около краката му жици.

И тогава изведнъж съдбоносната граница между въздуха и водата, между живота и смъртта... остана там, горе — на по-малко и от метър, но над главата му. И никак не можеше да я достигне.

В такъв случай човек не мисли за нищо друго — освен как да оцелее. Никакви мимолетни спомени от миналото, никакво съжаление за преживяното, не проблесна в съзнанието му и образът на Мириса.

Когато разбра, че всичко е свършено, не почувствува никакъв страх. Последната му мисъл бе просто ярост, че е преминал петдесет светлинни години само за да срещне една толкова банална, лишена от геройство смърт.

Така, в топлите плитчини на Талаския океан Лорън Лоренсън умря за втори път. Но без да е почерпил опит от първата смърт. Онази отпреди двеста години бе преживял много по-лесно — тя бе лека смърт.

V

СИНДРОМЪТ „БАУНТИ“

31

ПЕТИЦИЯТА

Въпреки че капитан Сърдар Бей би отрекъл да притежава и милиграм суеверие, винаги когато нещата вървяха идеално, започваше да изпитва тревожно чувство. А досега на Таласа всичко бе повече от прекрасно; реализираха се най-оптимистичните планове и надежди. Изграждането на щита се движеше точно по графика; проблеми, за които да си заслужава да се говори, не бяха възниквали.

И изведнъж само в рамките на двацет и четири часа толкова...

Разбира се, би могло да е и много по-лошо. Заместник-командир Лоренсън бе имал късмет, много голям късмет (благодарение на онова момче, трябваше да направят нещо за него). Лекарите казваха, че е бил на косъм... Още няколко минути и мозъчното увреждане би било непоправимо.

Ядосан, че е отклонил вниманието си от прекия проблем, капитанът отново зачете посланието, което вече знаеше наизуст:

КОРАБЕН ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР:
ДАТА И ЧАС НЕПОСОЧЕНИ
ДО: КАПИТАНА
ОТ: АНОН

Сър, Ние, определена група от екипажа, желаем да направим следното предложение, което представяме за сериозно обсъждане: Смятаме за целесъобразно изпълнението на нашата мисия да се осъществи тук, на Таласа.

Целите й ще могат да бъдат реализирани без излишни рискове, които безусловно съществуват, в случай че продължим към Сейгън-2.

Даваме си сметка, че това ще доведе до възникване на сериозни недоразумения с тукашното население, но

вярваме, че те могат да бъдат разрешени с помощта на технологиите, с които разполагаме. По-специално — бихме могли да увеличим съществуващата тук земна площ, като използваме методите на тектонното инженерство.

Молим да бъде свикан корабен съвет, съгласно правилника, раздел 14, параграф 24 (а) за обсъждане на предложението колкото е възможно по-скоро.

— Е, какво ще кажете? Капитан Мълайна, посредник Колдър?

Само те двамата присъствуваха на съвещанието в просторната, но скромно обзаведена квартира на капитана. Спогледаха се въпросително. Колдър едва забележимо кимна на заместник-капитана, за да му покаже, че отстъпва правото си на приоритет, после преднамерено бавно отпи глътка от хубавото таласко вино, което им бяха изпратили гостоприемните домакини.

Заместник-капитан Мълайна, който много по-добре умееше да се справя с машините, отколкото с хората, нещастно сведе поглед към листа:

— Поне коректно.

— Надявам се — изрече капитан Бей нетърпеливо. — Имате ли представа кой може да го е изпратил?

— Не! Като изключим нас тримата, сто петдесет и осем са под въпрос за жалост.

— Сто петдесет и седем — уточни Колдър. — Заместник-командир Лоренсън има отлично алиби. По това време бе мъртъв.

— Това не стеснява чувствително кръга — усмихна се, макар и мрачно, капитанът. — Имате ли *някаква* хипотеза, докторе?

Определено имам, помисли си Колдър. Живях на Марс в продължение на две от дългите му години; бих се обзаложил за сабрите. Само подозрения обаче. Ами ако греша...

— Засега още не, капитане. Но ще наблюдавам внимателно. Ако забележа нещо, ще ви информирам, доколкото е възможно.

Двамата капитани добре разбраха забележката му. В ролята си на посредник Мойсей Колдър не носеше отговорност дори и пред капитана на кораба. На борда на „Магелан“ той присъствуваше, най-точно казано, като изповедник.

— Приемам, д-р Колдър, че непременно ще ме уведомите, ако се натъкнете на нещо, което може да застраши изпълнението на мисията ни?

Колдър се поколеба, после отсечено кимна. Надяваше се, че няма да бъде изправен пред дилемата на свещеник, чул изповедта на убиец, не извършил още престъплението.

Не получавам кой знае каква помощ, помисли си капитанът кисело, но поне имам абсолютно доверие на тези двама мъже. Нужно ми бе да споделя с някого голямата си тревога, макар че, то се знае, сам ще трябва да взема окончателно решение.

— Въпросът е: Трябва ли да отговарям на това послание, или е по-добре да го пренебрегна? Риск има и в двата случая. Ако е инцидентно положение, написано в момент на психологическо разстройство — няма ли да проявя глупост, като го приема прекалено сериозно? От друга страна, ако е от определена група, може би ще е по-добре да се проведе разговор. Възможно е да се изясни ситуацията. А и ще се разбере кои са замесените. (И какво ще направя тогава, продължи мислено капитанът. — Във вериги ли ще ги окова?)

— Мисля, че трябва да разговаряте с тях — каза Колдър. — Проблемите рядко изчезват, когато не им се обръща внимание.

— Съгласен съм — присъедини се заместник-капитан Мълайна. — Ала съм убеден, че не са от екипите, отговарящи за двигателя и енергийното захранване. Познавам добре всички още от дипломирането им, даже отпреди това.

Може и да те изненадат, помисли си Колдър. Нима е възможно да познаваш някого *истински*?

— Много добре — каза капитанът, като стана. — Реших. Но мисля, че ще е по-добре да препрочета нещо от историята за всеки случай. Спомням си, Магелан е имал подобни неприятности с екипажа си.

— Имал е наистина — потвърди Колдър. — *Надявам се*, на вас няма да ви се наложи да изоставяте някого на пуст остров!

Или пък да обесите някой от командирите си, продължи той наум. Много нетактично щеше да е от негова страна да спомене точно този факт.

А още по-лошо щеше да е, ако бе припомнил на капитан Бей (макар че той положително не бе забравил!), че великият мореплавател

е бил убит, преди да изпълни мисията си.

32

В БОЛНИЦАТА

Този път връщането му към живота не бе предварително подготвено. Второто събуждане на Лорън Лоренсън не бе толкова приятно, колкото първото. Напротив, така трудно бе, че понякога му се искаше да го оставят да потъне в забрава.

Когато съзнанието му се възвърна, изпита чувство, близко до съжаление. В гърлото му бяха натъпкани някакви тръбички, а към ръцете и краката му бяха прикрепени жици. *Жици!* Загуби самообладание при спомена за смъртоносното теглене надолу, но бързо преодоля страха си.

Друго бе тревожно сега. Изглежда, не дишаше. Диафрагмата му не се повдигаше. Колко странно! Ох! Сигурно байпас на дробовете, мислеше той.

Мониторите вероятно бяха стреснали някоя от сестрите, защото изведнъж почувствува сянка над затворените си клепачи, които не можеше да отвори, тъй като все още се чувствуваше прекалено слаб, а после някой тихо каза:

— Много добре се справяте, господин Лоренсън! Не се тревожете! След няколко дни ще бъдете на крак. Не се опитвайте да говорите!

Нямам такова намерение, помисли си Лорън. Напълно ясно ми е точно какво се е случило.

После чу лекото съскане на подкожна инжекция, почувствува студенина в ръката си и отново потъна в благословената забрава.

При следващото му събуждане за щастие всичко бе съвсем различно. Тръбичките и жиците бяха изчезнали. Макар че все още се чувствуваше физически слаб, вече нищо не го измъчваше. Отново дишаше в равномерния естествен ритъм.

— Здравей! — прозвуча отблизо дълбок мъжки глас. — Добре дошъл!

Лорън обърна глава към посоката, от която долетя гласът, и видя неясните очертания на почти изцяло бинтована човешка фигура в

съседното легло.

— Сигурно няма да познаеш кой съм. Лейтенант Бил Хортън, инженер по съобщителна техника, бивш сърфист.

— О, здравей, Бил! А на *тебе* какво ти се е случило? — прошепна Лорън.

Но в този момент дойде сестрата и прекъсна разговора, като му направи отново подкожна инжекция.

Вече се чувствуваше напълно здрав и с нетърпение очакваше да му бъде позволено да става. Главната лекарка, заместник-командир д-р Нютън, бе убедена, че най-добре е пациентите да знаят състоянието си. Дори и да не разбираха всичко, това им помагаше да посрещат спокойно обикновено стряскащото присъствие на лекарите и допринасяше за гладкото протичане на лечението.

— Може да се *чувствува*ш напълно здрав, Лорън, но белите ти дробове все още се възстановяват и трябва да избягваш излишни усилия, докато те напълно възвърнат дихателната си способност. Ако океанът на Таласа бе като земните, изобщо нямаше да има такъв проблем. Но той е много по-безсолен — водата му дори може да се пие, спомняш ли си? А ти си се нагълтал с около литър от нея. И тъй като течностите в тялото ти са по-солени, получило се е сериозно нарушение на изотонния ти баланс. Ето защо поради смущения на осмотичното налягане са се получили големи мембранни поражения. За да можем да те лекуваме, се наложи спешно да се консултираме с архивите в информационното хранилище на кораба. В края на краищата удавянето съвсем не е често срещащо се космическо заболяване.

— Ще бъда послушен пациент — каза Лорън. — Много съм благодарен за всичко, което сте направили за мен! А кога ще ми разрешите да приемам посетители?

— Отвън вече чака първият. Разрешавам петнадесет минути. После сестрата ще я изведе.

— Смятай, че мене ме няма — обади се лейтенант Бил Хортън, — заспивам веднага!

ПРИЛИВИ И ОТЛИВИ

Мириса определено не се чувствуваше добре и, разбира се, за всичко бе виновно хапчето. Но поне я утешаваше мисълта, че това можеше да ѝ се случи само още веднъж в живота — когато (и ако!) родеше второто позволено ѝ дете.

Виждаше ѝ се невероятно, че буквално всички поколения жени е трябвало през половината от живота си да понасят тези ежемесечни неудобства.

Дали бе чиста случайност, чудеше се тя, че цикълът на узряването съвпадале с този на единствената гигантска Луна на Земята? Ами ако и на Таласа е трябвало да стане по същия начин с нейните два близки естествени спътника? Добре, че приливите и отливите им бяха едва доловими; мисълта за пет- и седемдневни цикли, неприятно сливащи се един с друг, бе толкова комично ужасна, че тя не можеше да не се засмее. И ето че се почувствува по-добре.

Седмици бяха изминали, докато взе това решение. На Лорън не бе казала нищо, нито пък на Брант — погълнат изцяло от поправката на „Калипсо“ на Северния остров. Дали щеше да го направи, ако той не я бе напуснал? С цялото си перчене и пъчене да избяга без битка?

Не! Не беше честно. Примитивна, дори нечовешка реакция! Но такива инстинкти трудно умират; Лорън ѝ бе казал извинително, че понякога среща Брант из незнайните пътища на сънищата си.

Не трябваше да вини Брант. Обратно, тя трябваше да се гордее с него. Не страх, а обич и уважение го бяха накарали да отиде на север, докато успеят да сътворят съдбите си.

Тя не бе взела прибързано решението си; сега знаеше, че то се е въртяло в съзнанието ѝ в продължение на седмици. Временната смърт на Лорън ѝ бе напомнила (нима бе необходимо да ѝ се напомня!), че много скоро ще трябва да се разделят завинаги. А тя знаеше какво трябва да направи, преди той да се отправи обратно към звездите.

А какво ли ще каже Брант, как ли ще реагира — това бе един от многото проблеми, които тепърва щяха да възникват.

Обичам те, Брант, прошепна тя. Искам да се върнеш! Второто ми дете ще бъде твое.

Но не първото.

ИНФОРМАЦИОННАТА МРЕЖА

Дали е случайност, че нося името на един от най-известните бунтовници^[1] на всички времена, замисли се Оуен Флечър. Възможно ли е да съм негов потомък? Да видим — има повече от две хиляди години, откакто са стъпили на остров Питкеърн... да речем, сто поколения за по-лесно.

Флечър наивно се гордееше с умениято си да пресмята наум, което, макар и доста елементарно, обикновено изненадваше и впечатляваше много хора; от векове вече човекът се бе научил да натиска бутончета винаги когато му се налагаше да събере две и две. А Флечър се бе постарал да запомни няколко логаритъма и математически константи, което му помагаше извънредно много и правеше умениято му дори още по-загадъчно за онези, които нямаха представа как се постига то. Разбира се, Флечър демонстрираше способностите си само с примери, с които знаеше как да се справи, и много рядко се случваше някой да си направи труда да провери отговорите му...

Сто поколения назад — това прави две към сто предшественика. Логаритъм от две е нула цяло, три нула едно нула — това е трийсет цяло, едно... Богове! — милиони, милиони, милиони, милиони, *милиони* хора! Има никаква грешка — толкова много изобщо никога не са живели на Земята, дори ако се смята от самото начало на времето — и, разбира се, приема се, че никога не е имало застъпване на поколенията — а човешкото родово дърво е безнадеждно преплетено... Както и да е, след сто поколения всеки човек трябва да е родствено свързан с всеки друг — никога няма да успее да го докажа наистина, но Флечър Крисчън сигурно е много пъти мой праотец...

Страшно интересно, все в тоя дух си мислеше той, след като изключи видеото и древните летописи изчезнаха от екрана. Но аз не съм бунтовник! Аз съм *ищец* със свършено разумна молба. Карл, Ранджит и Боб са съгласни... Вернер се колебае, но няма да ни издаде.

Как ми се иска да можехме да разговаряме с другите сабри, да им покажем прекрасния свят, който открихме, докато те спяха...

Но сега трябва да отговоря на капитана...

Капитан Бей откри, че му бе трудно да изпълнява ежедневните си задължения на кораба, без да знае кой... или колко... от офицерите му или от членовете на екипажа се обръщаха към него, използвайки анонимността на КОРАБНАТА ИНФОРМАЦИОННА МРЕЖА. Никакъв начин нямаше да се проследят недатираните въвеждания — единствената им цел, кодирана от отдавна мъртвите създатели на „Магелан“, бе осигуряването на поверителния им характер като стабилизиращ социален фактор. В разговора си с главния инженер по съобщенията той много внимателно повдигна въпроса за издирването им, но заместник-командир Роклин толкова се изненада, че капитанът веднага промени темата.

И така, сега той непрекъснато се вглеждаше в лицата, обръщаше внимание на изразенията им, вслушваше се в звученето на гласовете и същевременно се опитваше да се държи така, сякаш нищо *не се бе* случило. А може би преувеличаваше и нищо особено не се бе случило наистина! Но той се страхуваше, че семето е хвърлено, че то ще къдне и расте с всеки нов ден, докато корабът стоеше на орбита над Таласа.

Първият му отговор, обявен след консултацията е Мълайна и Колдър, бе доста умерен:

ОТ: КАПИТАНА

ДО: АНОН

В отговор на вашето недатирано съобщение заявявам, че нямам никакви възражения относно обсъждането на вашето предложение чрез ИНФОРМАЦИОННАТА МРЕЖА или официално в корабния съвет.

В действителност той имаше много и силни възражения. Повече от половината му съзнателен живот бе протекъл в обучение и подготовка за изпълнение на грандиозната отговорна задача за трансплантирането на един милион човешки същества на планета,

отдалечена на сто двадесет и пет светлинни години в пространството. Това бе съдбата му. Ако думата „свещена“ означаваше нещо за него, той би я използвал тук. Нищо освен катастрофална повреда на кораба или (малко вероятно) откритието, че слънцето на Сейгън-2 е на път да стане Нова, не би могло да го отклони от постигането на тази цел.

Междувременно той бе забелязал явна разлика в общата линия на поведение. Може би — както моряците на капитан Блай! — екипажът започваше да се деморализира или най-малкото да се отпуска. Вече двойно по-дълго, отколкото бе необходимо, продължаваше ремонтът на незначителните повреди, които цунами бе нанесла на ледодобивната инсталация, и това бе показателно. Забавяше се общото темпо на живота на кораба. Да, време бе отново да стегне юздите.

— Жоан — обади се той на секретаря си, намиращ се на тридесет хиляди километра под него, — дай ми последния рапорт за хода на монтажа на щита. И кажи на капитан Мълайна, че искам да обсъдим с него програмата на вдигането.

Той не знаеше дали бе възможно да се вдига по повече от една ледена „снежинка“ на ден. Но поне можеха да опитат!

[1] *Флечър Крисчън* — Втори помощник-капитан на кораба „Баунти“; Флечър Крисчън вдига и ръководи бунта на моряците срещу капитан Блай на 28.IV.1789 г. След като влизат в закътания залив на остров Питкеърн, един полупиян моряк запалва кораба и така този остров стана последно убежище на бунтовниците. — Б.пр. ↑

35

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Лейтенант Хортън бе интересен събеседник, но след като завариха счупените му кости с електрофузореи, Лорън бе доволен, че остана сам. Той бе научил, донякъде с досадни подробности, че младият инженер се бе влюбил в тайфа дългокоси общи работници от Северния остров, чието второ основно призвание в живота бе да карат микрореактивни сърфове по отвесни вълни. Хортън бе открил, и то по най-трудния начин, че това занимание е много по-опасно, отколкото изглеждаше на пръв поглед.

— Учудваш ме — прекъсна го Лорън в един от най-разгорещените моменти на разказа му, — бих се заклеял, че си деветдесет процента хетеро^[1]!

— Деветдесет и два според досието ми — засмя се Хортън. — Но обичам да си проверявам настройката от време на време.

Лейтенантът само наполовина се шегуваше. Чувал бе някъде, че стопроцентните са толкова редки, че се класифицирали като патологични случаи. Не че вярваше в *действителност* това да е така, но понякога в редките моменти, когато сериозно се замисляше по въпроса, то го тревожеше.

Сега Лорън бе единственият пациент и бе успял да убеди ласанската медицинска сестра, че постоянното ѝ присъствие е съвсем излишно, поне по време на ежедневните посещения на Мириса. Главната лекарка, заместник-командир Нютън, която както повечето лекари можеше да бъде смущаващо пряма, му бе казала най-безцеремонно: „Още седмица е необходима, за да се възстановиш напълно. Ако трябва непременно да се любиш, остави на нея да прави всичко.“

Той, разбира се, имаше много други посетители. С две изключения, повечето бяха желани.

Кметица Уолдрън успяваше да накара малката сестричка да я пуска по всяко време. За щастие посещенията ѝ никога не съвпадаха с тези на Мириса. При първото ѝ идване Лорън се престори на умиращ, но тази тактика се оказа съвсем погрешна, тъй като не можеше да отблъсне мокрите ѝ ласки. Втория път бе предупреден десет минути преди това и я посрещна изправен, облегнат на възглавници и в пълно съзнание. Но пък точно в този момент, по странно съвпадение, го бяха подложили на сложен дихателно-функционален тест и респираторната тръба, стърчаща от устата му, правеше разговора невъзможен. Тестът приключи трийсетина секунди след излизането на кметицата.

Единственият жест на внимание от страна на Брант Фолкхънър костваше много усилия и на двамата. Разговаряха учтиво за скорпионите, за работата по инсталацията в залива Мангроув, за политиката на Северния остров — за всичко друго, но не и за Мириса. Лорън виждаше, че Брант е тревожен, дори смутен, но най-малко от всичко очакваше извинението му. Гостът изплю камъчето малко преди да си тръгне:

— Знаеш ли, Лорън — започна той неохотно, — не можех да направя нищо повече за онази вълна. Ако бях продължил по курса, щяхме да се разбием в рифа. Просто нямахме късмет „Калипсо“ да стигне навреме до дълбоките води.

— Сигурен съм — каза Лорън напълно искрено, — че никой не би могъл да се справи по-добре от теб.

— Ъ... ъ! Радвам се, че разбираш това.

Брант явно си отдъхна и Лорън почувствува прилив на симпатия, дори на съчувствие към него. Вероятно сред екипажа се бяха чули критични забележки. За човек като Брант, толкова горд със своите умения, това би било непоносимо.

— Чух, че сте извадили шейната?

— Да, скоро ще завършим поправката ѝ. Ще бъде като нова!

— Като мене.

В мимолетния приятелски порив на задружния им смях внезапна ирония разтърси Лорън.

Брант вероятно често бе желал Кумар да не е чак толкова дръзко смел.

[1] Хетеро — от „хетеросексуалност“ — привличане към противоположния пол. — Б.пр. ↑

КИЛИМАНДЖАРО

Защо бе сънувал Килиманджаро?

Странна дума; сигурен бе, че е име — но на какво?

Обгърнат от сивата светлина на талаското утро, Мойсей Колдър се събуждаше бавно от ранните шумове на Тарна. Не че те бяха кой знае колко в този час — някъде по крайбрежието бръмчеше пясъчна шейна — вероятно отиваха да посрещнат завръщащи се рибари.

Килиманджаро.

Колдър не бе самохвалко, но бе убеден, че едва ли има друг човек, който да е прочел толкова много древни книги върху такъв широк обхват от теми. Освен това бе получил и няколко терабайта информация чрез имплантиране. Придобита по този начин, тя не означаваше *знания*, но можеше да бъде от полза при необходимост, ако се знаеха кодовете за повикване.

Смяташе, че все още е рано да прибегва до нея, съмняваше се дали си заслужава. Все пак се бе научил да не пренебрегва сънищата си; древният Зигмунд Фройд бе оставил няколко сериозни обосновки на тази тема. Както и да е, нямаше да успее да заспи отново...

Той затвори очи, подаде команда ТЪРСЕНЕ и зачака. Представи си как множеството от Ks-ове трептят, отправили се към дълбините на мозъка му — чисто въображение (процесът протичаше изцяло на ниво подсъзнание).

Ето че вече ставаше нещо с вечно танцуващите в произволни движения фосфини в ретините на плътно затворените му очи. В мъгляво фосфоресциращия им хаос магически се появи тъмно петно, оформиха се букви и:

КИЛИМАНДЖАРО: Вулканичен връх. Височина 5,9

км.

Първи земен терминал на космическия елеватор.

Е?! Какво точно означаваше *това*? Той се отпусна, оставяйки мозъка си да прехвърли тази оскъдна информация. Сигурно имаше нещо общо с онзи, другия вулкан — Кракан, който често се вмъкваше в мислите му напоследък. Не, не бе това. А и не му бе необходимо предупреждение, че той или палавата му рожба можеха по всяко време да изригнат отново.

Първи космически елеватор? Наистина древна история; той бележеше началото на развитието на планетната колонизация, като фактически бе предоставил на човечеството свободен достъп до Слънчевата система. И тук те все още използваха същата технология, за да вдигат ледените блокове горе на „Магелан“, докато корабът се носеше в орбитата си над екватора.

Но и това бе далечен зов от африканския връх. Прекалено отвлечена бе връзката; Колдър бе сигурен, че не това е отговорът, който търсеше.

Не успя да го открие чрез прякото равение в паметта си. Единственият начин да открие връзката — ако я откриеше изобщо — бе да остави нещата на случайността и времето, на тайнствените пътеки на подсъзнанието.

Трябваше да се постарее да забрави за Килиманджаро до момента, в който той сам щеше да изригне в съзнанието му.

След Мириса най-желаният и най-чест посетител на Лорън бе Кумар. Въпреки прякора на Лорън му се струваше, че Кумар по-скоро прилича на вярно куче или приятелски настроено кутре, отколкото на лъв. В Тарна имаше около дузина много разглезени кучета, а някой ден те може би щяха да живеят и на Сейгън-2, възобновявайки дългото си приятелство с хората.

Лорън разбираше какъв риск бе прело момчето в бурното море. И на двамата бе помогнал фактът, че Кумар никога не излизаше в морето без нож на гмуркач, привързан добре за крака му. Въпреки това момчето бе останало под водата повече от три минути, докато пререже кабелите, омотани около тялото на Лорън. На „Калипсо“ сигурно са си помислили, че и двамата са се удавили.

Сега ги свързваше здрава връзка, но на Лорън все още му беше трудно да влезе в разговор с Кумар. В края на краищата има само ограничен брой начини, по които някой може да каже: „Благодаря, ти ми спаси живота!“, а интересите им бяха толкова коренно различни, че почти нямаша общи теми за разговор. Ако той разказваше на Кумар за Земята или за кораба, всичко трябваше да обяснява с най-големи подробности. Пък и скоро откри, че напразно си губи времето. За разлика от сестра си Кумар живееше в света на реалните преживявания; вълнуваше го само настоящето — сега и тук — на Таласа. „Как му завиждам! — бе възкликнал веднъж Колдър. — Той е същество на днешния ден — не го преследва миналото, не се страхува от бъдещето!“

Лорън вече заспиваше през тази, както се надяваше, последна нощ в болницата, когато се появи Кумар с голяма бутилка, която вдигна триумфално над главата си:

— Познай!

— Нямам представа — послъга Лорън.

— Първото за сезона вино от Кракан. Казват, че годината ще е много добра.

— Ти пък откъде знаеш?

— Семейството ни има лозе там вече повече от сто години. Сортът „Лайън“ е най-известният в света.

Кумар се разтършува наоколо, намери две чаши и ги напълни догоре. Лорън сръбна внимателно; бе прекалено сладко за него, ала много, *много* пивко.

— Какво е? — запита той.

— „Кракан Спешъл“.

— След като Кракан вече почти ме уби веднъж, дали да рискувам пак?

— Никакъв махмурлук, гарантирам!

Лорън отпи още една, по-голяма глътка, а не след дълго чашата му бе съвсем празна. И само след миг — отново пълна.

Реши, че това е най-добрият начин да прекара последната си нощ в болницата и почувствува, че благодарността му към Кумар се разлива върху целия свят. С удоволствие би приел и посещение на кметица Уолдрън в този момент.

— Я кажи, как е Брант? Не съм го виждал от една седмица.

— Още е на Северния остров. Ръководи ремонта на кораба и провежда разговори с биолозите океанографи. Скорпионите са развълнували всички, но никой не може да реши какво да правим с тях, ако изобщо трябва да се прави нещо.

— Знаеш ли, чувствавам се в същото положение, когато се сетя за Брант.

Кумар се изсмя:

— Не се притеснявай. Той си има момиче на Северния остров.

— О! Мириса знае ли?

— Разбира се.

— И няма нищо против?

— А защо? Брант я обича — той винаги се връща.

Лорън преглътна тази информация, макар и бавничко. Дойде му наум, че е една нова променлива във вече сложно равенство. Дали Мириса е имала и други любовници? Искаше ли да знае това наистина? Дали да не я попита?

— Както и да е — продължи Кумар, като пълнеше чашите отново, — най-важното е, че са одобрени генните им схеми и са се

регистрирали за син. Когато се роди той, всичко ще се промени. Тогава ще се нуждаят само един от друг. Не беше ли така на Земята?

— Понякога — отговори Лорън. Значи Кумар не знаеше, тайната все още си бе само тяхна.

Поне ще мога да видя сина си, помисли си Лорън, макар и само за няколко месеца. А после...

За свой ужас той усети сълзи да пълзят по страните му. Кога ли бе плакал за последен път? Преди двеста години, когато гледаше горящата Земя...

— Какво ти е? — запита Кумар. — За жена си ли мислиш?

Вниманието му бе толкова искрено, че Лорън не би могъл да го осъди нито за прямотата му, нито за това, че бе споменал нещо, за което по взаимно съгласие рядко се говореше, защото нямаше нищо общо с настоящето. Двеста години в миналото, на Земята, и триста години в бъдещето, на Сейгън-2, бе толкова далече от Таласа, че мисълта му не можеше да го възприеме сега, особено пък както бе замаян.

— Не, Кумар. *Не мислех* за жена си.

— Ще й... кажеш ли... някога... за Мириса?

— Може би... Или пък — не. Не знам всъщност. Много ми се доспа. Цялата бутилка ли изпихме? Кумар? Кумар!

През нощта сестрата, влезе в стаята и сподавяйки смеха си, подпъкна добре чаршафите, за да не паднат от леглото.

Лорън се събуди пръв. След първоначалната изненада той избухна в смях.

— Защо се смееш? — запита Кумар, надигайки се сънено от леглото.

— Щом наистина искаш да знаеш — чудех се дали Мириса ще ревнува.

Кумар се усмихна иронично:

— Може да съм бил малко пиян — каза той, — но съм сигурен, че нищо не се е случило.

— Аз също.

Лорън осъзна, че обича Кумар — не защото той бе спасил живота му, не защото бе брат на Мириса, просто защото беше Кумар. Сексът нямаше нищо общо тук; самата мисъл за това не бе ги смутила, а

развеселила. И добре, че беше така. Животът на Тарна и без това вече беше достатъчно сложен.

— Прав беше — добави Лорън — за „Кракан Спешъл“. Никакъв махмурлук. Всъщност чувствавам се отлично. Можеш ли да ми пратиш няколко бутилки горе на кораба? Или по-добре — стотина-двеста литра.

38

ДЕБАТИ

Въпросът бе прост, но нямаше прост отговор: какво щеше да стане с дисциплината на борда на кораба, ако самата цел на мисията му се поставеше на гласуване?

Разбира се, какъвто и да бе резултатът, нямаше да е обвързващ и би могъл да не го вземе под внимание, ако се наложеше. И сигурно *щеше да се наложи*, ако мнозинството предпочетеше да останат (макар че дори и за миг не го допускаше...). Но такъв изход щеше да ги съсипе психически. Екипажът щеше да се раздели на две групи, а това можеше да доведе до ситуации, които предпочиташе да не обмисля.

И въпреки всичко един командир трябва да бъде твърд, но не и глупаво упорит. В предложението имаше голяма доза разум и примамливост. В края на краищата и той самият се бе ползвал от радостите на президентското гостоприемство и нямаше намерение да се отказва от срещи с онази дама, шампионка по десетобой. Това бе един прекрасен свят; може би биха могли да ускорят бавния процес на изграждането на континентите, така че да се намери място за извънредните милиони. Щеше да бъде безкрайно по-лесно, отколкото колонизирането на Сейгън-2...

Колкото до това, възможно бе изобщо да не стигнат до Сейгън-2. Въпреки че надеждността на кораба все още се оценяваше на деветдесет и осем процента, имаше външни рискове, които не можеха да се предвидят. Само няколко от най-доверените му офицери знаеха за онази част от ледения щит, откъсната някъде около четиридесет и осмата светлинна година. Ако този междувъзвезден метеорит, или каквото е било там, бе минал няколко метра по-близо...

Някой бе подхвърлил, че може да е било стара земна космическа сонда. Вероятността това да не е истина бе буквално астрономическа и, разбира се, такава една иронична хипотеза би могла да остане недоказана...

А неизвестните просители вече се наричаха новоталаси. Означава ли това, чудеше се капитал Бей, че са много и че се

организируют в политическо движение? Ако бе така, най-добре би било да ги разкрие колкото се може по-скоро.

Да. Време бе да събере корабния съвет.

Мойсей Колдър отговори веднага — вежливо, но категорично:

— Не, капитане! Не мога да взема участие в дебатите — нито „за“, нито „против“. Ако го направя, хората от екипажа ще изгубят вяра в моята безпристрастност. Но бих искал да помогна като председател или арбитър, както го наричат там.

— Добре — съгласи се веднага капитан Бей. Не бе се надявал на повече. — А кой ще представи мотивите? Не можем да очакваме, че новоталасите ще станат открито да предявят иска си.

— Искане ми се — започна заместник-капитан Мълайна тъжно — да можем да направим да гласуваме, без разни спорове и обяснения.

Лично капитан Бей бе съгласен с него. Но живееха в едно демократично общество на разумни високообразовани хора и правилникът за реда на кораба бе съобразен с това. Новоталасите бяха поискали да се свика съветът, за да изкажат възгледите си. Ако откажеше, щеше да се противопостави на собствените си заповеди и щеше да опетни доверието, оказано му на Земята преди двеста години.

Не бе леко да се събере съветът. Тъй като на всеки без изключение трябваше да се даде възможност да гласува, наложи се да се променят режимите и дежурствата, да се разкъсат периодите за сън. Фактът, че половината екипаж бе долу на Таласа, поставяше друг проблем, който никога до този момент не бе възниквал — осигуряване на секретност. Каквото и да бе изходът, повече от нежелателно бе ласаните да научат за дискусията.

И така, когато съветът започна, Лорън Лоренсън се видя останал съвсем сам в тарнанския си кабинет — със заключена врата, за пръв път, откакто се помнеше. Пак бе сложил пълнообхватните очила, но този път не се носеше из подводната гора. Присъствуваше на борда на „Магелан“, в познатата заседателна зала — пред себе си виждаше лицата на колегите си, а когато променяше ъгъла на наблюдение — екрана, на който се изписваха коментарите и решенията им. В момента на него се виждаше кратко съобщение:

РЕШЕНИЕ: Звездолетът „Магелан“ да завърши мисията си тук, на Таласа, тъй като основните ѝ цели могат да бъдат постигнати тук.

Излиза, че Мойсей бил горе на кораба, помисли си Лорън, разглеждайки участниците; чудех се защо не го виждам напоследък. Изглежда уморен. И капитанът също. Сигурно нещата са много по-сериозни, отколкото си представях.

Колдър призова за внимание, като почука рязко:

— Капитане, офицери, колеги. Макар това да е първият ни съвет, всички знаете реда на процедирането. Ако желаете да говорите, вдигнете ръка, за да ви се даде думата. Ако предпочитате писменото изказване, използвайте портативните си телетайпове; за да се осигури анонимност, адресите са разбъркани. И в двата случая, моля, бъдете възможно най-кратки. Ако няма въпроси, ще открием с точка 001.

Новоталасите бяха добавили няколко аргумента, но по същество 001 бе същата онази паметна записка, която разтърси капитан Бей преди две седмици, период, през който той не постигна никакъв напредък в издирването на автора.

Най-многозначителен от допълнените аргументи бе намекът, че техен дълг е да останат тук; че Ласа се нуждае от тях — технически, културно, генетично.

Съмнявам се, помисли си Лорън, макар че се изкушаваше да се съгласи. Във всеки случай ще трябва първо да поискаме мнението им. Ние не сме старомодни империалисти — или сме?

Всеки бе имал достатъчно време да препрочете записката; Колдър отново помоли за внимание:

— Никой... ъ... не изяви желание да говори в полза на предложението; разбира се, ще имате възможност и по-късно. Засега ще помоля лейтенант Елгар да изтъкне аргументите против.

Реймънд Елгар беше сериозен млад човек, инженер-енергетик, когото Лорън познаваше съвсем слабо. Надарен бе с музикален талант и разправяше, че пише поема за пътешествието им. Когато го предизвикваха да покаже поне един стих, той неизменно отговаряше: „Почакайте до Сейгън-2 плюс още година!“

Ясно бе защо лейтенант Елгар бе пожелал (ако бе пожелал наистина) да изпълни тази роля. Като се имаха предвид поетичните му способности, едва ли би постъпил по друг начин, а може би наистина пишеше поемата.

— Капитане, колеги. Поверете ми ушите си!...

Особена фраза, помисли си Лорън. Интересно дали е негова?

— ... Мисля, всички ще се съгласите — и в сърцата, и в мислите си, — че идеята за оставане на Таласа е много примамлива. Но да разгледаме следните аргументи:

— Ние не сме само сто шейсет и един на брой. Имаме ли право да вземем такова окончателно решение за сметка и на останалите един милион, които все още спят?

— Ами ласаните? Намекнато е, че ако останем, ще можем да им помогнем. А дали наистина ще им помогнем? Те си имат свой начин на живот, който, изглежда, напълно им допада. Да си спомним нашия живот, обучението ни — целта, на която всички се посветихме преди години. Наистина ли си въобразявате, че един милион от нас могат да станат брънка от талаското общество, без да го разстроят напълно?

— Пред нас стои и въпросът за дълга. Поколения мъже и жени се пожертвуваха за осъществяването на тази мисия, за да се даде на човешкия род един по-добър шанс да оцелее. Колкото повече слънца успеем да достигнем, толкова по-малка е възможността да ни сполетят катастрофални нещастия. Видяхме какво могат да направят таласките вулкани. Знае ли някой какво ще се случи тук през следващите векове?

— Предлага ни се и привидно убедителният вариант да помогнем при процеса за образуване на суша чрез използване методите на тектонното инженерство, за да се осигури пространство за увеличеното население. Позволете ми да ви припомня, че на Земята след хиляди години научноизследователска дейност то не успя да стане точна наука. Спомнете си катастрофата на платото Наска през 3175 година! Не мога да си представя нещо по-безразсъдно от това, да се месиш в силите, затворени вътре в Таласа.

Не е необходимо да говоря повече. Решението на този въпрос е само едно: да оставим ласаните на собствената им съдба, а *ние* да продължим по-нататък, към Сейгън-2.

Лорън не се изненада, че отначало ръкоплясканията бяха плахи. Интересно бе кой *не* се е присъединил към тях. Доколкото можеше да

прецени, присъстващите се бяха разделили почти наполовина. Разбира се, някои може би ръкопляскаха, защото им бе харесало ефектното изказване, а не защото бяха съгласни с оратора.

— Благодаря, лейтенант Елгар — каза председателят. — Уважаваме старанието ви да бъдете кратък. А сега — желае ли някой да изрази обратното становище?

Настъпи неловко раздвижване, последвано от пълна тишина. В продължение на минута не се случи нищо. После върху екрана започнаха да се появяват думи.

002. МОЛЯ КАПИТАНЪТ ДА ПРЕДСТАВИ ПОСЛЕДНИТЕ ИЗЧИСЛЕНИЯ ЗА ВЕРОЯТНИЯ УСПЕХ НА МИСИЯТА.

003. ДА ИЗБЕРЕМ И СЪБУДИМ ЕДИН ОТ СПЯЩИТЕ, ЗА ДА ДАДЕ МНЕНИЕ КАТО ТЕХЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ.

004. ЗАЩО ДА НЕ ПОПИТАМЕ ЛАСАНИТЕ КАКВО МИСЛЯТ ТЕ? ТОВА Е ТЕХЕН СВЯТ.

При пълна секретност и неутралност компютърът събираше и номерираше въвежданията на участниците в съвета. В продължение на две хилядолетия никой не бе успял да измисли по-добро средство за разучаване на групово мнение и за отчитане съгласието на мнозинството. Из целия кораб — и долу на Таласа — мъже и жени почукваха по седемте клавиша на малките си телетайпове за работа с една ръка. Вероятно първото придобито от всяко дете умение бе да изписва чрез докосване на клавиши всички необходими му комбинации, без дори да се замисля какви са.

Лорън обходи с очи участниците и остана учуден, че почти на всички и двете ръце се виждаха добре. Не забеляза никой да има познатия отнесен поглед, който показваше, че предава поверително съобщение чрез маскиран телетайп. Въпреки това по някакъв начин — говореха много хора.

015. А КАКВО ЩЕ КАЖЕТЕ ЗА КОМПРОМИС?
КОИТО ПРЕДПОЧИТАТ, МОГАТ ДА ОСТАНАТ.
КОРАБЪТ ЩЕ ПРОДЪЛЖИ.

Колдър помоли за внимание:

— Това не е решението, което обсъждаме — каза той, — но ще бъде отбелязано.

— В отговор на нула нула две — заговори капитан Бей, като не изчака председателят да му даде думата — вероятността е деветдесет и осем процента. Няма да се изненадам, ако нашият шанс да стигнем до Сейгън-2 се окаже по-добър от шанса Северният или Южният остров да останат над водата.

021. С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА КРАКАН, ЗА КОЙТО
НИЩО НЕ МОГАТ ДА НАПРАВЯТ, ЛАСАНИТЕ НЯМАТ
НИКАКВИ ТРУДНОПОСТИЖИМИ ЦЕЛИ. ЗАЩО ДА НЕ
ИМ ПРЕДЛОЖИМ НЯКОЛКО? КНР.

Това сигурно е... Да видим... Разбира се — Кингзли Расмусек. Той явно нямаше никакво желание да остава инкогнито. Изразяваше мисъл, която по едно или друго време бе минала през главата на всеки.

022. ВЕЧЕ ИМ ПРЕДЛОЖИХМЕ ДА ПОСТРОЯТ
ОТНОВО АНТЕНАТА ЗА ДЪЛБОКО ПРОНИКВАНЕ В
КОСМОСА НА КРАКАН И ДА ПОДДЪРЖАТ ВРЪЗКА С
НАС. РММ.

023. РАБОТА НАЙ-МНОГО ЗА ДЕСЕТ ГОДИНИ.
КНР.

— Господа — обади се Колдър с нетърпелив тон, — отвличаме се от същността.

Дали мога да помогна с нещо, помисли си Лорън, не! Ще стоя настрана от този спор. Прекалено много страни виждам. Рано или късно ще трябва да избира между дълга и щастието. Но още не! Не още...

— Много съм изненадан — каза Колдър, след като в продължение на цели две минути нищо повече не се появи на екрана, — че никой няма какво повече да каже по един толкова важен въпрос.

Изчака с надежда още една минута.

— Много добре. Може би ще предпочетете да продължим дискусиите неофициално. Няма да гласуваме сега, но през следващите четиридесет и осем часа можете да внесете мнението си по познатия на всички начин. Благодаря.

Колдър погледна капитан Бей. Той се изправи с бързина, която издаде явното му облекчение:

— Благодаря, доктор Колдър. Закривам корабния съвет.

После бързо се обърна към Колдър, който се бе взрял в екрана, сякаш за пръв път го виждаше:

— Добре ли сте, докторе?

— Извинете, капитане. Добре съм. Просто си спомних нещо важно. Това е.

Така беше наистина. За кой ли път вече той се възхищаваше на странните криволици на подсъзнанието. Всичко дойде от въвеждането на 021. „Ласаните нямат никакви труднопостижими цели.“

Сега знаеше защо бе сънувал Килиманджаро.

ЛЕОПАРД В СНЕГА

Извини ме, Ивлин, много дни минаха от последния ми разговор с теб. Това дали не означава, че образът ти избледнява в мислите ми, откакто бъдещето все по-често и по-често се вмъква там и поглъща силите и вниманието ми?

Погледнато логично, би трябвало да се радвам на това. Истинска болест е да останеш верен на миналото прекалено дълго време, както често ми напомняше и ти. Но в сърцето си все още не мога да приема тази горчива истина.

Много неща се случиха през последните няколко седмици. Корабът се е заразил от нещо, което аз наричам *Баунти* синдром. Трябваше да го очакваме — всъщност ние го предвиждахме, но само на шега. Сега обаче е сериозно, макар и не чак толкова. Надявам се!

Някои от екипажа предпочитат да останат на Таласа. Кой може да ги упрекне? И честно обявиха това. Други искат мисията да приключи тук и да забравим Сейгън-2. Не знам каква е силата на тази коалиция, защото не се представиха открито.

Наложи се да гласуваме четиридесет и осем часа след съвета. Гласуването бе тайно, естествено, но все пак не знам доколко можем да вярваме на резултатите: сто петдесет и един бяха за продължаване на мисията и само шестима искаха тя да приключи тук, имаше четирима въздържащи се.

Капитан Бей беше доволен. Увери се, че положението може да се контролира, но все пак ще вземе някои предпазни мерки. Ясно е, че колкото по-дълго останем тук, толкова по-голям ще бъде натискът да не тръгваме изобщо. Той няма нищо против някои да дезертират. „Ако искат, да останат. Аз не желая да ги принуждавам“ — ето как се изрази той. Но го тревожи мисълта недоволството да не се разпространи и сред останалите членове на екипажа.

Затова ускорява строителството на щита. Сега, когато системата е напълно автоматизирана и работи равномерно, смятаме да правим вместо по едно, по две вдигания на ден. Ако стане така, ще можем да

тръгнем след четири месеца. Това още не е обявено. Надявам се, че няма да има протести, когато го обявим, от страна на новите ласани или някой друг.

А сега още нещо, което може изобщо да не е от значение, но което е прекрасно за мен. Помниш ли как обичахме да си четем един на друг в началото на познанството пи? Беше чудесен начин да научим как са живели и мислели хората хиляди години преди нас — дълго преди сензорзаписът, дори видеозаписът да са съществували...

Веднъж ти ми прочете (нямах никакъв *съзнателен* спомен за това) разказ за един висок връх в Африка със странното име Килиманджаро. Порових се в информационното хранилище и разбрах защо толкова ме преследва това име.

Изглежда, че високо на върха, над снежната граница, е имало пещера. И в тази пещера намерили замръзналото тяло на голяма дива котка — леопард. В това се състои мистерията: никой не разбрал как леопардът се е намерил на тази височина, толкова далеко от естествената си среда.

Знаеш, Ивлин, винаги съм се гордял (много хора казваха „неоснователно“) с интуицията си. Е, добре... мисля, че нещо от този род става тук в момента.

Не веднъж, а няколко пъти са намирали голямо силно морско животно далеч от естествената му среда. Неотдавна хванаха първото; то е някакво огромно раковидно, нещо като морските скорпиони, които са живели някога на Земята.

Не сме сигурни дали са разумни, но това може и да не е от значение. Положително е обаче, че са високо социалноорганизирани животни с примитивни умения, макар и малко силно казано. Доколкото успяхме да ги проучим — те не показват по-големи възможности от пчелите, мравките или термитите, но мащабът на дейността им е различен и много интересен.

Най-забележителното е, че са открили метала, макар засега да го използват само за украшения и единственият им източник за доставка са ласаните — каквото могат да откраднат от тях. Правили са го вече няколко пъти.

А неотдавна един скорпион изпълзя по канала право в центъра на ледодобивната инсталация. Наивното ни предположение беше, че е

търсил храна. Но там, откъдето бе дошъл — място, отдалечено на около петдесет километра, — има изобилие от храна.

Искам да разбера какво правеше скорпионът толкова далече от своя дом; чувствавам, че отговорът може да е от много голямо значение за ласаните.

Чудя се дали ще успеем да го открием, преди да потъна в дълбокия сън до Сейгън-2.

КОНФРОНТАЦИЯ

Още с влизането си в офиса на президента капитан Бей разбра, че нещо не е наред.

Обикновено Едгар Фарадайн го поздравяваше с малкото му име и веднага изваждаше кана с вино. Този път нямаше никакво „Сърдар“, нито пък кана с вино. Но поне стол му предложи.

— Току-що получих тревожно съобщение, капитан Бей. Ако нямате нищо против, бих искал на срещата ни да присъствува и първият министър.

Президентът нямаше навика да пристъпва към въпроса веднага — *какъвто* и да бе той, — а и първият министър щеше да участва в срещата...

— В такъв случай, господин президент, ще позволите ли посланикът Колдър да се присъедини към мене?

Президентът за миг се поколеба, после кимна:

— Разбира се.

Капитанът с облекчение забеляза сянка на усмивка, сякаш в знак на зачитане на този дипломатически жест. Гостите могат да бъдат с по-малък ранг, но не по-малко на брой.

Капитан Бей прекрасно разбираше, че първият министър Бъргмън всъщност бе опората зад „трона“. Зад него стоеше кабинетът, а зад кабинета — конституцията на Джеферсън, вариант 3. Тази система бе действувала добре през последните няколко столетия; капитан Бей имаше лошото предчувствие, че сега тя щеше да претърпи някакво голямо отклонение.

Колдър бързо бе избавен от вниманието на госпожа Фарадайн, която го използваше като морско свинче, за да провери идеите си за ремонт и ново мебелиране на президентската резиденция.

Първият министър влезе няколко секунди по-късно с обикновения си неразгадаем израз на лицето.

След като всички седнаха, президентът скръсти ръце на гърдите си, облегна се назад в инкрустирания въртящ се стол и погледна

осъдително гостите си:

— Капитан Бей, доктор Колдър, получихме много тревожна информация. Бихме искали да знаем дали има някаква истина в донесението, че възнамерявате да приключите мисията си тук, а не на Сейгън-2?

Капитан Бей въздъхна облекчено, но веднага след това се ядоса. Излизаше, че някой е нарушил заповедта за секретност; надявал се бе ласаните никога да не научат за петицията и корабния съвет, макар, разбира се, да знаеше, че надеждите му са прекалено оптимистични.

— Господин президент, господин първи министър, ако сте чули подобна мълва, уверявам ви, че в нея няма и капчица истина. Защо иначе ще вдигаме по шестстотин тона лед на ден, за да изграждаме отново нашия щит? Щяхме ли да си правим този труд, ако смятахме да останем тук?

— Възможно е. Ако сте променили мнението си по някаква причина, едва ли ще си позволите да изострите вниманието ни, като преустановите работата си.

Бързото възражение за миг стресна капитана. Изглежда, бе подценил тези добродушни хора. После осъзна, че те — и техните компютри — сигурно вече са анализирали всички възможни варианти.

— Съвсем вярно. Но бих искал да ви кажа — все още е поверително, не сме го обявили, — че има решение да ускорим вдигането на ледените блокове, за да построим щита по-бързо. Надявах се да ви информирам за това при по-приятни обстоятелства.

Дори първият министър не успя напълно да скрие изненадата си. А президентът изобщо не се и опита. Преди да успеят да се съвземат, капитан Бей отново поде атаката:

— И ще бъде честно от ваша страна, господин президент, ако ни представите доказателства за вашето... обвинение. В противен случай как бихме могли да го опровергаем?

Президентът погледна първия министър, първият министър — гостите.

— Опасявам се, че е невъзможно. Това ще разкрие нашите източници на информация.

— Тогава сме в задънена улица. Не можем да докажем твърдението си, докато наистина не си тръгнем, а това ще стане след сто и тридесет дни от днес нататък според новата програма.

Настъпи мрачна многозначителна тишина; наруши я Колдър, като запита тихо:

— Мога ли да поговоря насаме с капитана?

— Разбира се.

Когато двамата се отдалечиха, президентът се обърна към първия министър:

— Дали казват истината?

— Колдър не би лъгал. Сигурен съм. Но може и да не знае всички факти.

Не успяха да продължат разговора си, тъй като членовете на втората делегация се върнаха и отново седнаха срещу обвинителите си.

— Господин президент — започна капитанът, — и доктор Колдър, и аз смятаме, че е необходимо да ви съобщим някои неща. Надявахме се това да не се наложи — въпросът е неприятен, пък и за нас той е приключен. Възможно е да грешим обаче; в такъв случай ще ни бъде необходима помощта ви.

После той разказа накратко за дискусията по време на корабния съвет и за събитията, наложили свикването му, а накрая каза:

— Ако желаете, нямам нищо против да ви покажа записите. Няма какво да крием от вас.

— Не е нужно, Сърдар — каза президентът явно с огромно облекчение.

Но първият министър все още не бе забравил тревогите си:

— Ъ... Един момент, господин президент. Това не анулира донесенията, които получихме. Те бяха много убедителни, ако си спомняте. Сигурен съм, че капитанът ще може да ни ги разясни.

— Разбира се, ако ни ги представите.

Отново настъпи мълчание, но кратко. Президентът протегна ръка към каната с вино...

— Първо да пийнем — каза той весело. — После ще ви кажа как разбрахме.

СРЕДНОЩЕН РАЗГОВОР

Много гладко мина, каза си Оуен Флечър. Разбира се, той бе малко разочарован от гласуването, макар че се съмняваше колко точното отразява мнението на екипажа на кораба. В края на краищата той самият бе посъветвал двама от съконспираторите си да гласуват „против“, та да не би да бъде разкрита жалката все още мощ на движението на новоталасите.

Както обикновено, проблемът бе каква да е следващата стъпка. Той бе инженер, не политик, макар че бързо напредваше в тази насока — и не виждаше как би могъл да вербува и други поддръжници, без да се разкрие.

Това означаваше, че има само две възможности. Първата и полесната бе да напуснат кораба непосредствено преди старта и да не успеят просто да се върнат навреме. Капитан Бей щеше да бъде прекалено зает, та да ги търси — дори и да искаше, — а ласанските им приятели щяха да ги скрият до отлитането на „Магелан“.

Но това означаваше двойно дезертиране — нещо нечувано в здраво сплотената комуна на сабрите. Той щеше да изостави не само спящите си колеги, но и брат си, и сестра си. Какво ли щяха да си помислят те за него три столетия по-късно, вече на враждебната Сейгън-2, когато научеха, че той е могъл да им отвори вратите на рая, но не го е направил?

Сега вече нямаше време; компютърното симулиране на ускорените програми за вдигане можеше да означава само едно. Наистина не бе я обсъдил с приятелите си, но не виждаше никаква друга възможност за действие.

В мисълта си обаче все още избягваше да я нарече „саботаж“.

Роуз Килиън не бе чувала за Далила и щеше да се ужаси, ако знаеше с кого я бяха сравнили. Тя бе едно обикновено наивно момиче от Северния остров, което — както толкова млади ласани — бе

покорено от обаянието на земните гости. Любовната ѝ история с Карл Бозли бе не само нейно, истински дълбоко първо чувствено преживяване, така беше и с него.

И двамата изпадаха в отчаяние при мисълта за раздялата. Късно една нощ, когато Роуз ридаеше на рамото му, той не можа да издържи повече на мъката ѝ.

— Обещай ми, че *никому* няма да кажеш — прошепна той, като галеше косите ѝ, пръснати по гърдите му. — Ще ти поверя нещо много хубаво. Абсолютно секретно е — още никой не го знае. Корабът няма да продължи. Всички оставаме тук, на Таласа.

Роуз едва не падна от леглото от изненада:

— Не ми ли казваш това само за да ме успокоиш?

— Не! Истина е! Но никому ни дума! Трябва да се запази в *пълна* тайна.

— Разбира се, скъпи!

Но най-добрата приятелка на Роуз — Мериън, също ридаеше за своя земен любим, затова трябваше да ѝ се каже...

... А Мериън сподели добрата новина с Полийн... която не можа да устои да не каже на Светлана... която събщи на Кристъл.

А Кристъл бе дъщерята на президента.

42

ОЦЕЛЕЛИЯТ

Много неприятна работа, мислеше си капитан Бей. Оуен Флечър е свестен човек; аз самият одобрих избора му. Как е могъл да направи такава нещo?

Обяснението сигурно не бе лесно. Ако не беше сабър *и* ако не беше влюбен в онова момиче, това може би никога нямаше да се случи. Каква бе думата за „едно плюс едно прави повече от две“? Син... — А, да. — Синергия. И все пак той не можеше да се освободи от мисълта, че тук има нещo повече, нещo, което вероятно никога нямаше да узнае.

Спомни си една реплика, която Колдър, който сякаш винаги имаше готова фраза за всеки случай, бе казал веднъж, когато двамата разговаряха за психоклимата на екипажа:

— Ние всички сме *осакатени*, капитане, без значение дали го признаваме или не. Няма човек, който да е изпитал това, което преживяхме ние през онези последни години на Земята, и да е останал незасегнат. Над всички нас тегне едно и също чувство — чувството за вина.

— Вина ли? — възкликнал бе той с възмущение.

— Да, макар и не наша. Ние сме оцелелите — *единствените* оцелели. А оцелелите неизменно се чувствуват виновни, че са останали живи.

Това заключение будеше тревога, но можеше да му помогне да си обясни Флечър, а и много други неща.

Ние всички сме осакатени хора.

Чудя се как си осакатен ти, Мойсей Колдър, и как се справяш? Аз зная своите поражения и имах възможността да ги използвам за доброто на себеподобните си. Те ме доведоха дотук, където сме днес, и мога да се гордея с това.

Може би в по-ранна епоха бих могъл да бъда диктатор или пълководец. Вместо това работих всеотдайно като шеф на континенталната полиция, като действащ генерал, отговорен за

техниката за строителството на космическите съоръжения, и накрая — като командир на звездолет. Моите мечти за власт бяха успешно удовлетворени.

Капитан Бей отиде до сейфа, за който само той имаше ключ, и плъзна кодово метално лостче в отвора на ключалката му. Вратата плавно се отвори и откри подредени папки и документи, няколко медала и трофеи, както и малка плоска дървена касичка, на която бяха инкрустирани със сребро инициалите „С. Б.“.

Докато я поставяше нежно на масата, капитанът изпита забравеното присвиване в слабините. Отвори капака и се загледа в блестящия символ на властта, сгушен в кадифеното си гнездо.

Някога неговата перверзия е била споделяна от милиони. Обикновено била съвсем безопасна, а в примитивните общества — дори ценна. И много пъти тя променяла хода на историята, за добро или за зло.

— Зная, че си фалически символ — прошепна той, — но освен това си и оръжие. Използувал съм те в миналото, мога да те използвам отново.

Връщането му в миналото продължи не повече от част от секундата и все пак припомни си цели години...

Той все още стоеше прав до бюрото си, когато това свърши; само за миг цялата внимателна обработка на психотерапевтите бе разрушена и вратите на спомените широко се отвориха.

Капитанът с ужас, но и с възхищение се вгледа в миналото, в онези последни бурни години, които бяха извадили на повърхността най-лошото и най-доброто на човешката природа. Спомни си как като млад полицейски инспектор в Кайро издаде първата си заповед за стрелба срещу разбунената тълпа. Знаеше, че патроните са халосни, но двама загинаха.

За какво се бяха разбунтували тогава? Изобщо не разбра. Толкова много политически и религиозни движения имаше в последните дни. Това бе великата ера на супергангстерите; те нямаха какво да губят и не очакваха нищо от бъдещето, така че поемаха всякакви рискове. Повечето от тях бяха психопати, но някои бяха почти гении. Спомни си за Джоузеф Кидър, който едва не открадна един звездолет. Никой не разбра какво стана с него и понякога капитан Бей се стряскаше от кошмарни видения: ами ако някой от хибернизираните е...

Принудителното ограничаване броя на населението, пълната забрана на всякакви раждания след 3600-а, абсолютният приоритет, даден на разработването на квантовия двигател и строителството на кораби от класа на „Магелан“ — всичко това заедно с мисълта за предстоящата гибел бе наслоило толкова напрежение в земното общество, та все още изглеждаше чудо, че изобщо някой бе успял да избяга от Слънчевата система. Капитан Бей си спомни с възхищение и благодарност онези, които бяха дали последните години от живота си за кауза, за чийто успех или поражение никога не биха могли да узнаят.

Отново видя Елизабет Уинзър, последната президентка на Света, уморена, но горда, когато напускаше кораба след обиколката ѝ за инспектиране. Връщаше се на планета, на която оставаха само няколко дни живот. А се оказа, че на нея самата е оставало дори по-малко. Бомбата в космоплана ѝ бе избухнала минути преди да кацне на Порт Къневъръл.

Кръвта му и сега се смразяваше при мисълта, че тази бомба е била предназначена за „Магелан“ и само грешка в синхронизирането бе спасила кораба от гибел. Звучеше като подигравка, че всички съперничаещи си култови движения поеха отговорността за атентата...

Джонатан Колдуел и намаляващата, но все още крещяща глупости тълпа негови последователи продължаваха да проповядват още по-безразсъдно, че всичко щяло да бъде добре, че господ просто подлагал човечеството на изпитание подобно на Йов някога. Че въпреки всичко, което ставало със Слънцето, то скоро щяло да се върне в нормалното си състояние и човечеството щяло да бъде спасено, освен ако онези, които не вярвали в милостта на бога, не предизвикали гнева му — *тогава* можел да промени решението си...

Последователите на култа „Божия воля“ пък вярваха точно в обратното. Дошъл бил най-последният на Страшния съд и не трябвало да правят опити да го избегнат. Напротив, трябвало да го посрещнат с радост, защото след изпълнението на присъдата онези, които били достойни за спасение, щели да живеят във вечно блаженство.

И така, изхождайки от напълно противоположни гледни точки, колдуелитите и уогите^[1] бяха достигнали до едно и също заключение: човешкият род не трябва да се мъчи да избегне съдбата си. Всички звездолети трябва да бъдат разрушени.

Може би е било добре, че последователите на двата съперничаещи си култа са били толкова жестоко враждебни един към друг, та не са могли да си съдействуват дори за постигането на една обща цел.

В действителност след смъртта на президентката Уинзър враждата им се превърна в кръвопролитна ярост. Пусна се мълвата (почти със сигурност от Световното бюро за сигурност, макар колегите на Бей никога да не признаха това пред него), че бомбата е била заложена от уогите, а броячът ѝ — саботиран от колдуелитите. Популярна бе и точно обратната версия; някоя от тях може дори да е била вярна.

Всичко това сега бе история, известна само на него и на още шепа хора, и скоро щеше да бъде забравена.

И все пак колко странно, че сега „Магелан“ отново бе заплашен от саботаж.

За разлика от уогите и колдуелитите сабрите бяха високообразовани, а не полудели от фанатизъм хора. Ето защо те можеха да бъдат много по-сериозен проблем, но капитан Бей вярваше, че знае как да се справи с него.

Ти си добър човек, Оуен Флечър, мислеше той сурово, но аз съм убивал и по-добри навремето. А когато не съм имал друг избор, използвал съм и изтезанието.

Беше повече от горд, че това никога не му бе доставяло удоволствие, а освен това — този път имаше много по-лек начин.

[1] Уоги — „WOG-s“ (англ.) — последователите на „Божията воля“. — Б.пр. ↑

43

РАЗПИТ

И ето, „Магелан“ имаше нов член на екипажа, без време разбуден от сън и все още приспособяващ се към действителността — както се бе случило с Колдър преди година. Нищо друго, само извънредно произшествие можеше да оправдае такова решение. Но според паметта на компютъра единствено доктор Маркър Стайнър, някога главен учен на Земяното бюро за разследване, притежаваше знанията и уменията, които за нещастие бяха необходими сега.

Там, на Земята, приятелите му често го питаха защо е предпочел да стане професор по криминалистика. А той неизменно даваше един и същ отговор: „Другият вариант бе да стана криминален престъпник“.

Цяла седмица бе необходима на Стайнър да промени клиничната настройка на лазаретния енцефалограф и да преработи програмите на компютъра. През това време четиримата сабри останаха под домашен арест в жилищата си и упорито отказваха да се признаят за виновни.

Когато видя съоръжението, подготвено за разпита му, Оуен Флечър помръкна. Прекалено много приличаше на електрическият стол и разните там приспособления за измъчване, познати му от опетнената с кръв истории на Земята. Доктор Стайнър обаче бързо го успокои с престорено фамилиарния тон на добър следовател:

— Не се тревожи, Оуен, Обещавам ти, няма да почувствуваши нищо. Дори няма да съзнаваш отговорите си, но няма никакъв начин да скриеш истината. Тъй като си интелигентен човек, ще ти обясня *точно* какво ще правя с тебе. Чудно наистина, но това ми помага да си върша работата; независимо дали *ти* харесва или не — подсъзнанието ти ще ми се довери и ще заработи за мене.

Каква глупост, помисли си Оуен Флечър, нима си въобразява, че толкова лесно може да ме подмами! Но не продума нищо, докато санитарите го настаняваха на стола и прикрепяха кожените колани около китките и кръста му. Не направи опит да се съпротивява; двама от бившите му колеги, едри мъже, стояха смутени в дъното на залата, като избягваха да срещнат погледа му.

— Ако си жаден или ти се ходи до тоалетната, кажи ни. Първият сеанс ще продължи точно един час; по-късно може да се наложи да направим още няколко, но по-къси. Отпусни се, настани се удобно.

При тези обстоятелства това бе една много оптимистична реплика, но, изглежда, на никой не му се видя смешна.

— Съжалявам, че трябваше да ти обръснем главата, но черепните електроди не понасят коса. Ще трябва да ти вържем очите, за да избегнем наслояване на дезориентиращи визуални входни данни... Сега ще ти се доспи, но съзнанието ти ще остане будно... Ще ти задаваме серия въпроси, които имат само три възможни отговора — „да“, „не“ и „не зная“. Но няма да отговориш пряко; мозъкът ти ще прави това сам, а тринарната логична система на компютъра ще интерпретира отговорите ти.

Няма никакъв начин да ни излъжеш; можеш да опиташ, ако искаш! Повярвай ми, едни от най-добрите учени на Земята са изобретили тази машина — и те самите не са успели да я измамят. Ако отговорите ти са двусмислени, компютърът просто ще прекрои въпросите. Готов ли си? Много добре... Запис — за дискретна информация, моля... Проверете коефициента на увеличаване на канал 5... Пуснете програмата!

КАЗВАШ СЕ ОУЕН ФЛЕЧЪР... ОТГОВОРИ ДА...
ИЛИ НЕ...

КАЗВАШ СЕ ДЖОН СМИТ... ОТГОВОРИ ДА...
ИЛИ НЕ...

РОДЕН СИ В ЛОУЕЛ СИТИ, МАРС. ОТГОВОРИ...
ДА... ИЛИ НЕ...

...
КАЗВАШ СЕ ДЖОН СМИТ... ОТГОВОРИ ДА...
ИЛИ НЕ...

РОДЕН СИ В ОКЛАНД СИТИ, НОВА
ЗЕЛАНДИЯ... ОТГОВОРИ ДА... ИЛИ НЕ...

КАЗВАШ СЕ ОУЕН ФЛЕЧЪР...

РОДЕН СИ НА 3-ТИ МАРТ 3585 ГОДИНА.

РОДЕН СИ НА 31-ВИ ДЕКЕМВРИ 3584 ГОДИНА...

Въпросите следваха през толкова къси интервали, че дори и да не бе леко упоен, Флечър не би могъл да даде фалшиви отговори. Нито пък щеше да има някакво значение, ако го направеше; само за няколко минути компютърът установи шаблона на автоматичните му отговори въз основа на въпросите, чиито отговори им бяха известни предварително.

Периодично се правеше проверка за точността на настройката (КАЗВАШ СЕ ОУЕН ФЛЕЧЪР... РОДЕН СИ В КЕЙПТАУН, ЗУЛУЛАНДИЯ...), а въпросите от време на време се повтаряха, за да се потвърдят вече дадените отговори. След идентифицирането на психологическата конфигурация на отговорите с „да“ или „не“ целият процес стана напълно автоматичен.

Примитивните детектори на лъжата се бяха опитвали да го правят с известен успех — но рядко с пълна категоричност. Изминали бяха не повече от двеста години, докато се усъвършенствувала техниката, а като следствие се революционизирало съдопроизводството — както криминалното, така и гражданското — до степента, когато малко съдебни дела продължавали повече от няколко часа.

Това не приличаше толкова на разпит, колкото по-скоро на компютризиран (и на „мамя — опровергавам“) вариант на древната игра „Двайсет въпроса — двайсет отговора“. По принцип всяка информация може много бързо да се регистрира чрез серия въпроси за „ДА или НЕ“ отговори и удивително бе колко рядко се налагаше да се стига до двадесет в случай, когато човек-експерт разпитваше в сътрудничество с машина-експерт.

Когато един доста замаян Оуен Флечър стана от стола, олюлявайки се, точно час по-късно, той нямаше абсолютно никаква представа какво са го питали или какво е отговарял. Беше напълно убеден обаче, че не е издал нищо, и се изненада, когато доктор Стайнър каза весело:

— Това е, Оуен. Няма да ни трябваш повече.

Професорът бе горд с факта, че никога не бе причинил болка някому, но все пак един добър следовател трябва да е малко нещо садист — в психологически аспект по-скоро. Това допринасяше и за репутацията му на непогрешим, което пък бе залог за успех. Той

изчака Флечър да възстанови равновесието си и когато го поведоха обратно към ареста, изрече:

— А... между другото, Оуен, номерът с леда нямаше да мине.

В действителност той би могъл и да свърши работа, но вече нямаше никакво значение. Изражението върху лицето на лейтенант Флечър възнагради доктор Стайнър за инцидентното връщане към професионалните му задължения.

Сега той отново можеше да заспи, докато стигнеха Сейгън-2. Но първо щеше да си почине, да се поразвлече, възползувайки се пълноценно от неочаквания антракт.

Утре ще отиде да види Таласа, а може би и ще поплува край някой от онези красиви плажове. Но засега ще се порадва на компанията на стария, любим приятел.

Книгата, която с благоговение измъкна от вакуумната опаковка, бе не само първо издание, сега тя бе *единственото*, Той я отвори напосоки, знаеше буквално наизуст всяка страница.

Зачете се. И на петдесет светлинни години от руините на Земята над Бейкър стрийт пак се спусна мъгла.

— Кръстосаният разпит показва, че са замесени само четирима сабри — каза капитан Бей. — Можем да сме благодарни, че не се налага да разпитваме други.

— Все още не разбирам как са могли да се надяват, че ще успеят — изрече тъжно заместник-капитан Мълайна.

— Не вярвам да успееш, но за щастие няма да могат да проверят това. Както и да е, те все още не бяха взели окончателно решение...

... План „А“ е включвал повреждане на щита. Както знаете, Флечър беше в монтажната бригада и е работил върху вариант за препрограмиране на последния етап на вдигането. Ако един леден блок бъде оставен да се блъсне със скорост няколко метра в секунда — разбирате какво може да стане, нали? Могло е да се извърши така, че да изглежда като злополука. Ала е съществувал риск при евентуално разследване да се докаже истината. Но дори и да успеят да повредят щита, той може да бъде поправен. Флечър обаче се е надявал забавянето да му даде възможност да вербува повече съмишленици. Може и да е прав; още една година на Таласа... План „Б“ се състои в

умишлено повреждане на поддържащата живота система, така че да се наложи евакуиране на кораба. Следват същите варианти. План „В“ е най-тревожният, защото би прекратил мисията. За щастие в сектора на двигателя няма нито един сабър; много е трудно да се доберат до там.

Всички се стреснаха, но най-много заместник-командир Роклин:

— Никак нямаше да им е трудно, сър, ако са били решени на всичко. Истинският им проблем се е състоял в това, да измислят нещо, което да изведе двигателя от строя — *завинаги*, — без да се повреди корабът. Много се съмнявам обаче дали имат необходимите технически знания.

— Набирали са ги — откликна мрачно капитанът. — Смятам, че трябва да преработим правилника за осигуряване на безопасност. Утре ще проведем съвещание по въпроса — с всички старши офицери — тук, в дванайсет на обяд!

И тогава заместник-командир доктор Нютън зададе въпроса, който всички се колебаеха да зададат:

— Ще има ли военен съд, капитане?

— Не е необходимо. Вината е доказана. Според правилника за реда на кораба остава да се издаде присъдата.

Всички чакаха. И чакаха.

— Благодаря ви, дами и господа — отсече капитанът и офицерите си тръгнаха мълчаливо.

Останал сам в кабинета си, капитанът се почувствува ядосан и измамен. Поне всичко бе свършило. „Магелан“ се бе измъкнал от подготвената от хората буря.

Другите трима сабри бяха безопасни, но така ли бе с Оуен Флечър?

Мисълта му отлетя към смъртоносната играчка в сейфа. Капитанът много лесно можеше да инсценира случайна злополука...

Той отхвърли тези неканени мисли; никога не би могъл да го направи, разбира се. Във всеки случай дълбоко в себе си вече бе решил и бе убеден, че ще получи всеобщото одобрение.

Някой някога бе казал, че всяка загадка има своя отговор — прост, примамлив и... грешен. Но този отговор, сигурен бе в това — беше прост, примамлив и... абсолютно правилен.

Сабрите искаха да останат на Таласа, добре, нека останат. Той не се съмняваше, че те щяха да бъдат полезни граждани — може би точно силният, агресивен тип, от който се нуждаеше това общество.

Колко странно, че историята се повтаряше: както Магелан, и той щеше да отстрани някои от членовете на екипажа си.

А дали ги е наказал, или възнаградил, щеше да узнае чак след триста години.

VI

ПОДВОДНАТА ГОРА

ШПИОНИРАЩОТО КЪЛБО

В морската лаборатория на Северния остров далеч не бяха ентусиазирани.

— Още една седмица ни трябва, за да поправим „Калипсо“ — каза директорът. — Имаме късмет, че намерихме шейната, но тя е единствената на Таласа. Не искаме отново да я излагаме на опасност.

Симптомите ми са познати, помисли си доктор Ан Варли. Даже и в последните дни на Земята все още имаше директори на лаборатории, които предпочитаха да запазят красивата си апаратура незамърсена, вместо да я използват.

— Не виждам къде е опасността, освен ако Кракан-младши или старши не ни изиграят пак някой номер. А нали геолозите обещаха, че ще мълчат най-малко петдесет години.

— Бих се обзаложил с тях по *въпроса*. Но, кажете ми честно, защо смятате, че това е толкова важно?

Какъв кон с капацци!, помисли си Варли. Дори и само физикоокеанограф *да е*, поне малко интерес трябва да проявява към живия океан! А дали не греша в преценката си? Дали нарочно не ме подпитва?

— Имаме определено емоционален интерес към темата след удавянето на доктор Лоренсън, когато за щастие успяхме да върнем към живота. Но независимо от това смятаме, че скорпионите са уникални животни и *всичко*, което успеем да научим чрез тях за извънземния разумен живот, някой ден може да бъде от жизненоважно значение за нас. А за *вас* това е още по-важно — та те са на прага ви.

— Прекрасно разбирам *всичко*. Може би имате късмет, че обитаваме различни екологични кътчета на планетата.

Докога ли — помисли си научната секретарка. Ако Мойсей Колдър е прав...

— Кажете ми, какво точно представляват шпиониращите кълба? Названието им буди интерес.

— Те са създадени преди повече от две хиляди години с цел осигуряване на безопасност и за шпионаж, но са ги използвали и в много други области. Някои са били не по-големи от главичките на карфици. Това, което ще използваме ние, е с размерите на футболна топка.

Варли разтвори чертежите на масата пред директора:

— Този модел е предназначен специално за подводни изследвания. Изненадана съм, че не знаете нищо по въпроса — датата на публикуването е още от 2045-а година. Намерихме пълни технически данни в памет „Техника“ и ги зададохме на репликатора. Първият образец обаче не заработи — все още не знаем причината, — но за номер 2 резултатите са отлични. Това тук са акустичните генератори — десет мегахерца, — така че имаме милиметров анализ, несравним с качеството на видеото, разбира се; но ще върши работа. Сигналният преобразувател е един много интелигентен уред. Когато шпиониращото кълбо се включи, излъчва се единичен импулс, който изгражда акустична холограма за разстояние двайсет до трийсет метра. Тази информация се предава на двеста килохерца къси вълни до шамандурата, плуваща отгоре, която радиопредава сигналите обратно в базата. Изграждането на първото изображение става за десет секунди, после шпиониращото кълбо излъчва нов импулс. Ако няма промяна в картината, преобразувателят изпраща нулев сигнал. Но когато нещо се промени, той предава новата информация така, че да може да се генерира ново изображение. По този начин имаме възможност да получаваме по един кадър на всеки десет секунди, което е задоволително почти за всички обстоятелства. Разбира се, ако събитията следват бързо, получава се размазване на образите. Но невъзможно е човек да притежава всичко. Системата може да работи навсякъде, и в пълна тъмнина — трудно откриваема е — и е много ефективна.

Директорът явно се интересува, но се стараеше всячески да не показва вълнението си:

— Хитра играчка! Може да е от полза за работата ни. Ще ни дадете ли спецификациите на още няколко модела?

— Спецификациите? Разбира се! Ще проверим дали пасват на вашия репликатор, така че да можете да си вадите, колкото искате

образци. Първият действащ модел, а може би и следващите два или три — искаме да потопим в Скорпвил.

— И тогава просто ще чакаме и ще наблюдаваме какво ще стане.

45

СТРЪВТА

Изображението бе неясно и понякога трудно за тълкуване въпреки имитираното цветово кодиране, което разкриваше подробности, неразличими иначе от човешко око. То представляваше разгъната 360-градусова панорама на морското дъно; далече вляво тъмнееше келпът, в средата се виждаха няколко голи скали, а вдясно — отново келп. Всичко това приличаше на неподвижна снимка, но изменящите се в долния ляв ъгъл цифри отчитаха, че времето тече, а понякога и картината се променяше с отскачане, като отбелязваше някакво ново движение в предавания информационен шаблон.

— Както виждате — започна заместник-командир Варли, привличайки вниманието на присъстващите зрители в залата на Тера нова, — когато дойдохме, наоколо нямаше никакви скорпиони. Но вероятно са чули или почувствували тупването на нашия... ъ... пакет на дъното. И ето го първия разузнавач — появи се след една минута и двадесет секунди.

Сега изображението се сменяше рязко на всеки десет секунди и при всеки нов кадър се виждаха все повече и повече скорпиони.

— Ще задържа този — каза научната секретарка, — за да можете да го разгледате по-подробно. Виждате ли онзи скорпион — вдясно? Погледнете лявата му щипка — има поне пет от онези метални гривни! Изглежда, сякаш заема някакъв висок ранг — ето, в следващите кадри другите скорпиони се отстраняват от пътя му, а той изследва тайнствената купчина отпадъци, току-що паднала от „небето“ — много интересен кадър — вижте как добре използва щипките и мустачните си пипала едновременно — с единия комплект действа силово, с другия постига точност — сега дърпа парчето тел, но нашият малък подарък е прекалено тежък, за да го помръдне — погледнете какво предприема — обзалагам се, че дава заповеди, въпреки че не се улавят никакви сигнали — може би са инфразвукови — ето, идва още един от големите.

Кадърът се измени рязко, като се наклони под невероятен ъгъл.

— Ето че тръгваме, дърпат ни с тях — и ти беше прав, доктор Колдър — отправят се към пещерата в централната скала — пакетът е прекалено голям, за да влезе вътре — точно както предвиждахме, разбира се — *това* е най-интересното.

Бяха обмислили всичко с подробности. Наистина пакетът се състоеше предимно от отпадъци, но те бяха внимателно подбрани. Имаше парчета от стомана, мед, алуминий и олово, дъски, пластмасови тръби и плочи, късове от желязна верига, метално огледало — и няколко макари медна тел с различна дебелина. Целият куп тежеше около триста килограма и всичко бе идеално завързано, така че да може да се придвижва само като едно цяло. Шпиониращата топка бе фино маскирана в единия край, прикрепена с четири отделни къси парчета тел.

Сега двата големи скорпиона атакуваха упорито балата отпадъци и сякаш действаха по предварително съставен план. Мощните им щипки бързо измъкнаха парчетата тел, с които тя бе омотана, отстраниха веднага дървените и пластмасовите парчета; явно бе, че ги интересуват само металните. Огледалото ги накара да спрат. Изправиха го и се вгледаха в отраженията си — невидими, разбира се, в акустичното изображение на шпиониращото кълбо.

— А ние очаквахме, че ще се нахвърлят върху него — големи битки стават, когато се пусне огледало в аквариум с риби. Но те може би са се познали. Това, изглежда, говори за известна степен на интелигентност.

Скорпионите изоставиха огледалото и започнаха да мъкнат по морското дъно другите отпадъци. В следващите няколко кадъра картините бяха безнадеждно размазани. Когато изображението отново се стабилизира, сцената бе коренно различна.

— Имаме късмет — събитията се развиват точно както се надявахме. Те са изтеглили шпиониращото кълбо в охраняваната пещера. Но това не е тронната зала на кралицата на скорпионите — ако *има* кралица на скорпионите, в което много се съмнявам... Хипотезите ви, моля?

Дълго време всички останаха мълчаливи. Разучаваха странния спектакъл. Изведнъж някои възкликна:

— Та това е склад за отпадъци!

— Но с каква цел...

— Вижте! Това е десеткилограмов външнобордови мотор — някой трябва да го е изпуснал!

— Сега знаем кой е откраднал котвените вериги!

— Но *защо*? Няма никакъв смисъл.

— Явно има — за тях.

Мойсей Колдър се изкашля с цел да привлече вниманието; рядко се случваше то да не изиграе ролята си.

— Това все още е само хипотеза — започна той, — но фактите, изглежда, все повече я потвърждават. Забележете, тук всичко е метално, подбрано внимателно от най-различни източници... И така, за едно разумно морско същество металът трябва да е много мистериозен, нещо съвсем различно от всички други естествени продукти на океана. Скорпионите, изглежда, все още са в каменната епоха — и няма начин да излязат от нея, както е станало на Земята с нас, хората. Без огъня те са в *капан*. Мисля, че може би виждаме повторение на нещо, което се е случило някога и на нашата родна планета. Знаете ли откъде праисторическите хора са получили първото си желязо? От Космоса! Не се изненадвам, че изглеждате учудени... Но в природата желязото никога не се среща в чист вид — то ръждясва много лесно. Единствените източници на желязо за първобитните хора са били метеоритите. И нищо чудно, че са ги обожествявали; нищо чудно, че дедите ни са вярвали в съществуването на свръхестествени същества отвъд небето... Дали същото не става и тук? Настоявам да обмислите сериозно това. Ние все още не знаем доколко са интелигентни скорпионите. Може би събират метали просто от любопитство или от възхищение пред техните — дали да кажа магически? — качества. А ще открият ли как да ги използват за нещо повече от украшения? До каква степен могат да прогресират в развитието си под водата? А *ще* останат ли там? Приятели мои, мисля, че трябва да изследвате скорпионите, колкото е възможно по-добре. Нищо чудно да поделите планетата си с друга разумна раса. Ще се съюзите ли с нея, или ще враждувате? Дори и да не са наистина разумни, скорпионите могат да бъдат смъртоносна заплаха или полезен помощник. Може би ще трябва да ги опитомите. Между другото проверете за справка „Карго-култ“ в историческите ви банки данни... пише се: К-А-Р-Г-О К-У-Л-Т. Много бих искал да видя следващото действие на пиесата. Дали има скорпиони-философи — да кажем, дори

в момента, — които да се събират в келповите си гори, за да решат какво да правят с нас?... Затова, *моля ви*, поправете антената за далечна космическа връзка, за да можем да контактуваме! Компютърът на „Магелан“ ще очаква вашите съобщения — докато бди над нас по пътя ни към Сейгън-2.

КАКВИТО И ДА СА БОГОВЕТЕ...

— Какво е това „бог“? — запита Мириса.

Колдър въздъхна и вдигна поглед от прастария документален филм върху скенера:

— Ох... Ами сега! Защо питаш?

— Защото вчера Лорън каза: „Мойсей мисли, че скорпионите може би търсят своя бог“.

— Така ли каза? Ще си поговорим с него по-късно. А ти, млада госпожице, искаш от мен да ти обясня нещо, което е терзаело духовете на милиони хора в продължение на хиляди години и за което е писано и говорено много повече от всичко друго в историята на човечеството. Колко време можеш да отделиш тази сутрин?

Мириса се засмя:

— О, поне час. Не ми ли каза веднъж, че всяко нещо, което наистина е важно, може да се обясни само с едно изречение?

— Ъ! Е, в живота си съм срещал всевъзможни, много дълги, сложно заплетени изречения. А сега откъде да започна...

Той се изправи през прозореца на библиотеката, зареял поглед към обширната поляна и смълчания — ала толкова красноречив! — корпус на кораба-майка, извисен над нея. Оттук е започнал човешкият живот на тази планета; нищо чудно, че често се сецам за рая. А аз не съм ли змията, готвеща се да опетни невинността му? Но не е възможно да сервираш нещо ново на момиче, толкова умно, колкото Мириса, или нещо, което тя да не е предположила вече.

— Трудното при обяснението на думата „бог“ е — започна той бавно, — че за всеки отделен човек тя никога не е означавала едно и също — особено за философите. Ето защо през третото хилядолетие постепенно излязла от употреба, освен за ругатни в някои среди, но прекалено сквернословни, за да се изразяват като възпитани хора... Била заменена с невероятно множество специфични думи. Това поне прекратило споровете от недоразуменията, предизвикали деветдесет процента от бедите в миналото... Собственият бог, понякога наричан

Първи бог, станал Алфа. Той представлявал същество, за което се предполагало, че бди над живота на всеки индивид, на всяко *животно!* — и че възнагражда доброто и наказва злото, обикновено в съмнително съществуване след смъртта.

Кланяли се на Алфа, молили му се, организирали пищни религиозни церемонии, строели огромни храмове в негова чест...

След него идвал богът, който създал Вселената и оттогава или се намесвал, или не се намесвал в нея. Той бил Омега. До момента, в който приключили с анализа на божествата, философите успели да включат всички букви на старогръцката азбука, но Алфа и Омега ще са ни предостатъчни за тази сутрин. Бих казал, близо десет билиона човешки години са минали в разговори за тях.

Алфа бил безизходно впримчен в религията — и оттук дошло неговото падение. Може би щеше да съществува и до самия край на Земята, ако безбройните съпернически си религии не бяха се занимавали толкова една с друга. Но те не са могли да направят това, защото всяка твърдяла, че притежава единствената истина. Затова трябвало да унищожат своите съперници, което означава впоследствие не само всяка друга религия, а и сектантите от собствената им вяра.

Аз, разбира се, прекалено опростявам нещата; добрите мъже и жени често превъзхождали своите идоли и вероятно религията е била *необходима* за ранните човешки общества. Ако не са вярвали, че свръхестествените сили ще ги накажат, може би никога нямало да се обединят в нещо по-голямо от племенни съюзи. Религията станала антисоциална сила чак когато била корумпирана от властта и привилегиите, и голямата полза от нея била засенчена от още по-големи злини.

Ти никога не си чувала сигурно за инквизицията, за преследванията на вещици, за хазаватите? Би ли повярвала, че дори в космическата ера е имало нации, при които децата законно можело да бъдат екзекутирани, защото *родителите* им изповядвали ерес в разрез с официалното тълкуване на Алфа? Изглеждаш шокирана, но такива неща, а и други по-лоши — са се случвали, докато дедите ни вече са изследвали Слънчевата система.

За щастие на човечеството Алфа загубил значението си в първите години след 2000-та. Той минал в забвение заради едно ново

привлекателно учение, наречено статистическа теология. Колко време имам още? Боби няма ли да загуби търпение?

Мириса погледна навън през големия френски прозорец. Кончето спокойно пасеше край кораба-майка и явно се чувствуваше доволно.

— Няма да избяга, докато има какво да хрупа наоколо. Какво представлява статистическата теология?

— Това е последната атака на проблема зло. Изострянето дошло с появата на един много ексцентричен религиозен култ — наричал се неоманихеи^[1], не ме питай защо — около 2050-а година. Между другото това била първата „спътникова“ религия, въпреки, че всички други религии също използвали комуникационни спътници за разпространяване на доктрините си, но неоманихеите изцяло разчитали на тях. Те нямали никакви други места за срещи освен телевизионния екран. Въпреки тази зависимост от техниката учението им било всъщност старо. Те вярвали, че Алфа съществува, но че е олицетворение на зло — и че човечеството е предопределено да му се противопостави и да го унищожи. В подкрепа на своята теза те разпространявали множество ужасяващи факти от историята и зоологията. Мисля, че сигурно са били душевно болни хора, защото, изглежда, са изпитвали патологично удоволствие от събирането на такива материали. Например — любимо доказателство за съществуването на Алфа било т.нар. „противоречие на произхода“. Сега знаем, че е напълно погрешно, но НМ-те го направили да звучи убедително и неоспоримо. Щом откриеш красиво изградена система (любимият им пример бил часовник с циферблат), зад нея трябва да има конструктор, създател. Затова вгледай се в природата само...

И те се вглеждали — с мъст. Любимата им област била паразитологията — не можете да си представите колко щастливи сте тук на Таласа! Не искам да те отвращавам с описанието на изключително изобретателните методи и мутации, които различните организми използват, за да нападат другите същества — най-вече хората — и да ги измъчват, живеейки в тях, често докато ги унищожат. Ще спомена само една специална любимка на неоманихеите — мухата ихневмон. Това възхитително насекомо снася яйцата си върху други насекоми, след като ги парализира предварително, така че когато ларвите се излюпят, да имат изобилие от прясно — *живо* — месо. НМ-те можели с часове да говорят на тези теми, тълкувайки чудесата на

природата като доказателство, че Алфа бил ако не изключително зъл, то напълно безразличен към човешките норми на морал и доброта. Не се тревожи — не мога да ги имитирам и не бих го направил! Но трябва да спомена още едно от любимите им доказателства — „аргумента за катастрофата“. Един типичен пример, който може да се мултиплицира безброй пъти: вярващите в Алфа се събират да се молят за помощ, изправени пред беда — и всички са убити при срутването на убежището им, докато това нямало да се случи, ако са останали по домовете си. Така НМ-те събрали тонове такива ужаси — пожари в болници и старчески домове; детски градини — погълнати от земетресения; вулкани или приливни вълни, разрушаващи градове — списъкът е безкраен. Разбира се, вярващите в Алфа не приели това без съпротива. Те събрали точно толкова противоположни примери — чудесата, които ставали понякога, за да *спасят* вярващите от катастрофи и нещастия...

В различни форми този спор продължил няколко хиляди години. Но към двадесет и първи век новата информационна техника и методите на статистическия анализ, както и по-широкото тълкуване на теорията на вероятностите, сложила точка на словесния двубой. Няколко десетилетия били необходими, за да бъдат разбрани реалните доводи, още няколко, и те били приети от всички разумни хора: „Лошото се случва точно толкова често, колкото и доброто“; както отдавна подозирали, Вселената просто се подчинявала на законите на математическата вероятност. С положителност нямало никаква следа от намеса на свръхестествени сили, нито за добро, нито за зло. Значи проблемът за злото никога не е съществувал. Да очакваш от Вселената да бъде милосърдна, е все едно да си представиш, че човек *винаги* може да спечели играта на чистата случайност...

Някои се опитали да обявят вярата в Алфа за напълно безучастна и приели синусоидалната крива на естественото разпределение като символ на вярата си. Не е необходимо да се казва, че едно толкова абстрактно божество не вдъхва голяма преданост...

И говорейки за математика, тя нанесла още един съкрушителен удар на Алфа през двадесет и първия (дали не беше двадесет и втория?) век. Един земянин с блестящи ум на име Курт Богел доказал, че знанието има абсолютни граници — оттук идеята за напълно всезнаещо същество (едно от определенията на Алфа) станала

логически абсурдна. Това откритие достигнало до нас посредством един от онези незабравими студентски каламбури: „Богел довърши Бог“. Студентите пишели по стените „Б“... „Б“ и гръцката „делта“ помежду им, разбира се, срещали се и други, които четели това обратно: „Бог довърши Богел“...

Но да се върнем към Алфа. Към средата на хилядолетието той малко или много престанал да занимава човешката мисъл. Буквално всички разумни хора най-после се съгласили със суровата присъда на великия философ Лукреций: „Всички религии са по принцип безсмъртни, защото суеверията, които насаждат, създават повече зло, отколкото добро“...

Все пак някои от старите вероизповедания успели да оцелеят, макар и в драстично изменени форми, чак до самия край на Земята. Мормоните от последната епоха и Дъщерите на пророка дори построиха собствени кораби-разселници. Често се питам какво ли е станало с тях.

След като Алфа бил компрометиран, оставал Омега — създателят на всичко. Не е толкова лесно да заличиш Омега; Вселената е доста сложна за обяснение. Наистина ли? Има една стара философска шега, която е много по-проницателна, отколкото изглежда. „Въпрос: Защо Вселената е тук? Отговор: А къде другаде да бъде?“ И мисля, че *това* е повече от достатъчно за една сутрин.

— Благодаря, Мойсей — промълви Мириса малко замаяно. — Всичко това си го казвал и преди, нали?

— Разбира се, много пъти. А сега обещавай ми, че...

— Какво?

— Че няма да вярваш на *нищо* от това, което ти казах... просто защото аз го казах. Един сериозен философски спор винаги остава нерешен. Омега е все още някъде тук наоколо — а понякога се чудя за Алфа...

[1] *Манихейство* — религиозно дуалистично учение, създадено от персиеца Мани през III в., което е смесица от християнски и дуалистични възгледи и е оказало силно влияние върху богомилството. — Б.пр. ↑

VII

КАКТО ИСКРИТЕ ИЗЛИТАТ НАГОРЕ

47

ПОЛЕТ

Казваше се Карина, беше осемнайсетгодишна и макар че за пръв път излизаше нощем с лодка с Кумар, не можеше да се каже, че за пръв път лежеше в прегръдките му. Всъщност тя водеше в състезанието за многооспорваната титла да е негово любимо момиче.

Слънцето бе залязло преди около два часа, но вътрешната луна — толкова по-ярка и по-близка от изчезналата луна на Земята — бе изгряла почти пълна и брегът, отдалечен на половин километър, се къпеше в студената ѝ синя светлина. Малък огън гореше при тъмната ивица палмови дървета, където веселието все още продължаваше. От време на време се чуваше далечна мелодия, надделяла тихото боботене на реактивния двигател, пуснат на ниски обороти. Кумар вече бе постигнал първата си цел и не бързаше за никъде. Въпреки това, като добър моряк, той често се надигаше, за да даде някои инструкции на автопилота и да огледа хоризонта.

Кумар беше прав, помисли си Карина блажено. Нещо много еротично имаше в лекото ритмично люлеене на лодката, особено когато се усилваше от надуваемия дюшек, върху който лежаха. Дали после щеше да се люби със същата чувствена наслада и на сушата?

А Кумар за разлика от доста млади тарнани, които би могла да назове, бе удивително нежен и мил. Не беше от онези мъже, които мислят само за себе си; удоволствието му не бе пълно, ако не бе споделено. Когато е с мене, помисли си Карина, имам чувството, че съм единственото момиче в неговия свят, макар прекрасно да зная, че не е така.

Тя смътно разбираше, че се отдалечават все повече и повече от селището, но това не бе от значение. Желаше този миг да продължи вечно и едва ли би се разтревожила, ако лодката се отправеше с пълна скорост в безлюдния океан без никаква суша по пътя си, чак докато обиколи планетата. Кумар знаеше какво прави — той мислеше за всичко. Част от удоволствието ѝ идваше от пълното доверие, което той

вдъхваше; в неговите прегръдки тя забравяше всякакви тревоги и проблеми. Бъдещето не съществуваше — само безкрайното настояще.

Все пак времето течеше, вътрешната луна се бе издигнала високо в небето. След упоението от страстта устните им все още лениво изследваха териториите на любовта, когато импулсите на хидроджета затихнаха и лодката спря.

— Ето че сме тук! — възкликна Кумар развълнувано.

А къде ли е това „тук“? — помисли си Карина мързеливо, когато телата им се разделиха. Струваше ѝ се, че часове са изминали, откакто за последен път се бе сетила да погледне към брега... дори предполагаше, че той все още се вижда.

Тя бавно се изправи, преодолявайки лекото люлеене на лодката — и се загледа с широко отворени очи в Приказната земя, която доскоро бе само едно тъжно блато, оптимистично, но неточно наречено „Заливът Мангроув“.

Тя не за първи път виждаше внушителни технологични комплекси, разбира се; централата за ядрен синтез и главният репликатор на Северния остров бяха много по-големи и впечатляващи. Но този ярко осветен лабиринт от тръби, резервоари и кранове — тази комбинация от всевъзможни корабостроителни и химически съоръжения, всички работещи безшумно и изправно под звездите без нито едно човешко същество наоколо — наистина предизвикваше зрителен и психологически шок.

Когато Кумар хвърли котвата, се чу плисък, стряскащ в пълната тишина на нощта.

— Хайде! — усмихна се той закачливо. — Искам да ти покажа нещо.

— Безопасно ли е?

— Разбира се — идвал съм тук много пъти.

Но не сам, сигурна съм, помисли си Карина. Ала преди да успее да каже и дума, той вече беше прескочил борда.

Водата едва стигаше до кръста и все още бе запазила толкова много от дневната топлина, че беше почти неприятна. Когато стъпиха на пясъчния бряг, хванати ръка за ръка, зарадва ги освежителният хладен полъх на нощния бриз. Двамата се измъкнаха от безредно къдрещите се малки вълни като новите Адам и Ева, получили ключа за механизирания рай.

— Не се тревожи — каза й Кумар. — Познавам пътя. Доктор Лоренсън ми обясни всичко. Но аз открих нещо, което съм сигурен, че *той* не знае.

Вървяха по укрепен, плътно изолиран тръбопровод, вдигнат на метър над земята, и оттук Карина за пръв път дочу далечното бумтене на помпите, отправящи охлаждащия флуид през лабиринта от водопроводи и топлообменници, които ги заобикаляха.

Скоро стигнаха до прословутия резервоар, в който бяха намерили скорпиона. Водата едва се виждаше, повърхността бе изцяло покрита от объркана маса водорасли. На Таласа нямаше никакви влечуги, но като гледаше дебелите гъвкави стебла, Карина се сети за земните змии.

Двамата преминаха покрай редица канали и шлюзове, всички затворени в момента, и стигнаха до обширна открита площ, доста отдалечена от главната инсталация. Когато излязоха от централния комплекс, Кумар усмихнато махна към обектива на насочена към тях камера. По-късно не можа да се разбере защо е била изключена точно в решаващия момент.

— Това са ваните за замразяване — обясни Кумар, — всяка е по шестстотин тона. Деветдесет и пет процента вода, пет процента келп. Какво смешно има?

— Не смешно, а *необикновено* — отговори Карина, все още усмихвайки се. — Представи си само! Те ще носят нашата океанска гора по целия си път сред звездите. Кой би могъл да си представи такова нещо! Но ти нали *не затова* ме доведе тук?

— Не — каза Кумар тихо. — Гледай...

Отначало там, където той сочеше, тя не можа да различи нищо. После постепенно умът й разтълкува образа, трептящ далече, далече, докъдето едва стигаше погледът й, и тя разбра.

Това бе познат феномен, разбира се. Хората създаваха такива чудеса по световите вече повече от хилядолетие. Но да го видиш със собствените си очи, беше повече от зашеметяващо — това бе грандиозно.

Сега, след като се приближиха към крайните резервоари, тя го видя по-ясно. Тънкият сноп светлина — не по-широк от два сантиметра! — се извисяваше към звездите, право и точно като лазерен лъч. Проследи го с поглед, докато изтъня и се изгуби,

изкушавайки я да намери точката на изчезването му. И очите ѝ продължаваха да се взират нагоре замаяно, докато се спряха до самия зенит, на самотната ярка звезда, която светеше неподвижно, а всичките ѝ по-слаби нейни другарки се движеха равномерно покрай нея на запад. Като някакъв космически паяк „Магелан“ бе спуснал нишка ефирна паяжина и скоро щеше да вдигне плячката, която желаше от света под себе си.

После, когато се изправиха до самия ръб на ледения блок, Карина изживя още една изненада. Повърхността на блока бе изцяло покрита от проблясващ слой златно фолио, напомнящо ѝ за подаръците, които децата получаваха за рождения си ден или за годишния фестивал в чест на първото кацане.

— Изолация — поясни Кумар, — и наистина *златна*, дебела около два атома. Без нея половината от леда ще се разтопи още преди да успеят да го вдигнат до щита.

Изолация или не, но когато Кумар я поведе по замразената плоча, Карина почувствува, че студът я хапе по босите крака. След десетина крачки двамата стигнаха до средата ѝ, а оттам, проблясваща с особено неметално сияние, се извисяваше лентата ако не до самите звезди, поне на тридесет хиляди километра — до стационарната орбита, на която беше паркиран сега „Магелан“.

Краят ѝ влизаше в цилиндричен барабан, отрупан с инструменти и контролни уреди, които явно изпълняваха ролята на подвижна роботизирана кука на кран, приютила се върху товара си след дългото спускане през атмосферата. Цялото устройство изглеждаше удивително просто, дори безвредно — измама, разбира се, както повечето продукти на изпитаните прогресивни технологии.

Внезапно Карина потръпна, но не от студа под краката ѝ, който сега почти бе забравила.

— Сигурен ли си, че е безопасно тук? — запита тя тревожно.

— Разбира се. Те винаги вдигат в полунощ, точно до секундата, а дотогава има още много часове. Гледката е прекрасна, но не мисля, че ще останем толкова дълго.

Кумар приседна на колене и приближи глава към чудната лента, която свързваше в едно кораба и планетата.

Ако се скъса, помисли си Карина развълнувано, дали ще се раздалечат?

— Слушай! — прошепна той.

Тя не знаеше какво трябва да чуе. Понякога, по-късно, когато се примири със съдбата, тя се опитваше да възобнови вълшебството на този миг. Никога не бе сигурна, че е успяла.

В началото ѝ се стори, че чува най-ниските тонове на гигантска арфа, чиито струни бяха опънати между световите. Тръпки пропълзяха по гърба ѝ и тя усети как настръхват косите на тила ѝ — в онзи инстинктивен отговор на страха, заробил се в праисторическите джунгли на Земята.

После, когато свикна, долови цял спектър от променящи се полутонове, покриващи обхвата на слуха до границите за ясно чуване — и безспорно отвъд тях. Те се преплитаха и преливаха един в друг както непостоянните, но вечно повтарящи се звуци на океана.

Колкото повече слушаше, толкова повече това ѝ напомняше за безкрайното разливане на вълните по самотните пясъчни брегове. Имаше чувството, че чува океана на Космоса — миещ крайбрежията на всички свои светове, — един звук, ужасяващ със своята безсмислена безполезност, с еката си през мъчителната празнота на Вселената.

А сега тя долови и други елементи в тази необикновено сложна симфония. Дочу внезапно кънтящо дрънкане, като че ли гигантски пръсти бяха дръпнали лентата някъде по хилядите ѝ опнати километри. Метеорити? Положително не! Може би някакви електрически изпражнения в кипящата атмосфера на Таласа? И — дали това не беше само чисто въображение, нещо, създадено от собствените ѝ несъзнателни страхове? — понякога ѝ се струваше, че дочува приглушените стенания на демонични гласове или призрачните викове на всички болни и гладуващи деца, умирали на Земята през Кошмарните векове.

В следващия миг — не издържа...

— Страх ме е, Кумар — прошепна тя, като го дърпаше за рамото. — Да се махаме!

Но Кумар все още витаеше сред звездите — полуотворил уста, притиснал глава към звънтящата лента, хипнотизиран от нежната ѝ песен. Той даже и не забеляза кога Карина, колкото ядосана, толкова и

уплашена, се отдалечи рязко, прекосявайки покрития с фолио лед, и се спря да го дочака върху познатата топлина на сухата земя.

Защото сега той бе открил нещо ново — усилващи се тонове, които сякаш го зовяха. Като че ли свиреха фанфари и струнни инструменти, ако някой може да си представи такова нещо, и бе неизразимо тъжно и далечно.

Но то идваше по-близо, усилваше се. Това бе най-вълнуващият звук, който Кумар бе чувал някога, и той го накара да затаи дъх, замръзнал от удивление и страхопочитание. Струваше му се, че *нещо* сякаш препуска към него надолу по лентата...

Закъсня. Само секунди не му достигнаха, когато осъзна истината в мига на първия удар на предшестващата вълна, която го просна върху златното фолио, а леденият блок се размърда под него. Тогава за последен път в живота си Кумар Лионидас огледа преходната красота на своя спящ свят и ужасеното, обърнато нагоре лице на момичето, което щеше да помни този миг до деня на смъртта си.

Вече беше прекалено късно да скача. И така — малкият лъв полетя към безмълвните звезди — гол и самотен.

РЕШЕНИЕТО

Капитан Бей имаше по-важни проблеми на главата си и с радост преотстъпи задължението си. Във всеки случай нито един пратеник не би могъл да бъде по-подходящ от Лорън Лоренсън.

А Лорън не бе виждал старите Лионидас и се страхуваше от срещата. Мириса му бе предложила да го придружи, но той предпочете да отиде сам.

Ласаните почитаха възрастните си хора и правеха всичко възможно за тяхното спокойствие и щастие. Лал и Никри Лионидас се бяха настанили в една от малките самостоятелни колонии за пенсионери по южния бряг на острова. Живееха в шестстайна дървена вила, швейцарски тип, снабдена с всички възможни, облекчаващи труда приспособления, включително и с единствения универсален робот, който Лорън бе виждал на Южния остров. Според земната хронология той би предположил, че са към седемдесетте.

След първите унили поздрави седнаха на верандата с изглед към морето. Роботът се суетеше около тях, носеше напитки и подноси с разнообразни плодове. Лорън си наложи да глътне няколко хапки, после събра сили и се зае с най-тежката задача, която бе имал през живота си:

— Кумар — името заседна в гърлото му и той трябваше да започне отново. — Кумар все още е на кораба. Аз дължа живота си на него, той рискува своя, за да спаси мен. Разбирате какво изпитвам — бих направил *всичко*...

Още веднъж с усилие запази самообладание. После, опитвайки се да говори колкото е възможно по-живо и по-вещо — като заместник-командира доктор Нютън по време на изложението й, — продължи:

— Тялото му почти не е наранено, защото декомпресията е била бавна, а замразяването е станало моментално. Но клинически той е мъртъв, разбира се — точно както се случи с мене преди няколко седмици... Както и да е, двата случая са много различни. Моето тяло

бе възвърнато към живот, преди да бе настъпило увреждане на мозъка, така че възстановяването бе сравнително бърз процес. А за възвръщането на Кумар към живот бяха необходими часове. Мозъкът му не е увреден физически, но няма следа от никаква дейност. Въпреки това съществува *възможност* пълноценно да се съживи с помощта на високоусъвършенствувана техника. Според нашите анали — които покриват изцяло историята на медицинските науки на Земята — това е правено и друг път при някои подобни случаи със степен на успеваемост шестдесет процента. Но съществува дилема, която капитан Бей ме помоли да ви обясня честно. Ние нямаме уменията и апаратурата за решаването на такава задача. Но може би ще ги имаме след триста години... Между стотиците специалисти-медици, които спят на кораба, има дванайсет мозъчни експерти. Има техници, които могат да сглобят и задействуват всеки възможен тип хирургически и поддържащи живота апарати. Всичко, което Земята е притежавала някога, ще бъде наше отново — скоро след като стигнем на Сейгън-2...

Лорън замълча, за да им даде възможност да осмислят вариантите. Роботът избра точно този неподходящ момент да предложи услугите си — отпъди го с махване на ръка.

— Ние бихме желали, не — бихме се радвали, защото това е най-малкото, което можем да направим — да вземем Кумар с нас. Въпреки че не можем да гарантираме, някой ден той може би ще заживее отново. Бихме желали да обмислите това, има предостатъчно време спокойно да вземете решението си.

Старите хора се спогледаха, а Лорън отмести поглед към морето. Колко тихо и мирно бе наоколо! Той с радост би прекарал старините си тук, посещаван от време на време от децата и внуците си.

Както толкова много други неща в Тарна, всичко изглеждаше съвсем земно. Може би благодарение на внимателен подбор наоколо не се виждаше никаква ласанска растителност, всички дървета бяха болезнено познати.

И все пак нещо съществено липсваше; той осъзна, че това отдавна го смущава — всъщност откакто бе стъпил за пръв път на тази планета. Внезапно като че ли този мъчителен миг задействува някакво реле в паметта му, и той се досети какво липсва. Нямаше ги чайките да кръжат по небето и да изпълват въздуха с най-тъжните звуци на Земята, извикващи спомени.

Лал Лионидас и съпругата му не бяха разменили и дума, но Лорън разбра, че са взели решението си.

— Благодарим ви за предложението, командир Лоренсън, моля, предайте нашите благодарности на капитан Бей. На нас не ни е необходимо време да решаваме този въпрос. Каквото и да се случи, Кумар завинаги ще бъде загубен за нас. Дори и да успеете — както казвате, няма никаква гаранция, — той ще се събуди в един чужд свят с мисълта, че никога няма да види своя дом и че всички, които е обичал, са мъртви от стотици години. Трудно е дори да си го помислиш само... Правите го за добро, но това няма да е добрина за него. Ние знаем какво би желал той и какво трябва да се направи. Дайте ни го, ще го върнем на морето, което той така обичаше!

Нямаше какво повече да си кажат. Лорън почувствува, че го връхлита огромна тъга, но и облекчение. Изпълнил бе дълга си. Решението бе такова, каквото очакваше.

ОГЪН НА РИФА

Сега малкият каяк щеше да остане недовършен, но щеше да направи своето първо и последно пътешествие.

До залез-слънце лодката остана на брега, полюшвана от леките вълни на безприливното море. Лорън се развълнува, но никак не се учуди, като видя колко много хора се бяха събрали, за да отдадат последна почит. Цяла Тарна бе тук, а и много още — от Южния остров и дори от Северния. Макар че някои бяха дошли само от глупаво любопитство, може би защото бяха разтърсени от неповторимо драматичния нещастен случай — Лорън никога не бе виждал такова искрено излияние на мъка. Той не бе разбрал, че ласаните са способни на толкова дълбоки чувства. Отново с топлота си спомни фразата, която Мириса бе открила в анализите на информационното хранилище, когато търсеше утеха за мъката си: „Малкият приятел на целия свят“. Произходът ѝ бе неизвестен и никой не би могъл да каже кой отдавна мъртъв мъдрец и в кой век я бе скътал за следващите векове.

След като прегърна и двамата в безмълвно съчувствие, той остави Мириса и Брант при старите Лионидас и събралите се около тях роднини от двата острова.

Не искаше да се запознава с нови хора, защото знаеше какво ще си помислят. „Той те спаси, но ти не можа да го спасиш.“ Това бе тежък товар, който той щеше да носи през остатъка от живота си.

Прехапа устни, за да възпре сълзите, неприлягащи на старши офицер от най-големия построен някога звездолет, и почувства как един от мозъчните механизми за защита му идва на помощ. В мигове на тежка скръб понякога единственият начин да предотвратиш загуба на контрол е да извикаш някой съвсем неуместен — дори комичен — образ от дълбините на паметта си.

Да. Вселената има странно чувство за хумор. Лорън бе почти принуден да потисне усмивката си; как би се зарадвал Кумар на последната шега, която му бе изиграла тя!

— Не се чудете! — беше ги предупредила заместник-командир Нютън, когато отваряше вратата на корабната морга и струята студен, напоен с миризма на формалин, въздух ги облъхна отвътре. — Случва се много по-често, отколкото си мислите. Понякога това е един последен спазъм — почти като несъзнателен опит да се противопоставиш на смъртта. Този път е било причинено от загубата на външното налягане и последвалото замразяване.

Ако не бяха ледените кристалчета, очертаващи мускулите на красивото младо тяло, Лорън би помислил, че Кумар не само спи, но и сънува блажени сънища.

Защото в смъртта си Малкият лъв бе дори по-мъжествен, от колкото в живота.

Слънцето се бе скрило зад ниските хълмове на запад и откъм морето полъхваше хладен бриз. Без да плисне вълничка дори, каякът се плъзна по водата, теглен от Брант и още трима от най-близките приятели на Кумар. За последен път Лорън зърна застиналото спокойно лице на момчето, на което дължеше живота си.

До този момент тук-там някой проплакваше, но когато четиримата плувци избутаха бавно лодката, отдалечавайки се от брега, над насъбраната тълпа внезапно се разнесе дълбоко тъжно ридание. Лорън не можеше повече да гълта сълзите си и не го интересуваше дали ще го види някой.

Движейки се бързо и равномерно, воден от мощните тласъци на четиримата плувни, каякът се отправя към рифа. Бързата таласка ноц вече настъпваше, когато процесията мина между двата просветващи фара, които маркираха канала към открито море. Изчезна в миг зад бялата пяна на вълните, лениво плискащи се по външния риф.

Риданията заглъхнаха, хората чакаха. И ненадейно на фона на потъмняващото небе избухна светлина и огнен стълб се издигна от морето. Той гореше буйно и чисто без никакъв дим; а колко дълго горя, Лорън не би могъл да каже, защото времето над Тарна спря.

После изведнъж пламъците угаснаха, огнената им корона се спусна обратно към морето. Всичко потъна в мрак, но само за миг...

Когато огнят и водата се срещнаха, фонтан от искри избухна към небето. Повечето живи въгленчета паднаха обратно, но някои се

устремиха нагоре, докато се загубиха в тъмното небе.
Така за втори път Кумар Лионидас полетя към звездите.

VIII
ПЕСНИТЕ НА ДАЛЕЧНАТА ЗЕМЯ

ЛЕДЕНИЯТ ЩИТ

Вдигането на последната „снежинка“ трябваше да бъде радостен празник, а сега бе по-скоро един миг на мрачно удовлетворение. На тридесет хиляди километра над Таласа последният шестоъгълен леден блок бе прикрепен и щитът бе завършен.

За първи път от близо две години квантовият двигател бе задвижен, макар и на минимална мощност. „Магелан“ се откъсна от стационарната си орбита, за да изпита балансиранката и цялостта на изкуствения айсберг, който щеше да понесе към звездите. Проблеми не възникнаха. Работата бе свършена добре. Това бе голямо облекчение за капитан Бей, който и за миг не забравяше, че Оуен Флечър, сега под строга охрана на Северния остров, бе един от главните архитекти на щита. И се питаше, какво ли си мислят Флечър и другите заточени сабри, докато гледат церемонията на освещаването.

Тя започна с ретроспективен видеофилм, показващ построяването на ледодобивната инсталация и вдигането на първата „снежинка“. След това пуснаха прекрасен космически балет, в който грамадните ледени блокове един след друг политваха към кораби и постепенно изграждаха щита. Започнаха с реално време, а после постепенно ускоряваха, докато накрая прибавиха последните сегменти, по един на всеки няколко секунди. Най-известният композитор на Таласа бе създал подходящ музикален съпровод, който започваше с испанска павана, кулминацията му бе стремително бърза полка, а после темпото отново се забавяше — за поставянето на последния блок.

После прехвърлиха на кадър от подвижна камера, носеща се в пространството на километър от „Магелан“, който летеше в орбита в сянката на планетата. Огромният екран, предпазващ през деня щита, бе отстранен, така че сега той за пръв път можеше да се види целият.

Грамадният зелено-бял диск излъчваше студен блясък под светлините на прожекторите; скоро, при влизането им в космическата нощ с температура само няколко градуса по-висока от абсолютната

нула, той щеше да стане още по-студен. Там щеше да се затопля само от далечната светлина на звездите, от излъчванията на кораба и от резките случайни изригвания на енергия при допира с удрящите се в него прашинки.

Камерата бавно премина по изкуствения айсберг, съпроводена от познатия глас на Мойсей Колдър:

— Народе на Таласа, благодарим ти за подаръка! Зад този леден щит ние се надяваме да стигнем благополучно до планетата, която ни очаква — на седемдесет и пет светлинни години оттук, след триста години. Ако всичко мине добре, когато стигнем на Сейгън-2, все още ще носим най-малко още двайсет хиляди тона лед. Ще го оставим да падне на планетата и топлината, образувана при спускането му, ще го превърне в първия дъжд, който онзи студен свят ще познае някога. За кратко време, малко преди отново да замръзне, неговата вода ще бъде предтечата на неродените още океани. А някой ден нашите наследници ще имат морета като вашите, макар и не толкова обширни и дълбоки. Водата от двете планети ще се смеси, носейки живот за новия ни дом. И ние ще си спомняме за вас с обич и благодарност.

51

РЕЛИКВАТА

— Прекрасна е! — възкликна Мириса благоговейно. — Сега разбирам защо златото е било толкова ценено на Земята.

— Това, че е златна, е най-маловажното — отговори Колдър, изваждайки блестящата камбанка от обвитата в кадифе кутийка. — Можеш ли да отгатнеш какво е?

— Явно е произведение на изкуството. Но за тебе трябва да е нещо много повече, щом си го пренесъл през петдесет светлинни години.

— Ти, разбира се, си права. Това е точно копие на голям храм, висок повече от сто метра. Първоначално е имало седем такива камбанки, всички еднакви по форма и влизащи една в друга — тази е най-вътрешната, а в нея е самата реликва. Дадоха ми я скъпи приятели в последната нощ на Земята: „Всичко е преходно — напомниха ми те, — но това е съхранявано повече от четири хилядолетия. Вземи го със себе си на звездите с нашата благословия.“ Не споделям вярата им, но как бих могъл да отхвърля такова ценно предложение? А сега аз ще го оставя тук, където хора за пръв път са стъпили на тази планета — още един подарък от Земята, може би последният.

— Не казвай това — възрази Мириса. — Вие оставихте толкова много подаръци — никога няма да успеем да ги преброим.

Колдър се усмихна тъжно и не отговори веднага, зареял поглед в познатата гледка зад прозореца на библиотеката. Щастливи мигове преживя тук, докато изучаваше историята на Таласа и научаваше много неща, които можеха да му бъдат от полза за новата колония на Сейгън-2.

„Сбогом, стари корабе-майка! — мислеше той. — Добре си изпълнил мисията си. А на нас все още ни предстои дълъг път. Дано нашият «Магелан» ни служи така предано, както ти си служил на хората, които обикнахме!“

— Сигурен съм, че моите приятели биха одобрили това. Аз изпълних своя дълг. Реликвата ще бъде в по-голяма безопасност тук, в

музея на Земята, отколкото на кораба. В крайна сметка може изобщо да не стигнем до Сейгън-2.

— Разбира се, че ще стигнете! Но ти не ми каза какво има в седмата камбанка?

— Само това е останало от един от най-великите хора, живели някога на Земята; той е създал единствената, неопетнена с кръв вяра. Сигурен съм, че щеше много да се развесели, ако узнаеше, че четиридесет века след смъртта му един от зъбите му е бил отнесен до звездите.

ПЕСНИТЕ НА ДАЛЕЧНАТА ЗЕМЯ

И ето, настъпи време на раздяла, време на сбогувания — на разлъки, вечни като самата смърт. И все пак въпреки изплаканите сълзи — и на Таласа, и на кораба — се чувствуваше радост и облекчение. Макар че никога нищо нямаше да бъде същото, животът можеше да се върне в руслото си. Земяните бяха като гости, останали повече, отколкото са били желани, време беше да си отиват.

Дори президентът Фарадайн вече се бе примирил с това и бе изоставил мечтата си за звездна олимпиада. Но си имаше добра утеха — замразяващите съоръжения от залива Мангроув бяха преместени на Северния остров и първата ледена площадка на Таласа щеше да бъде готова навреме за Игрите. Дали щеше да има и подготвени състезатели, бе друг въпрос, но много млади ласани прекарваха дълги часове, наблюдавайки скептично някои от най-добрите танцьори в миналото.

Междувременно всички искаха да се организира някаква церемония, за да се отбележи отпътуването на „Магелан“. За съжаление имаше много разногласия. Организираха се безброй тържества в тесен кръг, които костваха големи духовни и физически усилия на всички участници, но нито едно официално открито празненство.

Кметицата Уолдрън, която претендираше за приоритет от името на Тарна, смяташе, че церемонията трябва да се проведе на Площадката на първото кацане. Едгард Фарадайн възразяваше, че президентският дворец въпреки скромните си размери е по-подходящ. Някакъв умник предложи Кракан като компромис, посочвайки, че прочутите му лозя са подходящо място за прощалните наздравници. Спорът продължаваше, още не беше решен, когато „Таласан Бродкастинг Корпорейшън“ — една от по-дейните бюрократични инстанции на планетата — тихомълком си присвои правото на организатор.

Прощалният концерт щеше да се помни и да бъде слушан отново и отново от поколения наред. Без никакво видео, разединяващо чувствата — само музика и възможно най-кратък разказ. Наследството на две хиляди години бе претършвано из основи, за да се припомни миналото и да се намери надежда за бъдещето. То беше не само реквием, но и люлчина песен.

Цяло чудо бе, че след като изкуството им бе достигнало техническото съвършенство, композиторите все още успяваха да създават нещо ново. Вече две хиляди години електрониката им даваше възможност да контролират всеки звук, възприеман от човешкото ухо, и вероятно се е смятало, че всички възможности в тази област отдавна са изчерпани.

В действителност в продължение на цяло столетие се бяха чували само пискане и чуруликане, преди композиторите да овладеят безграничните си възможности и още веднъж успешно да обединят техниката и изкуството. Никой не бе успял да надмине Бетховен и Бах, но някои се доближаваха до тях.

За повечето слушатели концертът бе запознаване с неща, които те никога не бяха чували — неща, които принадлежаха само на Земята. Бавното биене на огромни камбани, отекващо като невидими кълба дим над островърхи катедрали; благодарствените песни на рибарите, връщащи се на брега в последните зари на деня; песните на армии, поемащи на битки, които Времето е лишило от цялата им болка и злина; пъстрият шум от милиони гласове, огласяващ градовете на човечеството в мига, когато се събужда, за да посрещне утрото; студеният танц на северното сияние над безкрайните морета от лед; ревът на мощни двигатели в устрема им нагоре по далечния път към звездите. Всичко това слушателите чува в музиката, която се изливаше в нощта — песните на далечната Земя, пренесени през светлинните години.

За финала продуцентите бяха избрали последната велика творба в симфоничните традиции на Земята. Написани в годините, когато Таласа бе загубила връзка със Земята, тя бе напълно непозната за ласаните. И все пак темата за океана я правеше особено подходяща за случая — а въздействието върху слушателите бе такова, каквото отдавна починалият композитор най-много би желал.

„Когато пишех «Химн за „Атлантида“» почти преди трийсет години, нямах в съзнанието си никакви определени образи, предпочитях емоционалното въздействие, а не подробните картини, исках музиката да предава чувство за тайнственост, мъка от съкрушаваща загуба. Не съм се опитвал да рисувам музикални портрети на разрушени градове, станали царство на рибите. Но сега става нещо странно, винаги когато в главата ми прозвучи *Lento lugubre* както в този миг...

То започва от такт 136, когато серията акорди, спускащи се до най-ниския регистър на органа, за пръв път срещат безсловесната ария на сопраното, издигащо се все по-високо и по-високо, далече от дълбините... Ти си спомняш, разбира се, че написах тази тема, вдъхновен от песните на големите китове, тези мощни певци на океана, с които склучихме мир прекалено късно, прекалено късно... Написах я за Олга Кондрашин и никой друг не можеше да пее тези пасажии без електронен съпровод.

Когато започне вокалната партия, ми се привиждат неща, които сякаш наистина съществуват. Стоя на огромен градски площад, голям почти колкото «Сан Марко». Наоколо е пълно с полуразрушени сгради, подобни на гръцките храмове, и със съборени статуи, обрасли с водорасли; зелени папрати бавно се люлеят напред-назад. Всичко е покрито с дебел слой тиня.

Отначало площадът изглежда празен, после забелязвам нещо *тревожно*. Не ме питай защо винаги ме изненадва, защо го виждам все за пръв път...

В центъра на площада има ниска могила, цялата набраздена от лъчи, излизащи от центъра ѝ. Питам се дали това не са разрушени стени, заровени от тинята. Но какъв смисъл има да са така подредени? И тогава виждам, че могилата... *пулсира*.

Миг по-късно забелязвам две огромни, немигащи очи, вперени в мен.

И това е всичко, нищо не се случва. Нищо не се е случило тук от шест хиляди години, от онази нощ, когато провлакът се е откъснал и океанът се излял през Херкулесовите стълбове.

Lenta е любимото ми темпо, но аз не можех да завърша симфонията с такова настроение на отчаяние и безнадеждност. Затова *финалът* е «Възраждане».

Аз, разбира се, зная, че Платоновата Атлантида никога не е съществувала. И именно затова ще остане безсмъртна. Тя винаги ще бъде един идеал — мечта за съвършенство, — цел, която вдъхновява хората в продължение на много векове. Ето защо симфонията завършва с триумфален марш за бъдещето...

Чувал съм, че популярното тълкуване на *Марша* е — една Нова Атлантида, раждаща се от вълните. Прекалено прозаично; за мене *Финалът* символизира покоряването на Космоса. След като я написах, месеци минаха, докато успея да се освободя от заключителната тема. Проклетите петнайсет тона гърмяха в главата ми денем и нощем...

Сега *Химнът* съществува отделно от мене, той заживя свой собствен живот. Дори когато Земята няма да я има вече, той ще лети към мъглявината Андромеда, воден от петдесетте хиляди мегавата на предавателя за далечния Космос в кратера «Циолковски».

И някой ден, след стотици хилядолетия, той ще бъде уловен и разбран.“

Аудио-мемоари — Сергей ди Пиетро (3411–3509)

ЗЛАТНАТА МАСКА

— Преструвахме се, че не забелязваме съществуването ѝ — каза Мириса, — но сега бих искала да я видя — само веднъж.

Лорън не отговори веднага:

— Знаеш, че капитан Вей не разрешава никакви посещения.

Естествено, че знаеше, разбираше защо. Въпреки че в началото това бе породило известно негодувание, сега всички на Таласа разбираха, че хората от малобройния екипаж на „Магелан“ бяха прекалено заети, за да играят ролите на екскурзоводи или на санитарки — за онези посетители, които щяха да почувствуват гадене в секторите на безтегловност. Дори президентът Фарадайн тактично бе разубеден.

— Говорих с Мойсей — и той е говорил с капитана. Всичко е уредено, но трябва да се пази в тайна до тръгването на кораба.

Лорън я погледна смаян, после се усмихна. Мириса винаги го изненадваше, това бе част от нейната привлекателност. И осъзна с болка и тъга, че никой друг на Таласа няма по-голямо право на тази привилегия; нейният брат бе единственият друг ласанин, направил това посещение. Капитан Бей бе справедлив човек, готов да промени реда, когато се наложи. А когато корабът потеглеше след три дни, то нямаше да е от значение...

— Ами ако те хване космическата болест?

— Никога не съм страдала от морска болест...

— Това не означава, че...

— Ходих и при заместник-командир доктор Нютън. Тя ми даде оценка деветдесет и пет процента и ме посъветва да взема совалката в полунощ — по това време наоколо няма да има други жители.

— За всичко си помислила, нали? — каза Лорън с искрено възхищение. — Ще те чакам на Втората площадка петнайсет минути преди полунощ.

Той замълча, после с усилие добави:

— Няма да слизам повече. Моля те, предай на Брант моето „сбогом“.

Това бе едно изпитание, което не можеше да поеме. Всъщност той не бе ходил в дома Лионидас, откакто Кумар се бе отправил в последния си път и Брант се бе върнал за утеха на Мириса. Отново бе както преди, сякаш Лорън никога не бе влизал в живота им. А сега безвъзвратно ги напускаше, защото вече можеше да гледа Мириса с обич, лишена от страст. Много по-дълбоко чувство — най-тежката болка, която бе познал в живота си — го бе обзела целия. Въпреки че бе чул ударите на сърцето на своя син, преплетени с тези на майка му, той никога нямаше да може да го прегърне.

Совалката кацаше върху дневната страна на планетата, затова когато Мириса за пръв път видя „Магелан“, той все още бе отдалечен на около стотина километра. Тя знаеше действителните му размери, но въпреки това ѝ заприлича на блестяща под лъчите на слънцето детска играчка.

От разстояние десет километра той пак не изглеждаше много голям. С очите и мисълта си тя възприе тъмните кръгове около централната му степен като обикновени амбразури. Чак когато безкрайният извит корпус на кораба изплува огромен до тях, умът ѝ най-после възприе, че това са товарни и докови люкове и към един от тях се насочваше фериботната совалка.

Когато Мириса започна да разкопчана коланите, Лорън загрижено я погледна; това бе опасният миг, в който, освободен за пръв път от придържащите ремъци, прекалено самоувереният пасажер изведнъж разбираше, че безтегловността не е толкова приятна, колкото си е въобразявал. Но понасяйки се към въздушния преход, направлявана с леки побутвания от Лорън, Мириса изглеждаше напълно спокойна.

— За щастие не е необходимо да минаваме през 1G-сектора, така че ще избегнеш двойното преадаптиране. Гравитацията няма да те тревожи повече, докато не се върнеш долу.

Колко щеше да е интересно, ако можеха да посетят жилищните помещения във въртящия се сектор на кораба — но това би ги ангажирало с безкрайни любезности и срещи с хора — последното, което тя желаше в момента. Бе много доволна, че капитан Бей е все

още долу, на Таласа; нямаше нужда дори да се прави посещение за засвидетелствуване на уважение и изказване на благодарности.

От въздушната преходна камера преминаха в тръбен коридор, който сякаш се простираше по цялата дължина на кораба. По едната му страна бе опъната стълба, а по другата два реда гъвкави халки, удобни за захващане с ръце или с крака, се плъзгаха и в двете посоки по успоредни канали.

— Не е много приятно да се намираш тук по време на ускорение — обясни Лорън. — В такъв момент коридорът става вертикална ос, дълга два километра. *Именно* тогава се налага да се използват стълбата и ръкохватките. Просто се хващаш за халката и тя върши всичко останало.

Двамата без никакви усилия прелетяха неколкостотин метра, после свърнаха по коридор, перпендикулярен на главния.

— Пусни се от лентата! — каза Лорън, след като изминаха още няколко десетки метра. — Искам да ти покажа нещо.

Мириса го послуша и те полека спряха пред продълговат тесен прозорец, вграден в едната стена на тунела. Тя погледна през дебелото стъкло и погледът ѝ потъна в грамадна, ярко осветена метална кутия. Макар че бе загубила ориентация, предположи, че тази огромна цилиндрична шахта вероятно се простира по цялата ширина на кораба и следователно централният лост лежеше по оста му.

— Квантовият двигател! — възкликна Лорън гордо.

Той не се и опита да изрежда названията на металните и кристални форми, необичайно конструирани летящи контрафорси — хванати на ресори за стените на камерата, пулсиращите съзвездия светлини, сферата от пълна тъмнина, която, макар изобщо да не бе очертана, по някакъв начин изглеждаше, че се върти... Но след известно време промълви:

— Най-голямото постижение на човешкия гений — последният подарък от Земята на децата ѝ. Един ден той ще ни направи господари на Галактиката.

В думите му имаше арогантност, от която Мириса премигна. Той отново бе старият Лорън, такъв, какъвто бе, преди да го облагороди Таласа. Така да е, помисли си тя, но част от него се бе променила завинаги.

— Смяташ ли — запита внимателно тя, — че Галактиката изобщо ще забележи?

Но все пак бе развълнувана и дълго време се взира в големите, незначещи нищо за нея форми, които бяха пренесли Лорън през светлинните години. Тя не знаеше дали да ги благославя за всичко, което ѝ бяха донесли, или да ги проклина за онова, което скоро щяха да ѝ отнемат.

Лорън я водеше през лабиринта все по-навътре и по-дълбоко, към сърцето на „Магелан“. Нито веднъж не срещнаха друг човек, което говореше за големината на кораба — и малкия му екипаж.

— Почти стигнахме — каза Лорън с глас, който сега бе тих и тържествен. — *А това* е пазителят.

Безкрайно изненадана, Мириса се обърна към златната маска, втренчена в нея от алкова, и едва не се блъсна в нея. Протегна ръка и почувствува студенината на метала. Значи бе действителна, а не както си помисли в първия момент — холограма.

— Какво... кой... е това? — прошепна тя.

— На борда на кораба носим голям брой от най-добрите земни творби на изкуството — отвърна Лорън с печална гордост. — Тази е една от най-известните. Тя е маска на крал, умрял съвсем млад, още момче...

Гласът на Лорън заглъхна, една и съща мисъл ги прониза. Мириса трябваше да преглътне сълзите си, за да може да прочете надписа под маската:

ТУТАНКАМОН

1361–1353 пр.н.е.

(Долината на фараоните, Египет, 1922 от н.е.)

Да, бил е почти на възрастта на Кумар. Златното лице се вглеждаше в тях през хилядолетия и светлинни години — лице на млад бог, покосен в разцвета си. В него се четяха мощ и увереност, но липсваха арогантността и жестокостта, които биха му дали неизживените години.

— Защо тук? — запита Мириса, предугаждайки отговора.

— Изглеждаше подходящ символ. Египтяните са вярвали, че ако извършат съответните обреди, мъртвите ще продължат да живеят и в отвъдния свят в някакъв вид. Чисто суеверие, разбира се, но все пак, като го донесохме дотук, ние направихме това реалност.

Но не по начина, по който аз бих желала, помисли си Мириса тъжно. Трудно ѝ бе да повярва, че тези черни като нощта очи на краля-момче, гледащи я от нетленната златна маска, са само очи на великолепна творба на изкуството, а не на жив човек.

Тя не можеше да откъсне очите си от спокойния и все пак хипнотизиращ поглед през вековете. Още веднъж протегна ръка и погали златната буза. Благородният метал ненадейно ѝ напомни за една поема, която бе прочела в архивите на Информационното хранилище, настройвайки компютъра да търси думи на утешение в литературата от миналото. Повечето от стотиците стихове бяха неподходящи, но тези напълно съответстваха:

(Неизвестен автор — ? 1800–2100)

*„Те връщат неопетнен образа на човека, от
монетаря изсечен,
образ на момък, в своя триумф покосен
старини да доживее — необречен“.*

Лорън изчака спокойно мислите на Мириса да преминат своя път, после плъзна някаква картичка в невидим за нея процеп до посмъртната маска и една въртяща се врата безшумно се отвори.

Беше нелепо да се намериш в гардеробна, пълна с кожуси, в един космически кораб, но Мириса разбра необходимостта от тях. Температурата вече бе спаднала с много градуси и тя усети, че трепери от необичаен студ.

Лорън ѝ помогна да облече термोकостюма — съвсем не лесна задача при безтегловност — и двамата полетяха към покрития със скреж стъклен илюминатор на късата стена на малкото помещение. Кристалният люк се отвори и отвътре ги връхлетя поток от леденостуден въздух, какъвто Мириса не би могла дори да си представи, а камо ли да си помисли, че е възможно да съществува. Тънки ледени люспици затанцуваха около нея като призраци. Тя погледна Лорън, сякаш го питаше: „Не очакваш да влезна *там*, нали?“

Той я хвана за ръка, вдъхвайки ѝ увереност, и каза:

— Не се плаши, костюмът те предпазва, а след няколко минути ще свикнеш със студенината върху лицето ти.

Трудно ѝ бе да повярва, но той се оказа прав. Когато го последва през отворения люк, дишайки предпазливо, тя се изненада, че преживяването не е неприятно. Всъщност то бе освежаващо; сега разбра защо хората с желание са ходили в полярните области на Земята.

Тя лесно би могла да си представи, че се намира там, защото ѝ се струваше, че лети над мразовита снежнобяла вселена. Навсякъде около нея блестяха клетките на стените, подобни на пчелни гнезда, които вероятно бяха направени от лед — хиляди шестоъгълни гнезда. Беше нещо подобно на „магелановия“ леден щит, в умален вид, с тази разлика, че отделните елементи тук бяха с широчина само около метър и свързани един към друг с гроздове от тръби и кабели.

Ето къде бяха те, всички спящи около нея — стотиците хиляди колонисти, за които Земята все още бе, в буквалния смисъл, спомен от вчерашния ден. Какво ли могат да сънуват, зачуди се тя, недостигнали още средата на своя петстотингодишен сън? Дали мозъкът сънуваше изобщо в оная ничия земя между живота и смъртта? Според Лорън — не, но кой би могъл да е сигурен наистина.

Мириса бе гледала видеофилми за живота на пчелите, кръжащи по своите загадъчни задължения вътре из кошерите, помисли си, че и тя като тях се суети тук, водена от Лорън, стиснал здраво ръката ѝ — из мрежестата винкелна конструкция, преплетена по фасадите на огромната пчелна пита. Вече бе напълно свикнала с безтегловността, а и не забелязваше свирепия студ. Почти не чувствуваше тялото си и понякога трябваше да си казва, че това не е сън, от който ще се събуди.

Никакви имена не бяха изписани по клетките, но всички бяха номерирани с азбучно-цифров код; Лорън уверено спря пред Н-354. Натисна един от бутоните и хексагоналният метално-стъклен контейнер се плъзна напред по телескопичните релси, за да открие спящата вътре жена.

Тя не бе красива, макар че не бе честно да съдиш за външността на жена без красотата на короната от коси на главата ѝ. Кожата ѝ имаше цвят, какъвто Мириса никога не бе виждала и който, тя знаеше, беше станал много рядък и на Земята — черен, толкова наситено черен, че почти синееше, и бе толкова съвършена, че Мириса не можа да скрие обзелата я за миг завист; в главата ѝ се мярна видение на

сплетени тела, абанос и слонова кост — видение, което щеше да я преследва през остатъка от живота ѝ.

Отново погледна лицето. Дори в тази вековно дълга забрава от него лъхаше твърдост и интелигентност.

Можехме ли да бъдем приятелки, питаше се Мириса, съмнявам се, прекалено много си приличаме. Значи ти си Кайтани, ти носиш първото дете на Лорън към звездите. Но дали тя наистина ще бъде първа, като ще бъде родена векове след моя син? Първо или второ — желая ѝ добро.

Тя все още бе вцепенена, макар и не от студа, когато кристалната врата се затвори зад тях. Лорън нежно я водеше обратно по коридора и покрай пазителя.

Още веднъж пръстите ѝ докоснаха лицето на безсмъртното златно момче. Тя се стресна в краткия миг на първия допир, когато то ѝ се стори топло при докосването на пръстите, но после разбра, че тялото ѝ още не е възвърнало нормалната си температура.

Това щеше да трае само минути. Но колко ли време щеше да мине, питаше се тя, докато се стопли ледената топка в сърцето ѝ.

ПРОЩАЛНО СЛОВО

За последен път ще разговаряме с тебе, Ивлин, преди да потъна в най-дългия си сън. Все още съм на Таласа, но совалката ще излети към „Магелан“ след няколко минути; няма повече работа за мене до следващото ни кацане на планета, след триста години...

Много съм тъжен; току-що се сбогувах с един много скъп приятел тук — Мириса Лионидас. Колко би се радвала ти да я познаваш! Тя е може би най-ерудираният човек на Таласа. И ние много пъти сме водили дълги разговори, макар че, опасявам се, повечето от тях бяха по-скоро монолози, за което ти често ме критикуваше...

Тя ме попита и за бога, естествено, но ми зададе и един много умен въпрос, на който не можах да отговоря.

Скоро след като загина любимият ѝ по-малък брат, ме запита:

— Какъв е смисълът на скръбта, Колдър? Изпълнява ли някаква биологична функция?

Колко странно, но никога не съм се замислял над това! Възможно е даден вид разумни същества превъзходно да съществуват, без да си спомнят мъртвите с тъга, всъщност, без да ги споменават изобщо. То би било едно напълно нехуманно общество, но би могло да бъде поне толкова успяващо, колкото термитите и мравките на Земята.

Дали е възможно мъката да е случаен, даже патологичен, вторичен продукт на любовта, която, разбира се, има основна биологична функция? Странна и тревожна мисъл! Та нали именно чувствата ни правят човеци! Кой би ги изоставил, дори да знае, че всяка нова обич е ново предизвикателство към тези неразделни мъчители — Времето и Съдбата.

Тя често ме питаше за теб, Ивлин. Чудеше се как е възможно човек да обича само една жена през целия си живот и да не потърси друга, когато нея вече я няма.

Веднъж я подразних, като ѝ казах, че верността е почти толкова чужда на ласаните, колкото и ревността; тя ми отговори, че са спечелили, загубвайки и двете.

Викат ме, совалката чака. Вече трябва да кажа последно „сбогом“ на Таласа. Твоят образ също започна да избледнява. Умея да давам полезни съвети на другите, но аз самият, струва ми се, прекалено дълго живях с мъката си по тебе. Таласа ми помогна да се излекувам. Сега вече мога да се радвам, че съм те имал, а не да тъгувам, че съм те загубил.

Странно спокойствие ме обзема. За пръв път чувствавам, че разбирам отчуждението на моите стари приятели — будистите, дори нирваната...

И ако не се събудя на Сейгън-2, така да бъде! Изпълних своя дълг тук и съм щастлив.

55

РАЗДЯЛАТА

Тримаранът стигна до границата, откъдето започваше келпа, малко преди полунощ и Брант пусна котва в чисти води на дълбочина трийсет метра. На разсъмване щеше да започне да хвърля шпиониращите кълба с цел да се образува нещо като „стена“ между Скорпвил и Южния остров. Така щяха да наблюдават движението на скорпионите към острова и обратно. Ако намереха някое от кълбата и го замъкнеха в дома си като плячка — още по-добре. То щеше да продължава да работи и да осигурява много по-полезна информация, отколкото в открито море.

Сега нямаше какво друго да прави, освен да лежи в люлеещата се лодка и да слуша леката музика, предавана по радио Тарна, необичайно унила тази вечер. От време на време прозвучаваше някое съобщение или послание за доброжелателство, или стихотворение в чест на жителите. Едва ли някой щеше да заспи и на двата острова тази нощ; Мириса за миг се зачуди какви ли мисли спохождат Оуен Флечър и събратята му, заточени на една чужда планета за остатък от живота си. Последния път, когато ги видя в едно видеопредаване от Северния остров, те изобщо не изглеждаха нещастни, а напротив — радостно обсъждаха местните възможности за работа.

Брант бе толкова тих, че тя би могла да си помисли, че спи, ако ръката му не държеше нейната уверено, както винаги, докато лежаха един до друг, гледайки към звездите. Той се беше променил — дори повече, отколкото тя. Бе станал по-търпелив, по-грижовен. И най-важното — бе приел детето с думи, чиято нежност извика сълзи в очите ѝ: „То ще има двама бащи!“

Радио Тарна вече предаваше последното и доста ненужно броене преди старта — първото, което ласаните бяха чували някога, ако не се смятат историческите записи от миналото. Дали ще видим нещо изобщо, зачуди се Мириса. „Магелан“ е от другата страна на планетата, увиснал по пладне над полукълбо, покрито с океан. Цялата планета е между нас.

... Нула... — прозвуча по радиото и то веднага бе заглушено от рева на рязко бумтене. Дълги пламтящи струи изригнаха от океана и се устремиха нагоре към зенита в такава игра на светлини, каквато Таласа никога не бе виждала и никога нямаше да види отново.

Прекрасно бе, но внушаваше страх. Сега Мириса разбра защо „Магелан“ е бил „закотвен“ от другата страна на техния свят. И това не беше самият квантов двигател, а само разсейващи се енергийни потоци, изтичащи от него, безредно поглъщани от йоносферата. Лорън й бе казал нещо неразбираемо за ударните вълни на хиперпространството, добавяйки, че дори създателите на двигателя не бяха успели да разберат явлението.

Сети се за скорпионите — какво ли си мислеха те за тези небесни огньове; някои от ултравиолетовите фурии сигурно се прецеждаше през гъсталаците от келп, осветявайки улиците на подводните им градове.

Може би беше игра на въображението, но й се струваше, че короната от многоцветни светлинни снопове бавно пълзи по небето. Източникът на тази енергия набираше скорост, ускорявайки се по орбитата, за да отлети от Таласа завинаги.

Минути изминаха, докато тя се увери, че движението е действително, а междувременно светлината бе намаляла значително. После внезапно изчезна.

Радио Тарна се върна в ефира, задъхвайки се:

— ... точно по програмата... сега пренасочват кораба... други излъчвания по-късно, но не толкова ефектни... всички етапи на началното ускорение ще се изпълнят от другата страна на планетата, но ние ще имаме възможност да видим „Магелан“ пряко след три дни, при излизането му от системата...

Мириса почти не чуваше думите, взирайки се в небето, където звездите пак изгряваха, звездите, които тя никога нямаше да може да погледне, без да си спомни за Лорън. Сега не изпитваше нищо, ако имаше сълзи, те щяха да дойдат по-късно.

Тя почувствува, че я обгръщат ръцете на Брант, и се зарадва на топлотата им, избавяща я от самотата на пространството. Ето къде принадлежеше тя, сърцето й нямаше да се отклони вече. Защото най-после разбра — макар че бе обичала Лорън заради силата му, обичаше Брант заради слабостта му.

— Сбогом, Лорън — прошепна тя. — Бъди щастлив в онзи далечен свят, който ти и твоите деца ще завладеете за човечеството. Но спомняй си за мен понякога — триста години в миналото ти, по пътя от Земята.

Брант погали косите ѝ с несръчна нежност; искаше му се да намери думи да я утеши, но разбираше, че най-добре е да помълчи. Той не изпитваше чувство на победа; въпреки че Мириса отново бе негова, старото им безгрижно приятелство безвъзвратно си беше отишло. Брант знаеше, че всеки ден от остатъка на живота му призракът на Лорън щеше да се вмъква помежду им — призракът на човек, който нямаше да бъде и с един ден по-стар дори тогава, когато от тях щеше да е останал само прах, понесен от вятъра.

Когато три дни по-късно „Магелан“ се издигна над източния хоризонт, видяха го като ослепителна звезда, прекалено ярка, за да я гледат с незащитени очи, въпреки че квантовият двигател бе внимателно настроен така, че изтичащото светлинно лъчение да не попада върху Таласа.

Седмица след седмица, месец след месец то постепенно отслабваше, макар че дори когато преминаваше по дневното небе, все още лесно можеше да го открият, ако знаеха къде да търсят. А през нощите, в продължение на години, той често беше една от най-ярките звезди.

За последен път Мириса го видя по-ясно веднъж, малко преди зрението ѝ съвсем да отслабне. В продължение на няколко дни квантовият двигател, вече безопасно забулен от разстоянието, сигурно беше насочен право към Таласа.

Тогава корабът се бе отдалечил на петдесет светлинни години, но внуците ѝ никак не се затрудняваха да посочат синята звезда от трета величина, блестяща над наблюдателните кули на електрическата бариера, издигната срещу скорпионите.

ПОД ВОДНАТА ПОВЪРХНОСТ

Те още не бяха разумни, но притежаваха любопитство — а това бе първата стъпка по безкрайния път.

Както много от ракообразните, които някога са обитавали моретата на Земята, те можеха да живеят за известно време и на сушата. Но малко са били стимулите им за това допреди няколко века; келповите гори напълно бяха задоволявали нуждите им. Дългите тесни листа им осигуряваха храна, а жилавите стебла суров материал за примитивните им оръдия.

Естествените им врагове бяха само двама. Единият бе грамадна, но много рядка дълбоководна риба — нищо повече от чифт зинали челюсти в служба на един вечно празен търбух. Другият бе отровната пулсираща пихтия — подвижна форма на гигантски полипи, — която понякога покриваше морското дъно със смърт, оставяйки под себе си избеляла пустиня.

Ако не бяха случайните екскурзии отвъд естествените граници на водното им царство, скорпионите спокойно можаха да прекарат цялото си съществуване в морето, свършено приспособени за живот в средата си.

Но — за разлика от мравките и термитите — те не бяха стигнали още до някоя от задънените улици на еволюцията. Все още можеха да реагират на промените.

А промяната, макар засега все още в ограничен мащаб, бе настъпила вече в техния воден свят. Вълшебни неща бяха паднали от небето. А там, откъдето бяха дошли, трябваше да има още. И някой ден, когато узрееха за този миг, скорпионите щяха да отидат да ги търсят.

Нямаше за какво особено да се бърза в безмерното време на Талаския океан; много години щяха да изминат, преди те да предприемат първото си нашествие срещу непознатия свят, за който разумащите им щяха да донасят толкова необикновени доклади.

Те не можеха да предположат, че други разузнавачи носят доклади за *тях* самите.

И когато накрая се размърдат, избираният от скорпионите момент щеше да се окаже най-неподходящ. Щяха да имат лошия късмет да излязат на сушата по време на втория незаконен, но изключително компетентен мандат на президента Оуен Флечър.

IX СЕЙГЪН-2

ГЛАСОВЕТЕ НА ВРЕМЕТО

Когато Кумар Лоренсън се роди, звездолетът „Магелан“ се бе отдалечил само на няколко светлинни часа от Таласа, но баща му вече спеше и чу новината едва триста години по-късно.

Той плака при мисълта, че в лишена от сънища летаргия бе проспал целия живот на първото си дете. Някой ден, когато се почувствуваше готов за изпитанието, той щеше да види записите, които го очакваха в банките памети. И щеше да наблюдава как синът му се превръща в зрял мъж, щеше да чуе гласа му, отправящ през вековете поздрави, на които той никога нямаше да отговори.

И щеше да види (нямаше как да избегне това) как постепенно остарява отдавна мъртвото момиче, което бе държал в прегръдките си само преди седмици. Нейното последно „сбогом“ щеше да дойде до него от сбръчканите устни, отдавна превърнати в прах.

Мъката му, макар и пронизваща, щеше постепенно да стихне.

Светлината на ново слънце изпълваше небосвода пред него. И скоро в света, който вече притегляше звездолета „Магелан“ в последната му орбита, щеше да се роди още едно дете.

Един ден болката щеше да изчезне, но споменът — никога.

КРАЙ

ХРОНОЛОГИЯ

(Земни години)

1956	Откриване на неутриното
1967	Откриване на аномалиите на слънчевото неутрино
2000	Потвърдена съдбата на Слънцето
2100	Междузвездни сонди
2300	План за разследване с роботизирани кораби
2400	Начало на разселването
2500	(ембриони)
2600	(Кодиране на ДНК)
2751	КОРАБ-РАЗСЕЛНИК ИЗЛИТА ЗА ТАЛАСА
2999	ПОСЛЕДНО ХИЛЯДОЛЕТИЕ
3400	Последните господари на Земята
3500	КВАНТОВ ДВИГАТЕЛ
3600	ПОСЛЕДЕН ЕКСОД
3617	ЗВЕЗДОЛЕТ „МАГЕЛАН“
3620	ГИБЕЛ НА ЗЕМЯТА

ТАЛАСА

3109	Първо кацане	0
	Раждане на нацията	100
	Връзка със Земята	200
	Изригване на вулкана Кракан, връзката прекъсната	300
Стаза		
3864	„Магелан“ пристига	718

3865	„Магелан“ отлита	720
4135	СЕЙГЪН — 2	1026

БИБЛИОГРАФСКИ БЕЛЕЖКИ

Първия вариант на този роман, къс разказ от 12 500 думи, написах през февруари-април 1957 г. и го публикувах в юнския брой на „Иф магазин“ (САЩ) през 1958 г., а през юни 1959 г. — в „Сайънс Фантъси“ (Великобритания). Може би по-добре би било, ако той бе включен в някой от сборниците ми с разкази — „Обратната страна на небето“ (1958) или „От океана, от звездите“ (1962), издания на „Харкорт, Брейс, Йованович“.

През 1979 г. развих темата като кратък филмов сценарий, който се появи в „ОМНИ магазин“ (бр.12, т.3, 1980). След това бе публикуван и в моя илюстриран сборник къси разкази „Страж“ (1984), „Байрон Прайс/Бъркли“ с предисловие за историята на създаването му, както и неочаквания начин, по който той доведе до написването и филмирането на „2010 Одисея втора“.

Този роман, третия и последен вариант, започнах през май 1983 г. и го завърших през юни 1985 г.

Коломбо, Шри Ланка
1 юли 1985 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.